

PROGRAMACIÓ GEOGRAFIA I HISTÒRIA

CURS 2024-2025

Índex

Introducció	3
Membres del departament de Geografia i Història	3
Distribució d'assignatures, grups i tutories	4
Llibres de text	4
Pla General d'Actuació	5
Criteris de qualificació i recuperació	6
Programació LOMLOE	8
1r d'ESO – Ciències Socials, Geografia i Història	17
2n d'ESO – Ciències Socials, Història i Geografia	27
3r d'ESO – Ciències Socials, Geografia	38
4t d'ESO – Ciències Socials, Història	45
1r de Batxillerat – Història del món contemporani	60
2n de Batxillerat – Història d'Espanya	83
2n de Batxillerat – Història de l'Art	117
2n de Batxillerat – Geografia d'Espanya	153

INTRODUCCIÓ

La programació del departament de Geografia i Història compren les assignatures de Ciències Socials que englobaria més específicament sabers de Geografia i Història (Prehistòria i Antiguitat) en 1r d'ESO, Història (Medieval i Moderna) en 2n d'ESO, Geografia en 3r d'ESO i Història contemporània en 4 d'ESO.

En els cursos de Batxillerat cada assignatura té un contingut més específic i aleshores trobem en 1r de Batxillerat, l'assignatura optativa d'Història del món contemporani. En 2n de Batxillerat tenim l'assignatura obligatòria d'Història d'Espanya on s'estudien en profunditat els segles XIX i XX i, finalment, les assignatures optatives de Geografia d'Espanya i Història de l'Art.

A més d'ensenyar els continguts de la matèria, també pensem que és important que l'alumnat siga capaç de valorar de forma crítica i autònoma, tot allò que està passant al nostre país però també al món, i tot això no es pot fer sense uns coneixements mínims en història i en com ha evolucionat la nostra societat.

Per a aconseguir l'objectiu anterior, utilitzarem una metodologia basada en la participació de l'alumnat i que permetrà que siga responsable en l'adquisició de capacitats i sabers bàsics.

La programació del Departament de Geografia i Història es basa en el DECRET 107/2022, de 5 d'agost, del Consell d'Educació, Cultura i Esport, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum d'Educació Secundària Obligatoria, i el DECRET 108/2022 del mateix dia, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de Batxillerat.

Les característiques del centre, IES Les Foies de Benigànim, per al qual està dissenyada la programació, estan definides en el PEC del mateix.

1. MEMBRES DEL DEPARTAMENT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA

Aquest curs 2024-25, el departament està format per:

Daniel Alfonso Medrano – professor de Secundària amb destí definitiu

Teresa Benavent Martínez – professora de Secundària amb destí definitiu

Soledad Vilar Garcia – professora de Secundària amb destí definitiu i cap de departament.

A més, s'incorporaran en setembre dos professors/es més per a cobrir els llocs de Juan Montesinos Martínez, en comissió de serveis, i Mª José García Gomar, que s'ha jubilat enguany.

2. DISTRIBUCIÓ D'ASSIGNATURES, GRUPS I TUTORIES

Després de la desiderata feta en Juny de 2024, la càrrega horària del departament de Geografia i Història s'ha distribuït de la següent manera:

Daniel Alfonso	2 grups 1r d'ESO, 2n Batxillerat: optativa de Geografia d'Espanya, 1 grup d'Història d'Espanya, Coordinació PAF, 3 hores desdoblaments.
Teresa Benavent	Tutoria 2n d'ESO A, 2 grups Geografia i Història 2n d'ESO, Atenció Educativa 2n ESO A, 1 grup 1r d'ESO, 1r Batxillerat Història del món contemporani.
Soledad Vilar	2 grups d'Història de 4t d'ESO, 2n de Batxillerat: optativa d'Història de l'art i 1 grup d'Història d'Espanya, Cap de departament i 3 hores Coordinació Erasmus.
Josep Ramon Pla	Ciències Socials FPB1, tutoria 3r d'ESO, 2 grups Geografia 3r d'ESO, 2 grups Geografia i Història de 2n d'ESO, 1 hora desdoblament.
Javi Herrero	Tutoria 4t d'ESO, 1 grup Història 4t d'ESO, 2 grups Geografia 3r d'ESO, 1 grup Geografia i Història 1r d'ESO, 2 hores desdoblament.

3. LLIBRES DE TEXT

Els llibres de text que utilitzarem el curs 2024-25 són els següents.

1r d'ESO: Geografia i Història, editorial Santillana, valencià.

2n d'ESO: Geografia i Història, editorial Santillana. Valencià. Aquest llibre és l'únic antic ja que no hem actualitzat la seua versió perquè l'estructura del llibre nou per adequar-se a la LOMLOE elimina la part d'Història Moderna de 2n d'ESO i la deixa per a 3r d'ESO. Hem comprovat que degut a l'extensió del temari de Geografia de 3r d'ESO, la part d'història moderna es quedaria per vore i aleshores el nostre alumnat tindria un important buit de continguts que seria impossible cobrir en 4t d'ESO. Eixe és el motiu pel qual hem decidit tots els membres del departament definitius, seguir amb el llibre vell.

3r d'ESO: Geografia, editorial Santillana, valencià.

4t d'ESO: Història, editorial Vicens Vives, valencià.

1r Batxillerat: Història del món contemporani, editorial Santillana, valencià.

2n de Batxillerat: Història d'Espanya, editorial Vicens Vives, valencià.

2n de Batxillerat: Història de l'art, sense llibre, el contingut de l'assignatura està a Aules.

2n de Batxillerat: Història d'Espanya, sense llibre, el contingut de l'assignatura està a Aules.

Els llibres de text sempre es completen amb les explicacions que dóna el professorat i el material que es veu a classe i es penja a Aules. A més, també s'amplia contingut amb el visionat de documentals i pel·lícules sobre els temes que es tracten a classe.

Voldria assenyalar que aquest curs en l'assignatura d'Història d'Espanya tot i que es donaran (i es penjaran en Aules) apunts a l'alumnat, el llibre de text serà la referència ja que els dos professors que impartiran l'assignatura aquest curs, Daniel Alfonso i Soledad Vilar, és la primera vegada que la donen i tot i tindre el suport de Juan Montesinos, d'Història Contemporània i professor habitual de la matèria, se senten més "segurs" amb el llibre de text com a suport a les seues explicacions i material addicional.

4. PLA GENERAL D'ACTUACIÓ

A partir de la premissa de seguir les indicacions que marca la programació, el professorat d'aquest Departament adoptarà els mètodes i les estratègies que millor s'adapten a les aptituds i als grups d'alumnat que tinguen assignats.

En les reunions de Departament que es fan periòdicament, i encara més, en els freqüents contactes que nosaltres establím informalment al llarg de tot el curs, anirem controlant el progrés que va experimentant l'alumnat, i també, les possibles solucions als problemes o les noves iniciatives que vagen apareguent. Sempre intentant treballar de manera coordinada i cohesionada.

Per això mateix i per a evitar el que ha passat el curs 23/24 en alguns nivells, intentarem homogeneïtzar els continguts i el ritme d'avanç del programa per a evitar, potser, greus diferències en quant al tractament de la matèria dels distints grups i cursos, especialment, entre el professorat que imparteix l'assignatura en el mateix curs.

Matisem els aspectes que pensem que ha d'assolir l'alumnat:

- Expressió correcta i ús de vocabulari específic.
- Carència de faltes d'ortografia (Pla ortogràfic).
- Presentació acurada i llegible dels treballs, exercicis i exàmens.
- Iniciació a la investigació i exposició dels treballs realitzats per l'alumnat, davant de la resta dels companys i companyes de classe, especialment als cursos més avançats.

Tot això tenint en compte l'aplicació del pla ortogràfic vigent, a més del pla lingüístic i de lectura. Sempre que siga possible, farem referència als fenòmens geogràfics, històrics, artístics... del País Valencià. A més a més de les classes formals seguint el llibre de text, el professorat d'aquest Departament, aplicarà distints tipus de classes monogràfiques en els capítols i moments que puga considerar adients:

- Projeccions de presentacions power-point/canva.
- Pel·lícules o documentals comentats.
- Comentari i interpretació de mapes: topogràfics temàtics generals històrics
- Comentari de textos històrics.
- Visites a exposicions i museus i excursions a lloc d'interès: geogràfic, històric i artístic.

Per a finalitzar, si és necessari s'implementarà qualsevol altra estratègia educativa que es crega que puga ser beneficiosa per a l'alumnat.

5. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ I RECUPERACIÓ

Respecte a les proves de sabers o exàmens seran, normalment dos o tres per avaluació, (el nombre de proves dependrà del temps del que es dispose i del tipus de matèria). Habitualment seran escrits i els exàmens es ponderaran adequadament.

A més dels exàmens, es realitzaran treballs per part de l'alumnat i, de vegades, els autors o autores podran exposar en classe, el resultat dels seus treballs. Es valorarà la forma de presentar-los, el seu contingut i, si de cas, l'exposició dels treballs. Sol utilitzar-se una rúbrica per avaluar aquest tipus de treballs.

En Primer, Segon i Tercer de l'ESO serà obligatòria l'elaboració d'un quadernet de mapes geogràfics tant físics com polítics, que s'avaluaran i tindran un apartat en els percentatges de la nota final, tal i com s'especifica en els criteris del Departament.

1r i 3r d'ESO on el contingut de Geografia té més pes:

1a Avaluació: País Valencià físic, País Valencià polític, Espanya física i Espanya política.

2a Avaluació: Europa física, Europa política, Àsia física i Àsia política.

3a Avaluació: Amèrica física, Amèrica política, Àfrica física i Àfrica política.

2n d'ESO:

1a Avaluació: País Valencià físic, País Valencià polític,

2a Avaluació: Espanya física i Espanya política.

3a Avaluació: Europa física, Europa política

4t d'ESO:

1a Avaluació: Espanya polític, Europa polític

PROGRAMACIÓ LOMLOE

Geografia i Història

La matèria de Geografia i Història contribueix a la percepció i a l'anàlisi d'una realitat cada vegada més diversa i canviant. La comprensió de la seua esdevindre a través del temps, així com l'anàlisi del canvi com a fruit de l'acció humana, implica concebre l'aprenentatge de l'alumnat com una invitació al coneixement de si mateix i del món que li envolta, a la participació i al compromís social de viure en societat. Interactuar en l'entorn i comprendre com són les relacions que establim i les normes de funcionament que les regeixen, resulten essencials perquè l'alumnat pugui assumir els seus drets i responsabilitats, exercitant la ciutadania i orientant el seu comportament cívic (qüestions aquestes d'especial importància en una etapa educativa en la qual l'alumnat adolescent precisa d'experiències formatives que li permeten construir el seu propi criteri, contribuint a l'expressió de la seua identitat, la seua autonomia i les del seu entorn social).

Aquesta complexa transició es produeix de l'Educació Primària a la Secundària, en l'àmbit de la Geografia i Història, implica posar-se en contacte amb una societat complexa, que li planteja dilemes i en la qual ha d'aprendre a prendre decisions informades. La presa de consciència dels desafiaments als quals ens enfrontem en l'actualitat, així com la valoració crítica de les respostes que al llarg de la història s'han donat als reptes i problemes que han anat succeint-se, situa a la joventut en situació activa (en el mateix moment present) per a garantir la sostenibilitat del planeta i el benestar de la humanitat en el futur.

La matèria es vincula i continua amb el procés de desenvolupament competencial de l'àrea de Coneixement del Medi natural, Social i Cultural de l'Educació Primària. Reflecteix la capacitat que contenen, tant la Geografia com la Història, tradicionalment considerades pel seu caràcter comprensiu i integrador i la seua connexió amb altres ciències socials, per a contribuir als objectius i competències que marquen el Perfil competencial de l'alumnat al final del segon curs de l'Educació Secundària i el Perfil d'Eixida de l'alumnat al final de l'Ensenyament Bàsic.

Són les competències específiques les que li confereixen un perfil pertinent en el desenvolupament de dimensions fonamentals de l'aprenentatge, com són: el treball sobre la informació i les seues fonts a través de recursos variats (inclosos els digitals), la contextualització dels aprenentatges en l'entorn local i global, l'interès pels Objectius de Desenvolupament Sostenible, l'exercici de la solidaritat i la cohesió social, el respecte a la diversitat cultural i a les identitats, la valoració i conservació del patrimoni, la defensa de la igualtat real entre dones i homes i la lluita contra la discriminació.

Per a això, cal combinar les eines i estratègies pròpies dels mètodes d'estudi de cadascuna d'aquestes dues disciplines (el pensament geogràfic i l'històric) amb la seua capacitat crítica i de conscienciació.

El pensament geogràfic s'entén com un conjunt d'habilitats per a analitzar, comprendre i transformar el coneixement de l'espai entorn de conceptes com a proximitat, connexió, localització o distribució espacial, utilitzant l'escala adequada en cada cas, des del local al global. El pensament històric es defineix com el procés pel qual escreen narratives sobre el passat a través de la reflexió sobre la seua rellevància, l'anàlisi de fonts, la discussió sobre les causes i conseqüències d'aquests esdeveniments i l'anàlisi dels canvis i continuïtats entre aquests, des d'una perspectiva temporal i contextualitzada i en relació amb determinats criteris ètics i cívics.

En el desenvolupament de la matèria, tant en les competències específiques, com en els criteris d'avaluació i els sabers bàsics, queda reflectida la visió funcional i activa dels aprenentatges propis de la matèria. En els criteris d'avaluació, que connecten les competències específiques amb els sabers bàsics, s'identifiquen els assoliments i metes que s'han d'aconseguir. Així mateix, s'estableixen unes certes etapes històriques i determinats àmbits temàtics en els diferents cursos, encara que la progressió de sabers està condicionada principalment per la complexitat dels processos que es posen en acció i la maduresa personal i cívica de l'alumnat, d'acord amb el seu desenvolupament i capacitats. És precisament aquesta multidimensionalitat de l'avaluació, que relaciona l'adquisició de coneixements, el desenvolupament i posada en acció d'habilitats i processos i l'exercici i incorporació d'actituds, valors i compromisos, la que ha de fer dels criteris la guia de les intencions i de les estratègies educatives.

Per tant, hem de prendre aqueixos criteris d'avaluació com a referencials a l'hora de programar les diferents situacions d'aprenentatge, promovent, en els processos d'avaluació de l'alumnat, l'ús de diferents evidències i, en aquest context, utilitzar els instruments adequats i procediments ben formulats, i en conseqüència, complint amb el caràcter d'una avaluació objectiva i formativa.

Totes aquestes facetes formatives han de veure's compromeses tant en les iniciatives com en l'aprenentatge, de manera que els diferents sabers es conjuguen al mateix temps, en una consideració integral de la formació de l'alumnat. En aquest sentit, els sabers bàsics, estructurats en tres blocs, són concebuts com una meta i no sols com una base de la qual partir, situant en l'alumnat el protagonisme en la seua construcció, per a dotar-los de significat i comprendre amb ells el món en el qual viuen. Encara que els sabers relacionats amb fites històriques es presenten de manera cronològica, es tracta de no incórrer en enfocaments exclusivament academicistes, en la presentació i organització d'aquests, tradicionalment disposats en camps disciplinats estancs, excessivament concrets, tancats en àmbits temàtics i a través de seqüències diacròniques successives. Han de promoure una perspectiva més oberta i flexible, en la qual les dimensions de l'espai i del temps puguin ser interpretades i desenvolupades al llarg de tots els cursos, permetent combinar la geografia i la història, connectant així els seus mètodes i camps d'estudi.

El primer dels blocs, «Reptes del món actual», contribueix al fet que en tots els cursos es preste especial atenció als desafiaments i problemes del present i de l'entorn local i global, i està destinat a despertar en l'alumnat una mirada crítica i responsable. Amb aquest bloc també es pretén incidir en el desenvolupament de processos d'aprenentatge relacionats amb la societat de la informació i del coneixement, la qual ens exigeix una constant actualització i posada al dia, així com a disposar de les habilitats i actituds necessàries per a actuar adequadament en les plataformes digitals i xarxes de comunicació. Amb aquest enfocament basat en problemes socials rellevants, es pretén despertar en l'alumnat la consciència històrica sobre problemes, conflictes i incerteses actuals,

complementant les visions geogràfica i històrica de la societat a través de la seua dinàmica i evolució en el temps. Així es persegueix que els judicis propis i la capacitat de diàleg i de debat estiguen fonamentats i argumentats, prevenint la desinformació, la falta de criteri i les actituds intolerants.

El bloc de «Societats i territoris» està orientat a l'aplicació d'estratègies i mètodes de les ciències socials i, en concret, dels procediments i les tècniques que aporten la geografia i la història, a través de metodologies diverses, com poden ser el treball per projectes, el desenvolupament d'experiències d'investigació i altres propostes basades en l'aprenentatge inductiu i l'experimentació. Els sabers d'aquest bloc estan organitzats entorn de les grans qüestions que preocupen la humanitat i que contribueixen a explicar l'origen i evolució de les societats al llarg del temps i de l'espai. Tals qüestions es presenten, de manera transversal, a través de les diferents etapes històriques, des de la Prehistòria fins a l'Edat Moderna en els dos primers cursos, i en el món contemporani en el cas de 3r i 4rt, contribuint en tots ells a la comprensió general de permanències i canvi contextualitzant i mostrant, en el seu cas, la connexió amb el present.

El tercer bloc de sabers bàsics, «Compromís cívic local i global», subratlla la importància d'aquest component, que integra, a més de valors i actituds, altres àmbits associats al desenvolupament personal de l'alumnat. Aquestes dimensions són fonamentals per a la formació integral, tant pel sentit que atorga a la resta dels sabers (als quals complementa i dona significat), com per la seua projecció social i ciutadana.

L'organització d'aquests sabers, la seua programació i seqüenciació pot plantejar-se des d'una perspectiva cronològica o més transversal, en funció dels objectius didàctics i les situacions d'aprenentatge proposades, incidint en la contextualització històrica i geogràfica des d'un enfocament multicausal i una perspectiva de l'estudi comparat. En qualsevol cas, l'atenció a la individualitat i diversitat de l'alumnat, en el relacionat als seus interessos i aptituds, ha de permetre la necessària diversificació dels itineraris d'aprenentatge, així com l'aplicació de criteris de flexibilitat que permeten posar en acció proposades i iniciatives educatives que afavorisquen la inclusió.

D'altra banda, el paper vertebrador de processos i continguts diversos, que incorpora camps temàtics, recursos i procediments de diferents àrees de coneixement, confereix a aquesta matèria un paper central a l'hora de plantejar estratègies interdisciplinàries al llarg dels quatre cursos de l'etapa. La capacitat de contextualitzar els aprenentatges i connectar-los amb problemes actuals i reptes del present, des d'una perspectiva interpretativa del temps i comprensiva de l'espai, facilita el dotar-los de funcionalitat, interès i utilitat per a l'alumnat, permetent així crear escenaris diversos en els quals desenvolupar iniciatives i projectes en situacions reals que propicien la participació i el compromís amb l'entorn i la comunitat.

Competències específiques

1. Buscar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre temes rellevants del present i del passat, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per a adquirir coneixements, elaborar i expressar continguts en diversos formats.

Les destreses i els processos associats a la cerca, selecció i tractament de la informació són instruments imprescindibles en tota situació d'aprenentatge en el context de la societat del coneixement. Entrenar i exercitar aquesta competència resulta essencial per a l'adquisició i incorporació de dades, continguts i sabers, la qual cosa implica el desenvolupament d'estratègies complexes associades a sistemes de cerca, mitjançant la utilització de bases de dades i plataformes de recursos en entorns digitals accessibles a l'alumnat, a més d'un altre tipus de documents i fonts geogràfiques i històriques. També permet valorar i interpretar les fonts i l'ús veraç, de confiança i segur d'aquestes. Inclou a més processos bàsics de lectura comprensiva, crítica de fonts, maneig i organització i classificació de dades, a través de l'elaboració de recursos propis mitjançant la generació de bases de dades i taules, així com estratègies adequades per a connectar i organitzar eficaçment la informació compartida, tant en entorns individuals com col·lectius. Així mateix, contribueix a la creació i disseny d'esquemes per a establir relacions i connexions, a la redacció de textos de síntesis i al desenvolupament d'altres processos i productes en diferents formats, que permeten l'aprofitament i la utilització contextualitzada de la informació recaptada per a la generació i transferència de coneixement.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil d'eixida: CCL2, CCL3, STEM4, CD1, CD2, CC1.

2. Indagar, argumentar i elaborar productes propis sobre problemes geogràfics, històrics i socials que resulten rellevants en l'actualitat, des del local al global, per a desenvolupar un pensament crític, respectuós amb les diferències, que contribuïska a la construcció de la pròpia identitat i a enriquir el patrimoni comú.

La creació de judicis propis, construïts a partir del contrast de diferents fonts d'informació, i la capacitat de discernir opinions infundades, resulten essencials en una societat en la qual conviuen al mateix temps l'excés d'informació i la desinformació deliberada. L'interès i la sensibilitat pels principals problemes i reptes que afecten la humanitat, tant en l'entorn més pròxim com en un context global, i el seguiment dels debats que es generen en els mitjans de comunicació i en les xarxes socials, suposa la necessitat de desenvolupar una posició racional per part de la ciutadania i l'exercici del pensament crític. La generació d'idees pròpies i el seu contrast o connexió amb diferents corrents de pensament i moviments ideològics, així com la seua exposició argumentada a través de diàlegs i debats sobre assumptes centrals de l'actualitat i del passat, constitueix un escenari essencial per a l'intercanvi d'idees i la formació de la identitat individual, el fiançament d'una actitud tolerant i la creació d'una consciència cívica que incloga el respecte a altres maneres de pensar i valorar. D'un altre costat, la capacitat discursiva, utilitzant diferents mitjans d'expressió i diferents canals de comunicació, ha d'incorporar el maneig adequat i correcte de conceptes, dades i situacions con- cordes amb el context. Finalment, el desenvolupament d'aquesta competència ha de generar la necessitat d'elaborar productes capaços de reflectir idees i pensaments amb originalitat i creativitat, contribuint així a l'enriquiment cultural i artístic que conforma el nostre patrimoni comú.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil d'eixida: CCL1, CCL2, CD2, CC1, CC3, CE3, CCEC3.

3. Conèixer els principals desafiaments als quals s'han enfrontat diferents societats al llarg del temps, identificant les causes i conseqüències dels canvis produïts i els problemes als quals s'enfronten en l'actualitat, mitjançant el desenvolupament de projectes d'investigació i l'ús de fonts fiables, per a realitzar propostes que contribuïsquen al desenvolupament sostenible.

La humanitat es ve enfrontant constantment a desafiaments i reptes en relació amb el mitjà en el qual actua. Des de l'obtenció de recursos per a la supervivència i la manera de distribuir-los, a la qüestió de com organitzar-se i participar en societat, entre altres. Les respostes que s'han anat donant entorn de la seua interacció amb l'entorn, en l'organització de les relacions socials, en l'ús del poder i a través del conjunt de creences i expressions culturals, conformen la base de les civilitzacions que han vingut succeint-se al llarg del temps. L'aprenentatge a través de projectes, reptes o problemes possibilita a l'alumnat, tant individualment com en equip, posar en acció estratègies i habilitats diverses per a analitzar i comprendre els fenòmens, situacions o esdeveniments que tenen una especial rellevància o interès en el món en el qual viu. Aquesta manera d'aprenentatge atorga també a l'alumnat el protagonisme en la construcció del coneixement, així com un paper actiu en la generació de continguts per mitjà de processos i estratègies d'indagació i investigació, a través del maneig de diferents formes de representació gràfica, cartogràfica i visual, i de l'ús correcte, crític i eficaç dels mitjans de comunicació. Igualment, implica dotar a les iniciatives que es duen a terme d'un sentit d'utilitat, connectant-les amb problemes actuals que afecten la seua comunitat i que requereixen de la seua anàlisi, comprensió i compromís. D'aquesta manera, qualsevol tema del passat o del present adquireix significació, en la mesura que contribueix a més a entendre la realitat, valorant propostes i alternatives als desafiaments actuals i a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil d'eixida: STEM3, STEM4, STEM5, CPSAA3, CC3, CC4, CE1, CCEC1.

4. Identificar i analitzar els elements del paisatge i la seua articulació en sistemes complexos naturals, rurals i urbans, així com la seua evolució en el temps, interpretant les causes de les transformacions i valorant el grau d'equilibri existent en els diferents ecosistemes, per a promoure la seua conservació, millora i ús sostenible.

El descobriment i anàlisi de l'entorn permet a l'alumnat identificar els seus elements i relacions, el seu equilibri i evolució. L'explicació multicausal facilita la comprensió i la necessària actitud responsable amb vista a la seua conservació. Si bé és necessari destacar els resultats positius en uns certs àmbits del progrés, la civilització, la tècnica i la cultura, també han de qüestionar-se èticament les conseqüències del desenvolupament tecnològic i la globalització respecte a la diversitat cultural, la competència pels recursos, la conflictivitat internacional, les migracions, la despoblació rural i, en general, la degradació del nostre planeta. D'un altre costat, la qualitat ambiental dels espais en els quals vivim, siguen entorns naturals, rurals o urbans, determina, en diversos sentits, el present i futur de

l'alumnat, que ha de valorar les possibilitats que se li ofereixen per al seu desenvolupament personal, però també les solucions o limitacions a implementar per a assegurar el manteniment i cura d'aquests espais, atenent problemes com la contaminació de les grans urbs i la despoblació del medi rural.

Aquesta competència implica també la presa de consciència sobre la gravetat de les conseqüències de la crisi climàtica i l'exigència d'adoptar conductes respectuoses amb la dignitat de tots els éssers humans, tendent a assegurar un desenvolupament sostenible. Deu a més promoure postures actives i de participació respecte a la millora, en general, de l'entorn, tant en una escala local com global, i en favor d'un repartiment just, equitatiu i solidari dels recursos en un sentit global.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil d'eixida: CPSAA2, CC1, CC2, CC3, CC4, CE1.

5. Analitzar de manera crítica plantejaments històrics i geogràfics explicant la construcció dels sistemes democràtics i els principis constitucionals que regeixen la vida en comunitat, així com assumint els deures i drets propis del nostre marc de convivència, per a promoure la participació ciutadana i la cohesió social.

La Constitució recull els principis i fonaments que conformen el model de con- vivència a Espanya, garantint l'exercici de les nostres llibertats i drets, alhora que pro- mou la responsabilitat civil, la iniciativa ciutadana, la cohesió social i el compliment efectiu dels drets i llibertats en l'àmbit internacional. La Constitució és producte no sols d'un determinat moment del passat pròxim (La transició a la democràcia), sinó el resul- tat també d'una trajectòria més dilatada en el temps que integra els moviments, accions i esdeveniments que, des de diferents cultures polítiques, han contribuït al finançament de les idees i valors que han ajudat a conformar el sistema democràtic actual. Suposa per tant el reconeixement de la memòria democràtica, així com la visibilitat de l'aportació de les dones, que han marcat, a través del seu compromís i acció pacífica, gran part dels avanços i assoliments de l'estat social i de dret que hui gaudim. La Constitució és, en conseqüència, un símbol actiu de la nostra identitat cívica, la vàlua de la qual se situa a promoure en l'alumnat una actitud de vigilància davant qualsevol amenaça o qüestionament que no s'emmarque en el context dels procediments democràtics que ella mateixa inclou per a la seua reforma, a més d'instar l'exercici de la mediació en nom d'una gestió pacífica dels conflictes.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil d'eixida: CCL5, CC1, CC2, CCEC1.

6. Comprendre els processos geogràfics, històrics i culturals que han conformat la realitat multicultural en la qual vivim, coneixent i difonent la història i cultura de les minories ètniques presents al nostre país, i valorant l'aportació dels moviments en defensa de la igualtat i la inclusió, per a reduir estereotips, evitar qualsevol tipus de discriminació i violència, i reconèixer la riquesa de la diversitat.

La multiculturalitat és fruit de processos històrics d'interrelació entre diferents pobles i cultures i, més recentment, de l'accelerat procés de globalització. Però també és el resultat del reconeixement de la diversitat en el si de la pròpia societat, alguna cosa que

resulta substancial per a la formació ciutadana de l'alumnat, i que suposa el desenvolupament d'una actitud favorable a l'avanç dels drets socials. D'aquí ve que resulten necessaris el coneixement i la valoració dels diferents moviments que han anat sorgint per a la defensa dels drets i llibertats de col·lectius especialment discriminats i, de manera referencial, del feminisme. Així mateix, cal el coneixement i difusió d'altres cultures, particularment la pròpia del poble gitano, contribuint a la valoració de la riquesa cultural, així com el reconeixement i la difusió de la història i cultura de les minories ètniques presents al nostre país, per a així promoure el seu coneixement i reduir estereotips. En aquest sentit, és fonamental erradicar comportaments segrega- dors, especialment els relacionats amb el gènere i les diferències ètnic-culturals, així com el desenvolupament d'actituds i accions en favor de la igualtat real entre dones i homes, i de la convivència amb persones diverses. L'alumnat ha de concebre que la comunitat és la suma de tots i cadascun i que hem de conèixer en igualtat de drets, oportunitats i responsabilitats, tenint en compte que el benestar col·lectiu depèn també de les nostres aportacions i compromís individual.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil d'eixida: CCL5, CPSAA3, CC1, CC2, CC3, CCEC1.

7. Identificar els fonaments que sostenen les diverses identitats pròpies i les alienes, a través del coneixement i posada en valor del patrimoni material i im- material que compartim per a conservar-lo i respectar els sentiments de pertinença, així com per a afavorir processos que contribuïsquen a la cohesió i solidaritat territorial amb vista als valors de l'uropeïsm i de la Declaració Universal dels Drets Humans.

La identitat constitueix un dels temes més complexos i problemàtics de la societat contemporània i de l'Espanya de hui, cobrant una especial rellevància en la formació de l'alumnat. S'ha d'atendre els processos d'identificació col·lectiva, comprenentels diferents elements que han contribuït a la seua construcció i evolució, com ara el territori, la història, l'art, la llengua i la cultura. D'altra banda, resulta necessari entendreels mecanismes socials i emocionals que porten a generar diferents sentiments de pertinença al llarg de la història, respectar-los en les seues manifestacions i reconèixerla importància que tenen les seues múltiples expressions culturals i artístiques, for- mant part del ric patrimoni comú, posant l'accent principalment en el de la nostra comunitat andalusa. Reconèixer el significat històric i simbòlic del patrimoni material i immaterial, així com promoure accions tendents al seu coneixement, valoració, conservació, promoció i posada en valor com a recurs col·lectiu per al desenvolupament dels pobles, resulten processos fonamentals per a prendre consciència de la seua importància. Els sentiments d'identitat han de valorar-se des de les seues diferents esca-les i en relació a les seues conseqüències, prenent consciència dels conflictes que en alguns casos han contribuït a ocasionar la necessitat de reconèixer e sofriment de les víctimes de la violència i del terrorisme. D'especial rellevància resulta l'integrar principis de cohesió i solidaritat territorial, així com concebre la nostra presència en el món des d'un compromís fraternal i universal que transcendisca les fronteres, assumint els valors de l'uropeïsm i els principis que emanen de la Declaració Universal dels DretsHumans.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil d'eixida: CP3, CPSAA1, CC1 CC2, CC3, CCEC1.

8. Prendre consciència del paper dels cicles demogràfics, el cycle vital, les formes de vida i les relacions intergeneracionals i de dependència en la societat actual i la seua evolució al llarg del temps, analitzant-les de manera crítica, per a promoure alternatives saludables, sostenibles, enriquidores i respectuoses amb la dignitat humana i el compromís amb la societat i l'entorn.

El desenvolupament personal és determinant en la formació integral de l'alumnat. D'ací la necessitat d'identificar els diversos components que constitueixen la personalitat (cognitiu, moral, emocional, etc.) i el seu esdevindre històric. Resulta d'especial rellevància el prendre consciència del transcurs del cycle vital, els seus principals estadis, i el paper social que ha correspost a cadascun d'ells, així com les diferències existents sobre aquest tema en les diferents cultures, la seua evolució en la història i, de manera més pròxima, els canvis que es produeixen entorn de les generacions més pròximes i les relacions entre elles. Implica l'anàlisi i coneixement de les raons per les quals es produeix la divisió del treball com a pas previ per al tractament de la corresponsabilitat en l'àmbit familiar i analitzar críticament els rols del gènere i edat, a més d'adoptar un compromís, en aquest sentit, amb l'entorn social pròxim. L'esperança i la qualitat de vida estan relacionades també amb els estils de vida i hàbits que s'adquireixen individual i col·lectivament en l'entorn cultural i familiar. D'altra banda, el treball i les obligacions laborals han sigut la base de la supervivència humana al llarg de la història, així com el disposar d'una adequada orientació professional i valorar els canvis del mercat laboral són imprescindibles per a traçar la trajectòria acadèmica de l'alumnat, assumir les seues responsabilitats i dissenyar els seus horitzons de futur. Finalment, l'educació per a l'oci i l'ús adequat del temps lliure és hui dia una necessitat a destacar. Orientar l'esplai cap a activitats enriquidores, que promoguen hàbits de vida saludable i contribuïsquen a més a un ús adequat i ètic de la tecnologia, així com promoure el compromís actiu i el voluntariat constitueixen tasques imprescindibles.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil d'eixida: STEM5, CD4, CPSAA2, CPSAA5, CC1, CC2, CC3.

9. Conèixer i valorar la importància de la seguretat integral ciutadana en la cultura de la convivència internacional, del nostre país i d'Andalusia, destacant la contribució de l'Estat, les seues institucions i altres entitats socials, a la pau, a la cooperació internacional i al desenvolupament sostenible, per a promoure la consecució d'un món més segur, solidari, sostenible i just.

La seguretat integral, garantida per institucions i entitats, constitueix la base de la convivència en la nostra societat i de l'exercici de la ciutadania. En el món global de hui, la seguretat ha de concebre's d'una manera general, així com també en el context de les relacions i interaccions amb altres pobles. Per a entendre l'evolució històrica d'una regió és necessari situar-la en l'escenari dels grans fluxos de difusió cultural i tècnica i del comerç internacional, així com en el context de les relacions polítiques i diplomàtiques. Valorar el paper que han representat els diferents territoris i societats en aquietes xarxes d'intercanvi, marcades per la desigualtat i les percepcions etnocèntriques, resulta convenient per a evitar lectures mitificadores d'uns i reduccionistes d'uns altres. D'aquí ve que tota

aportació a la civilització europea i mundial del nostre país haja de considerar-se i valorar-se amb perspectiva i des de la consideració de valors universals relacionats amb la pau, la cultura, la justícia i la solidaritat. D'altra banda, la formació d'aliances internacionals constitueix un element imprescindible per aconseguir afrontar els grans reptes als quals s'enfronta la humanitat. Això suposa assumir el compromís col·lectiu de formar part de programes i missions que contribuïsquen a la seguretat i la pau mundial, i a la cooperació amb altres països en situació d'emergència o pobresa, sota la garantia d'organismes i entitats estatals i internacionals que assegurin l'assoliment dels grans compromisos continguts en els Objectius de Desenvolupament Sostenible, la qual cosa suposa promoure l'interés de l'alumnat per la realitat internacional i els problemes existents en el món en el qual vivim.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil d'eixida: CCL2, CC1, CC2, CC3, CC4, CE1, CCEC1.

1r ESO

GRUP: 1R ESO		NIVELL/ETAPA: ESO		
Matèria/assignatura: GEOGRAFIA-HISTÒRIA				TRIMESTRE: PRIMER
UNITAT 1 SITUA'T: Orientació i Representació de l'Espai				
<p>BLOC 1. GEOGRAFIA -</p> <p>SUB-BLOC: SUB-BLOC DE MÈTODES I TÈCNIQUES DE GEOGRAFIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metodologies de treball i vocabulari específic de la geografia - Representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions geogràfiques. <p>SUB-BLOC DE FONAMENTS DE LA GEOGRAFIA FÍSICA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Moviments de la terra i els seus efectes (rotació i translació) - Formes constitutives del relleu 		<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>CE2: Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.</p> <p>CE5: Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat.</p> <p>CE9: Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que afavorisquen la preservació i la valoració</p>		
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	bb -Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8-9 sessions	Aula	Instruccions de treball,llibre, apunts, mapes, fitxes, articles de periodics, canó, ordinador de classe, passaport..	Activitat introducció: Terraplanisme vs esfericitat Tasca 1. Viatge a Austràlia Tasca 2. Tots els mapes estan mal! Producte final: Video/Audio/Cartell (DUA)	Rúbrica Portfolio Rúbrica Video

UNITAT 2 El medi físic: FEM UN TOMB PEL PLANETA?						
Temporització		Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instrumentos d'avaluació	
<p>BLOC 1. GEOGRAFIA</p> <p>SUB-BLOC: SUB-BLOC DE MÈTODES I TÈCNiques DE GEOGRAFIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metodologies de treball i vocabulari específic de la geografia. - Identificació i contrast de fonts de la Geografia. Tècniques d'anàlisi i interpretació. <p>SUB-BLOC DE FONAMENTS DE LA GEOGRAFIA FÍSICA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Principals unitats del relleu i de la xarxa hídrica. 		<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>CE2: Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.</p> <p>CE5: Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seva repercussió en la sostenibilitat.</p> <p>CE9: Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que afavorisquen la preservació i la valoració</p>				
8-9	Aula	Instruccions de treball, llibre, apunts, mapes, fitxes, articles de periodics, cartolines, retoladors, canó, ordinador de classe.	<p>Activitat introducció: Viatge al centre de la terra.</p> <p>Activitat de motivació: km vertical.</p> <p>Tasca 1: Creem exposició 4 cantons.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Actv1: Marcar en un mapa els elements designats+fitxa per país. - Actv 2: Identificar plaques tectòniques+fitxa volcans+ articles periòdics. - Actv 3: Identificar en el mapa llacs, rius, mars i oceans+ fitxa per país. <p>Tasca final: exposició oral del medi físic dels 4 continents.</p>	<p>Avaluació inicial a partir de preguntes dirigides.</p> <p>Rúbrica Portfolio</p> <p>Rúbrica expo oral</p> <p>Observació del professor</p>		

UNITAT 3 Climes i paisatges: UNS LLOCS DE PEL·LÍCULA!				
<p>BLOC 1. GEOGRAFIA</p> <p>SUB-BLOC: SUB-BLOC DE MÈTODES I TÈCNiques DE GEOGRAFIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tècniques bàsiques de recerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC. <p>SUB-BLOC DE FONAMENTS DE LA GEOGRAFIA FÍSICA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Principals unitats de relleu i de la xarxa hídrica de la terra. - Paisatges geogràfics d'Espanya i de la CV. <p>SUB-BLOC D'IDENTITAT I PATRIMONI</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reconeixement del valor identitari del patrimoni natural i el compromís amb la seva preservació com herència irrenunciable de l'ésser humà. 		<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>CE2: Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.</p> <p>CE5: Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seva repercussió en la sostenibilitat.</p> <p>CE9: Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que afavorisquen la preservació i la valoració</p>		
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8-9	Aula	Projector, ordinador+dossier instruccions+plantilla Brainwriting Paper, boli, fotocòpia plànol topogràfic Dosier elaboració pròpia+ mapes físics+ fitxa.	<p>Activitat: El km vertical! Tasca 1: Estructura del cooperatiu "Els quatre cantons"</p> <ul style="list-style-type: none"> - Actv 1. Localitzar en un mapa físic del continent assignat Illes, golfs, caps, serralades, altiplans etc+ fitxa per països. - Actv. 2. Esbrinar quines plaques tectòniques formen part del continent assignat+ fitxa volcans, terratrèmols/tsunamis. - Actv.3 Sobre els mapa del continent recercar rius, llacs, mars i oceans + fitza individual sobre factors de l'erosió i glaceres. <p>Montatge del racó pertanyent al nostre continent+preparem l'exposició oral. Exposició Final</p>	<p>Avaluació inicial a partir de preguntes dirigides. Rúbrica Portfoli Rúbrica expo oral Observació del professor</p>
GRUP: 1R ESO		NIVELL/ETAPA: ESO		

Matèria/assignatura: GEOGRAFIA-HISTÒRIA	TRIMESTRE: SEGON
--	-------------------------

UNITAT 4 La terra un ecosistema en perill: QUIN FUTUR VOLEM?				
<p>BLOC 1. GEOGRAFIA SUB-BLOC DE GEOGRAFIA ECONÒMICA -L'aprofitament econòmic del medi físic: els principals recursos del planeta.</p> <p>BLOC 4. COMPROMÍS SOCIAL I CÍVIC SUB-BLOC DE SOSTENIBILITAT</p> <ul style="list-style-type: none"> - Actuacions personals de respecte al medi ambient: reutilitzar, reciclar, reduir. - El desafiament de la reducció de les desigualtats socials i econòmiques en el món actual. <p>SUB-BLOC D'IDENTITAT I PATRIMONI del patrimoni cultural i natural i el compromís amb la seva preservació com a herència irrenunciable de l'ésser humà.</p>		<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE4: Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificant les aportacions decisives en la seva construcció i reconeixement i valorant les actuacions de tolerància i respecte. CE5: Explicar les interrelacions econòmiques fonamentals entre els elements de l'espai físic i les activitats de les societats humanes, així com la seva repercussió en la sostenibilitat. CE7: Donar arguments des d'una perspectiva crítica, fonamentada en coneixements històrics i la geografia sobre problemes socials, rellevants, assumint valors democràtics i pronunciant-se en la defensa d'aquests. CE8: Promoure projectes cooperatius de convivència i participar-hi, prenent com a base la construcció històrica de la UE, que afavorisquen un entorn més just i solidari mitjançant l'aplicació de valors i procediments democràtics.</p>		
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8-9	Aula	Projector, ordinador+dossier instruccions Paper, boli, portfoli Imatges, Fotocòpia professor. Mapa amb coordenades geogràfiques rellotges, mapa amb fusos horaris, mapa mundi mut fitxa, mapa, regla i calculadora Fitxa Projector+ Rúbriques per als alumnes	vídeo+presentació projecte+preguntes dirigides Preguntes dirigides pel professor Presentació Tasca 1. Situa't: viatge a Australia i Ac 1 Destressa de pensament en grup classe+ Ac 2 Estruc. de cooperatiu "Plantilla trencada" per parelles + Ac 3 Geolocalització Tècniques d'aprenentatge actiu. Els Fusos horaris+ Pràctica amb rellotges, Actv 4. Rutina de pensament: Titulars Exposició+ pràctica de càlcul escales en grup classe i actv 5 de forma individual	Rúbrica del Portfoli Observació del professor Rúbrica del story-board

UNITAT 5 PREHISTÒRIA: COM EREM AL PRINCIPI?				
<p>BLOC 2. HISTÒRIA SUB-BLOC DE MÈTODES I TÈCNiques DE HISTÒRIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metodologia de treball i vocabulari específic historiogràfic. - Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiogràfica. <p>SUB-BLOC DE PREHISTÒRIA I PRIMERES CIVILACIONS primers grups humans caçadors-recol·lectors en la Prehistòria i l'Edat dels Metalls</p>		<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1 Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i els processos més rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat CE2 Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte. CE3: Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur. CE4: Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificar les aportacions decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte. CE9 Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que afavorisquen la preservació i la valoració</p>		
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8-9	Aula	Instruccions de treball, llibre, apunts, gràfiques evolució, fitxes, articles de periodics, cartolines, retoladors, canó, ordinador de classe, vídeo-documentals.	Amb l'objectiu de conèixer els principals desafiaments als quals s'han enfrontat diferents societats al llarg del temps, s'identificaran les causes i conseqüències dels canvis produïts i els problemes als quals ens enfrontem en l'actualitat, mitjançant el desenvolupament de projectes d'investigació i l'ús de fonts fiables, per a realitzar propostes que contribuïsquen al desenvolupament sostenible. Perquè l'alumnat aprenga a analitzar el procés; situar en l'espai i el temps; pensar críticament; contrastar fonts i aprendre a elaborar un eix cronològic.	Full de coteig, observació en aula Examen competència KPSI Escala avaluació Rúbrica Full de control Carpeta d'aprenentatge

UNITAT 6 EGIPT E I MESOPOTAMIA: VIATGEM A LES PRIMERES CIUTATS				
<p>BLOC 2. HISTÒRIA SUB-BLOC DE PREHISTÒRIA I PRIMERES CIVILITZACIONS</p> <ul style="list-style-type: none"> - Les primeres civilitzacions agràries. Condicionants geogràfics i interpretacions històriques. <p>BLOC 3. HISTÒRIA DE L'ART SUB-BLOC DE MÈTODES I TÈCNiques DE LA HISTÒRIA DE L'ART</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metodologies de treball i vocabulari de la història de l'art. <p>SUB-BLOC DE L'ART DE L'ANTIGUITAT I DE L'EDAT MITJANA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Les principals tipologies arquitectòniques de la civilització egípcia (mastabes, piràmides i temples) i de civilitzacions mesopotàmiques (zigurats) 		<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1 Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i els processos més rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat CE2 Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte. CE3: Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur. CE4: Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificar les aportacions decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte. CE9 Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que afavorisquen la preservació i la valoració</p>		
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8-9	Aula	Projector, ordinador+dossier instruccions Imatges, Fotocòpia professor portfoli. Mapa amb coordenades geogràfiques rellotges, mapa amb fusos horaris, mapa mundi mut. Fitxa Projector+ Rúbriques per als alumnes	Es tractarà de buscar, seleccionar i organitzar informació sobre temes del present i passat, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per a adquirir coneixements, elaborar i expressar continguts en diversos formats. Es relacionarà passat i present per a entendre el sorgiment de civilitzacions fluvials; les causes de la invenció de l'escriptura i la creació de les ciutats-Estat; la civilització i l'art egipci i mesopotàmic. Aprendre a comentar un text històric	Instruments d'avaluació. Evaluativa i calificativa Avaluació inicial a partir de preguntes dirigides. Rúbrica del Portfoli Observació del profe Rúbrica del story-board

GRUP: 1R ESO		NIVELL/ETAPA: ESO		
Matèria/assignatura: GEOGRAFIA-HISTÒRIA				TRIMESTRE: TERCER
UNITAT 7. GRÈCIA: L'ORIGEN DE LA NOSTRA CIVILITZACIÓ				
<p>BLOC 2. HISTÒRIA SUB-BLOC D'ANTIGUITAT CLÀSSICA, GRÈCIA I ROMA</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'expansió colonial de Grècia al Mediterrani. L'extensió de l'hel·lenisme. <p>BLOC 3. HISTÒRIA DE L'ART SUB-BLOC DE MÈTODES I TÈCNIQUES DE LA HISTÒRIA DE L'ART</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metodologies de treball i vocabulari de la història de l'art. <p>SUB-BLOC DE L'ART DE L'ANTIGUITAT I DE L'EDAT MITJANA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realitzacions més rellevants de l'art grec clàssic i hel·lenístic: l'escultura i el temple grec. 		<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>CE1 Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i els processos més rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat</p> <p>CE2 Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.</p> <p>CE3: Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur.</p> <p>CE4: Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificar les aportacions decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte.</p> <p>CE9 Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que afavorisquen la preservació i la valoració</p>		
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8-9	Aula	Projector, ordinador+dossier instruccions Imatges, Fotocòpia profe Mapa amb coordenades geogràfiques rellotges, mapa amb fusos horaris, mapa mundi mut Fitxa.	L'objectiu és analitzar de manera crítica plantejaments històrics i geogràfics explicant la construcció dels sistemes democràtics que regeixen la vida en comunitat, deures i drets propis del nostre marc de convivència per a promoure la participació ciutadana i la cohesió social. Causes que van portar a la formació de L'Hélade i els seus tipus de govern; contrastar fonts per a conèixer l'enfrontament entre Atenes i Esparta; Alejandro Magno i el seu imperi; analitzar el procés d'evolució de colonitzadors i indoeuropeus en la Península;	Instruments d'avaluació. Avaluativa i qualificativa Avaluació inicial a partir de preguntes dirigides. Rúbrica del Portfoli

		Projector+ Rúbriques per als alumnes	aprendre a analitzar un mapa històric.	Observació del profe Rúbrica del story-board
UNITAT 8. ROMA, LA CREACIÓ D'UN IMPERI				
BLOC 2. HISTÒRIA SUB-BLOC DE MÈTODES I TÈCNiques D'HISTÒRIA <ul style="list-style-type: none"> - Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. cronologia i periodització. SUB-BLOC D'ANTIGUITAT CLÀSSICA, GRÈCIA I ROMA <ul style="list-style-type: none"> - Roma, evolució política i factors de la seva expansió del mediterrani. - Sorgiment i extensió del cristianisme. SUB-BLOC D'EDAT MITJANA <ul style="list-style-type: none"> - Les persones invisibilitzades en la història: dones, esclaus i estrangers. les dones en la prehistòria, la història antiga i medieval. 		COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1 Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i els processos més rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat CE2 Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte. CE3: Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur. CE4: Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificar les aportacions decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte. CE9 Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que afavorisquen la preservació i la valoració		
BLOC 3. HISTÒRIA DE L'ART SUB-BLOC DE L'ART I DE L'ANTIGUITAT I DE L'EDAT MITJANA <ul style="list-style-type: none"> - L'art en Roma. La construcció civil romana: temples, teatres, amfiteatres i circs. 				
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8-9	Aula	Projector, ordinador+dossier instruccions Imatges, Fotocòpia profe Mapa amb coordenades geogràfiques rellotges, mapa amb fusos horaris, mapa mundi mut Fitxa. Projector+ Rúbriques per als alumnes	S'analitzaran de manera crítica plantejaments històrics i geogràfics explicant la construcció dels sist. democràtics que regeixen la vida en comunitat, deures i drets del nostre marc de convivència, participació ciutadana i la cohesió social. Contrastar fonts per a entendre els orígens mitològics i històrics de Roma; pensar críticament com es va organitzar la República romana; la creació d'un gran imperi, com es governava i administrava i per què va caure; organitzar la	Instruments d'avaluació. Avaluativa i qualificativa Avaluació inicial a partir de preguntes dirigides. Rúbrica del Portfoli Observació del profe Rúbrica del story-board

			informació per a conèixer de quina forma vivien els romans/nes; aprendre a elaborar un esquema.	
UNITAT 9 IBÈRIA: Pobles Pre-romans a la Península ibèrica				
<p>BLOC 2. HISTÒRIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • El món clàssic, Grècia: el sorgiment de les polis, la seua expansió comercial i política. Desigualtats socials i conflictes en la polis. L'imperi d'Alexandre el Gran i l'hel·lenisme. Manifestacions culturals: l'art, la filosofia, la religió i la ciència. • El món clàssic, Roma: l'evolució de l'organització política (la República i l'Imperi); factors de la seua expansió pel Mediterrani i estratègies de dominació. L'economia i la importància dels esclaus i colons. El procés de romanització. La importància del cristianisme. L'art romà i les seues funcions. • Els pobles preromans: els ibers i els celtas; els celtas. • Els pobles colonitzadors i Tartessos; els fenicis; els grecs; els cartaginesos; Tartessos. • La conquesta romana d'Hispania; la conquesta romana. • La Hispania romana; la societat hispanoromana; l'economia, la romanització. • Els pobles ibèrics a la Comunitat Valenciana. • La conquesta romana d'Hispania. • La Hispania romana. • La romanització a la Comunitat. 			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>CE1 Descriure i contextualitzar en el temps i l'espai els esdeveniments i els processos més rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat</p> <p>CE2 Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a fets històrics, geogràfics i artístics a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.</p> <p>CE3: Explicar les nocions bàsiques de canvi i continuïtat en la història emprant una perspectiva causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur.</p> <p>CE4: Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, identificar les aportacions decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte.</p> <p>CE9 Identificar l'origen i reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural, especialment dels elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que afavorisquen la preservació i la valoració</p>	

Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8-9	Aula	Projector, ordinador+dossier instruccions Imatges, Fotocòpia profe Llibre de text, presentació audiovisual, aules, blogs d'història, portfoli, pissarra. Projector+ Rúbriques per als alumnes	Els alumnes comprendran les principals característiques dels pobles preromans: els ibers i els celtas; coneixeran els principals fets que van succeir amb l'arribada dels pobles colonitzadors; identificaran els esdeveniments fonamentals i la influència que van exercir els tartessis, els fenicis, els grecs i els cartaginesos. Sabran com es va produir la conquesta romana d'Hispania; comprendran com funcionaven la societat hispanoromana i l'economia, i com ens va influir la romanització.	Instruments d'avaluació. Evaluativa i calificativa Avaluació inicial a partir de preguntes dirigides. Rúbrica del Portfoli Observació del profe Rúbrica del story-board

PROFESSOR/A:		GRUP: 2n		NIVELL/ETAPA: ESO	
Matèria/assignatura: GEOGRAFIA I HISTÒRIA				TRIMESTRE: PRIMER	
UNITAT 0: UNITAT 0 INTRODUCCIÓ A L'ESTUDI DE LA HISTÒRIA					
BLOC 2: HISTÒRIA					
SUBBLOC: MÈTODES I TÈCNIQUES D'HISTÒRIA			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE 1 i CE2		
<ul style="list-style-type: none"> • Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic. • Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització. • Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC. <p>Sabers bàsics: El mètode històric: reconstruir el passat per comprendre el present.</p>					
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació	
2 sessions	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentació gràfica i imatges, web meteorològica i llibre de text.	Aprendre quines són les eines fonamentals en una investigació històrica. Entendre que hi ha diferents maneres d'ordenar el temps històric.	No avaluable	
Mesures d'atenció a la diversitat:					
Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació.					
Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.					
UNITAT 1: L'INICI DE L'EDAT MITJANA. ELS NOUS CENTRES DE PODER.					
BLOC 2: HISTÒRIA					

<p>SUBBLOC D'EDAT MITJANA Crisi i desaparició de l'Imperi Romà. Els pobles germànics i l'inici de l'Edat Mitjana. Sorgiment i expansió de l'islam.</p> <p>Sabers: La fragmentació de l'Imperi romà. Les invasions germàniques. Els regnes germànics. Del regne dels francs a l'imperi carolingi. L'evolució de l'imperi bizantí. Vida i societat. La societat i l'economia islàmiques. Ciència, cultura i art en la civilització islàmica.</p>		<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>		
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	<p>Les activitats giraran al voltant de:</p> <p>Analitzar el procés que posà fi a l'imperi romà i va obrir el camí a l'aparició de nous poders. Descobrir com s'organitzaven els pobles germànics i l'imperi bizantí. Comprendre el naixement i evolució de l'islam i conèixer els trets que defineixen la civilització islàmica.</p>	<p>Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (60%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, quadern de mapes (30%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)

			Ser conscients de la pervivència de la influència dels musulmans en la nostra cultura, llengua i costums actualment.	
Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.				
UNITAT 2: LA SOCIETAT FEUDAL. DRETS I DESIGUALTATS.				
BLOC 2: HISTÒRIA				
SUBBLOC D'EDAT MITJANA El feudalisme a Europa entre els segles XI i XII: política, societat i economia Sabers Noves onades d'invasions. La debilitat de les monarquies. Les bases de la societat feudal. Els camperols, la noblesa, l'Església i el clergat L'expansió de la cristiandat. L'art romànic: arquitectura. La funció didàctica de l'escultura i la pintura.			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules.	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Les activitats se seleccionaran per a: Comprendre la societat feudal i els vincles de fidelitat que la configurava.	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: - Proves de saber (60%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, quadern de mapes (30%)

			<p>Analitzar el concepte de cristiandat i la seua importància cultural, econòmica i social.</p> <p>Valorar el desenvolupament cultural i artístic d'aquesta etapa.</p> <p>Reconèixer els trets del romànic.</p>	- Observació directa i actitud proactiva (10%)
<p>Mesures d'atenció a la diversitat:</p> <p>Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació.</p> <p>Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
<p>Unitat 3: EL RENAIXEMENT DE LES CIUTATS EUROPEES.</p>				
<p>BLOC 2: HISTÒRIA</p>				
<p>SUBBLOC D'EDAT MITJANA</p> <p>El renaixement de les ciutats a Europa entre els segles XIII i XV: política, societat i economia.</p> <p>Sabers:</p> <p>L'expansió agrícola i comercial.</p> <p>El desenvolupament de l'artesania.</p> <p>La vida urbana en l'edat mitjana.</p> <p>La transformació cultural a les ciutats.</p> <p>L'enfortiment del poder reial.</p> <p>La crisi del s. XIV.</p> <p>El gòtic, un art urbà: arquitectura, escultura i pintura.</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
10 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles,	Les activitats ens ajudaran a aprendre a:	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de

		documentals i llibre de text.	<p>Analitzar les causes que portaren al renaixement de les ciutats en l'edat mitjana.</p> <p>Descobrir com s'organitzaven les ciutats medievals i com transformaren la societat, l'economia, la política i la cultura.</p> <p>Entendre la importància de les escoles i universitats en els negocis i en la renovació cultural.</p>	<p>desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (60%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, quadern de mapes (30%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
--	--	-------------------------------	--	---

Mesures d'atenció a la diversitat:

Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació.

Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.

PROFESSOR/A:	GRUP: 2n	NIVELL/ETAPA: ESO
Matèria/assignatura: GEOGRAFIA I HISTÒRIA		TRIMESTRE: SEGON

UNITAT 4: LA GUERRA QUE VA CANVIAR EL MÓN. IMPERIALISME I GRAN GUERRA

BLOC 2: HISTÒRIA

<p>SUBBLOC D'EDAT MITJANA</p> <p>Al-Àndalus: política, societat i economia. La vida quotidiana a les ciutats musulmanes.</p> <p>Els regnes cristians peninsulars durant l'Edat Mitjana: panoràmica general i evolució territorial. La vida quotidiana les ciutats cristianes. El Regne de València.</p> <p>Sabers:</p>	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>
--	--

<p>El naixement d'Al-Àndalus. Conquesta i emirat. El califat de Còrdova. L'evolució d'Al-Àndalus després del Califat. Xarq Al-Àndalus. Vida, art i cultura andalusins. Naixement i evolució del Regne de Lleó. La corona de Castella. Els nuclis cristians pirinencs i la seua evolució. El regne de València. La corona d'Aragó. L'avanç dels regnes cristians i el repoblament. Un mosaic artístic i cultural als regnes cristians.</p>				
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Es plantejaran activitats que ajuden a: Comprendre la creació i evolució d'Al-Àndalus. Analitzar el procés d'expansió i organització dels territoris cristians hispànics. Prendre consciència de la riquesa de la nostra cultura gràcies a la cruïlla de cultures que tenim d'herència.	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: - Proves de saber (60%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, quadern de mapes (30%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				

Unitat 5: LA PRESSIÓ D'UN MÓN CADA VEGADA MÉS URBÀ.				
BLOC 1: GEOGRAFIA				
SUBBLOC DE GEOGRAFIA DEL POBLAMENT I DE LA POBLACIÓ Poblament Espai urbà i rural en el món actual. L'espai urbà a Espanya i a la Comunitat Valenciana. Les grans àrees culturals del planeta. La diversitat cultural dels grups humans. Convivència i interculturalitat en un món globalitzat. Sabers: L'espai urbà front a l'espai rural. El creixement de la ciutat. Els grans espais urbans. Les ciutats, centres econòmics dels estats. Cap a un món de ciutats. La xarxa urbana mundial. La xarxa urbana d'Europa, Espanya i la Comunitat Valenciana/el País Valencià. Ciutats sostenibles i multiculturals. El medi rural davant l'avanç de les ciutats.			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE5, CE6, CE7	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instrumentes d'avaluació
9 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Les activitats se seleccionaran per a facilitar l'aprenentatge per a: Identificar els trets propis de l'espai urbà i els seus problemes. Reconèixer les diferents parts de la ciutat a partir d'un plànol.	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (60%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, quadern de mapes (30%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)

			<p>Analitzar la xarxa urbana mundial, d'Europa, d'Espanya i del País Valencià/Comunitat Valenciana. Pensar en les ciutats ideals i com fer-les més humanes.</p>	
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
PROFESSOR/A:		GRUP: 2n		NIVELL/ETAPA: ESO
Matèria/assignatura: GEOGRAFIA I HISTÒRIA				TRIMESTRE: TERCER
Unitat 6: ELS RECURSOS NATURALS I L'ACTIVITAT ECONÒMICA.				
BLOC 1: GEOGRAFIA				
<p>SUBBLOC DE GEOGRAFIA ECONÒMICA Interacció econòmica amb el medi ambient L'aprofitament econòmic del medi físic: Els principals recursos naturals del planeta. Les àrees mundials d'activitat econòmica més importants.</p> <p>Sabers:</p> <p>L'aprofitament econòmic del medi físic. La desigual distribució dels recursos naturals. Les àrees econòmiques més dinàmiques del món. L'impacte ambiental de les activitats econòmiques. Cap a una economia circular.</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE4, CE5, CE6, CE8</p>	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació

<p>9 sessions + 1 sessió examen</p>	<p>Aula, espais d'activitats extraescolars, biblioteca i aules d'informàtica</p>	<p>Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals, còmics o novel·les gràfiques i llibre de text.</p>	<p>Les activitats seleccionades pel professorat ajudaran a: Aprendre què i qui és necessari per dur a terme l'activitat econòmica. Conèixer la distribució desigual dels recursos al món. Identificar quines són les potències econòmiques tradicionals i noves. Analitzar l'impacte mediambiental de les activitats econòmiques i el què implica l'economia circular.</p>	<p>Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (60%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, quadern de mapes (30%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
<p>Unitat 7. UN ESTUDI GEOGRÀFIC SOBRE LA DESIGUALTAT</p>				
<p>BLOC 1: GEOGRAFIA</p>				
<p>SUBBLOC DE GEOGRAFIA ECONÒMICA</p> <p>Repercussions de les activitats econòmiques Sostenibilitat i repercussions mediambientals de les activitats econòmiques. Els sistemes econòmics. Economies de mercat i economies centralitzades. El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'índex de desenvolupament humà (IDH) i els</p> <p>Sabers</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE4, CE5, CE6, CE8</p>	

<p>La desigualtat de riquesa La desigualtat de gènere La desigualtat en la infància i en la vellesa Objectiu: reduir la desigualtat al món</p>					
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instrumentes d'avaluació	
9 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	<p>Aprendrem a: Conèixer els principals tipus de desigualtats que hi ha al món, com afecten les regions i quins col·lectius són més vulnerables. Identificar les causes i conseqüències de les desigualtats. Descobrir les organitzacions que combaten la pobresa i la desigualtat. Pensar quin és la millor manera d'ajudar al desenvolupament.</p>	<p>Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%) 	
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>					
<p>Unitat 8: GEOPOLÍTICA, CONFLICTES I COOPERACIÓ PER A LA PAU.</p>					
<p>BLOC 1: GEOGRAFIA</p>					
<p>SUBBLOC DE GEOGRAFIA ECONÒMICA</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE4, CE5, CE6, CE8</p>		
<p>Repercussions de les activitats econòmiques</p>					

<p>El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'índex de desenvolupament humà (IDH) i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).</p> <p>Sabers</p>				
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instrumentes d'avaluació
5 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	<p>Les activitats aniran dirigides a:</p> <p>Analitzar la importància de la geopolítica en les relacions entre els estats.</p> <p>Conèixer les principals organitzacions internacionals al món i a Europa, i els seus objectius.</p> <p>Aprendre de quins instruments se serveix la comunitat internacional per a resoldre els conflictes pacíficament.</p>	<p>Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (60%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, quadern de mapes(30%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
<p>Mesures d'atenció a la diversitat:</p> <p>Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació.</p> <p>Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				

NOTA. La programació pot variar segons evolucione el dia a dia del curs.

PROFESSOR/A:		GRUP: 3r		NIVELL/ETAPA: ESO	
Matèria/assignatura: GEOGRAFIA i HISTÒRIA				TRIMESTRE: SEGON	
UNITAT 0: EL MEDI NATURAL I L'ACTIVITAT HUMANA					
BLOC 1: GEOGRAFIA					
SUBBLOC: GEOGRAFIA ECONÒMICA			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE5, CE6, CE7, CE9		
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació	
7 sessions + 1 sessió examen	Aula, espais d'activitats extraescolars, biblioteca i aules d'informàtica	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentació gràfica i imatges, web meteorològica i llibre de text.	El creixement del desenvolupament humà està provocant un risc seriós en l'equilibri de la natura. Les activitats es plantejaran per a que ajuden a la conscienciació mediambiental.	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, dossier mapes (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%) 	
Mesures d'atenció a la diversitat:					
Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació.					
Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.					

UNITAT 1: GEOGRAFIA DE LA POBLACIÓ: LA SITUACIÓ POBLACIONAL EN ELS PAÏSOS DESENVOLUPATS I SUBDESENVOLUPATS				
BLOC 1: GEOGRAFIA				
SUBBLOC: GEOGRAFIA ECONÒMICA			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE5, CE6, CE7	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions + 1 sessió examen	Aula, espais d'activitats extraescolars, biblioteca i aules d'informàtica	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Partint dels reptes poblacionals diferents entre els països desenvolupats i dels subdesenvolupats (creixement i envelliment) plantejarem activitats que expliquen els diferents tipus de reptes que hi ha al món.	<p>Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, dossier mapes (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
UNITAT 2: GEOGRAFIA POLÍTICA: LES FORMES D'ORGANITZACIÓ POLÍTICA I LA INTEGRACIÓ ENTRE ESTATS				
BLOC 1: GEOGRAFIA				
SUBBLOC: GEOGRAFIA ECONÒMICA			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE4, CE6, CE8	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions + 1 sessió examen	Aula, biblioteca i aules d'informàtica.	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles,	A partir de la necessitat de ser	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en

	Visita extraescolars a Les Corts valencianes.	documentals i llibre de text.	conscients de la importància de la democràcia al món i la cooperació entre estats es plantegen activitats que fomenten les relacions pacífiques, els valors democràtics i el desenvolupament sostenible.	relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, dossier mapes (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
--	---	-------------------------------	--	---

Mesures d'atenció a la diversitat:
 Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació.
 Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.

Unitat 3: L'ECONOMIA MUNDIAL, COM ENS AFECTA LA GLOBALITZACIÓ?

BLOC 1: GEOGRAFIA

SUBBLOC: GEOGRAFIA ECONÒMICA **COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE4, CE5, CE6, CE8**

temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
10 sessions + 1 sessió examen	Aula, espais d'activitats extraescolars, biblioteca i aules d'informàtica	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	La globalització ha agreujat les desigualtats en el món i en els països a partir de les dos crisis de 2007 i 2020. Les activitats es centrarien en l'anàlisi de les	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, dossier mapes (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)

			desigualtats, en l'emergència de nous països i en les desigualtats dins dels mateixos països.	
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
<p>UNITAT 4: Els paisatges del sector primari en el món rural</p>				
<p>BLOC 1: GEOGRAFIA</p>				
<p>SUBBLOC: GEOGRAFIA ECONÒMICA</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE4, CE5, CE6, CE8</p>	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions + 1 sessió examen	Aula, espais d'activitats extraescolars, biblioteca i aules d'informàtica	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	A partir de la constatació de la diferència entre una agricultura tecnificada pròpia dels països desenvolupats i una altra que manté les tècniques tradicionals, plantejar activitats que mostren les dificultats, contradiccions i problemes de fam que pateix una gran part de la humanitat.	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, dossier mapes (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)

<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
<p>Unitat 5: EL SECTOR SECUNDARI I L'ESPAI INDUSTRIAL: RECURSOS ENERGÈTICS I APROFITAMENT DE L'ENERGIA.</p>				
<p>BLOC 1: GEOGRAFIA</p>				
<p>SUBBLOC: GEOGRAFIA ECONÒMICA</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE4, CE5, CE6, CE8</p>	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
9 sessions + 1 sessió examen	Aula, espais d'activitats extraescolars, biblioteca i aules d'informàtica	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Comparació entre un creixement depredatori de la indústria i un altre que combina desenvolupament i sostenibilitat mediambiental.	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, dossier mapes (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
<p>Unitat 6: SECTOR TERCIARI, ACTIVITATS DE COMERÇ I TRANSPORT</p>				
<p>BLOC 1: GEOGRAFIA</p>				
<p>SUBBLOC: GEOGRAFIA ECONÒMICA</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8, CE9</p>	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
9 sessions + 1 sessió examen	Aula, espais d'activitats extraescolars, biblioteca i aules d'informàtica	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Ser conscients que els països desenvolupats tenen una economia	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de

			terciaritzada i a partir d'ací es vinculen dos activitats bàsiques com són els serveis i els transports. Les activitats es plantejarien a través del comerç electrònic gràcies a les grans empreses i la vinculació amb el creixement dels transports.	desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, dossier mapes (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.				
Unitat 7: ALTRES SERVEIS BÀSICS PER L'ECONOMIA I EL BENESTAR: EL TURISME I LES TIC				
BLOC 1: GEOGRAFIA				
SUBBLOC: GEOGRAFIA ECONÒMICA			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8, CE9	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
9 sessions + 1 sessió examen	Aula, espais d'activitats extraescolars, biblioteca i aules d'informàtica	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Centrat en els països que tenen un alt nivell de benestar i en l'anàlisi dels serveis que contribueixen al mateix. Es plantejarien activitats per comprovar que es complisquen la	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, dossier mapes (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)

			sostenibilitat i l'Agenda 2030.	
Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.				
Unitat 8: ELS REPTES DEL MÓN GLOBALITZAT I ELS ODS				
BLOC 1: GEOGRAFIA				
SUBBLOC: GEOGRAFIA ECONÒMICA			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE2, CE4, CE5, CE6, CE7, CE8, CE9	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
10 sessions + 1 sessió examen	Aula, espais d'activitats extraescolars, biblioteca i aules d'informàtica	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Es parteix de la situació de profundes desigualtats entre el món desenvolupat i el subdesenvolupat i la impossibilitat de compliment de la Declaració de Drets Humans. A partir d'ací es plantegen activitats que posen de manifest les injustícies de la situació mundial i la possibilitat d'oferir solucions.	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, dossier mapes (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.				

PROFESSOR/A:		GRUP: 4t		NIVELL/ETAPA: ESO	
Matèria/assignatura: HISTÒRIA				TRIMESTRE: PRIMER	
UNITAT 0: UNITAT 0 INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA D'HISTÒRIA					
BLOC 2: HISTÒRIA					
SUBBLOC: MÈTODES I TÈCNiques D'HISTÒRIA			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE 1 i CE2		
<ul style="list-style-type: none"> • Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic. • Identificació i contrast de fonts de la Història. Tècniques d'anàlisi i interpretació historiogràfica. • Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització. • Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC. 					
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació	
2 sessions	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentació gràfica i imatges, web meteorològica i llibre de text.	Revisió de l'evolució dels mapes al llarg de la Història Revisió de la línia de temps del període a estudiar	No avaluable	
Mesures d'atenció a la diversitat:					
Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació.					
Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.					
UNITAT 1: DE SERFS A CIUTADANS. CRISI I REVOLUCIÓ					
BLOC 2: HISTÒRIA					
SUBBLOC D'HISTÒRIA MODERNA			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9		

<p>•La revolució científica. El segle de les llums: absolutisme monàrquic i Il·lustració.</p> <p>•Crisi de l'Antic Règim. La Revolució Francesa, altres revolucions liberals i les seues repercussions.</p> <p>Sabers:</p> <p>Com era l'Antic Règim?</p> <p>Quines noves maneres de pensar van sorgir al s. XVIII?</p> <p>Quina alternativa es va crear enfront de la monarquia absoluta?</p> <p>Com van accedir els Borbons al tron espanyol?</p> <p>La Revolució Francesa</p> <p>Per què la Revolució Francesa va establir les bases del món contemporani?</p> <p>Com es van consolidar els sistemes liberals?</p> <p>Per què es van crear nous Estats a Europa?</p> <p>Un nou art per a la burgesia</p>				
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions + 1 sessió examen	Aula, espais d'activitats extraescolars, Aules. Visita extraescolar al MUVIM.	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	<p>Les activitats giraran al voltant de:</p> <p>Contrastar fonts sobre la societat de l'Antic Règim. Relacionar passat i present del pensament il·lustrat. Interpretar la multicausalitat de la Revolució Francesa i a situar-ne les fases.</p>	<p>Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)

			Analitzar el període napoleònic. Aprendre a comentar un text històric.	
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
<p>UNITAT 2: UN MÓN CONNECTAT. LES REVOLUCIONS INDUSTRIALS</p>				
<p>BLOC 2: HISTÒRIA</p>				
<p>SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA El segle XIX</p> <p>Revolució Industrial i industrialització: canvis socioeconòmics a Europa a l'inici del segle XIX.</p> <p>La segona Revolució Industrial. L'imperialisme colonial.</p> <p>Sabers</p> <p>Quines revolucions simultànies van impulsar la industrialització? Quins sectors van liderar la Primera Revolució Industrial? Com eren les primeres fàbriques? Com van canviar els transports i el comerç? Què és el capitalisme industrial i com es va expandir? Què va canviar durant la Segona Revolució Industrial? Quina nova societat va dur la industrialització? Com va sorgir el moviment obrer?</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules.	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Les activitats se seleccionaran per a:	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:

			<p>Interpretar la multicausalitat de la industrialització. Valorar el patrimoni industrial. Contrastar fonts. Relacionar passat i pervivència en el present dels canvis econòmics, socials i laborals de les revolucions industrials.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
<p>Unitat 3: DE LA MONARQUIA ABSOLUTA A LA PARLAMENTÀRIA. EL S. XIX A ESPANYA</p>				
<p>BLOC 2: HISTÒRIA</p>				
<p>SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA La construcció i la consolidació de l'estat liberal a Espanya. Societat i economia de l'Espanya del segle XIX.</p> <p>Sabers:</p> <p>Què va motivar una guerra contra França (1808-14)? Per què va generar un desencant Ferran VII (1814-33)? Va consolidar Isabel II la monarquia liberal (1833-68)? Causes del fracàs del Sexenni democràtic (1868-75) Què va suposar la Restauració monàrquica (1875-98)? Quines van ser les causes del retard de la industrialització a Espanya? La peculiaritat de la societat del s.XIX L'art del s. XIX: tradició i modernitat</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	

temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
10 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	<p>Les activitats ens ajudaran a aprendre a:</p> <p>Pensar críticament perquè es va produir una guerra amb França.</p> <p>Analitzar la 1a constitució espanyola i els regnats de Ferran VII i Isabel II.</p> <p>Interpretar la multicausalitat del fracàs del Sexenni democràtic.</p> <p>Sintetitzar la informació de l'economia, la societat i l'art del s.XIX a Espanya.</p> <p>Aprendre a analitzar una pintura històrica.</p>	<p>Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
<p>Mesures d'atenció a la diversitat:</p>				
<p>Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació.</p>				
<p>Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
PROFESSOR/A:		GRUP: 4t		NIVELL/ETAPA: ESO
Matèria/assignatura: HISTÒRIA				TRIMESTRE: SEGON
UNITAT 4: LA GUERRA QUE VA CANVIAR EL MÓN. IMPERIALISME I GRAN GUERRA				
BLOC 2: HISTÒRIA				

<p>SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA. SEGLE XX</p> <p>L'Imperialisme Causes i conseqüències de la Primera Guerra Mundial. La Revolució Russa.</p> <p>Sabers:</p> <p>Què va impulsar les potències europees a conquerir imperis? Com es van repartir el món els grans imperis? Quin impacte va tindre l'expansió imperialista? 1914, inici de la Primera Guerra Mundial. Causes. Per què es va anomenar la Gran Guerra? Canvis a nivell social i econòmic. Conseqüències del conflicte. 1917, una revolució esclata a Rússia. Un nou art per al s.XX</p>					<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>				
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació					
8 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	<p>Es plantejaran activitats que ajuden a:</p> <p>Reconèixer els processos de formació i organització dels imperis colonials. Analitzar les causes de l'esclat de la Primera Guerra Mundial, el seu desenvolupament i les conseqüències.</p>	<p>Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%) 					

			Estudiar la multicausalitat en la Revolució russa. Aprendre a analitzar els canvis territorials en un mapa com a resultat de la geopolítica	
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
<p>Unitat 5: EL PODER DE LA PROPAGANDA. ELS FELIÇOS ANYS 20 I L'EUROPA DELS DICTADORS</p>				
<p>BLOC 2: HISTÒRIA</p>				
<p>SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA. EL SEGLE XX L'Europa d'entreguerres i la crisi del 29</p> <p>Sabers:</p> <p>Prosperitat americana i penúria europea. Com era la "new woman" del s. XX? Per què es va enfonsar la borsa de Nova York? Com va passar Itàlia de la democràcia al feixisme? Com va accedir el partit nazi al poder? L'Alemanya nazi, un règim totalitari. Stalin, el poder absolut a l'URSS. Els nous corrents artístics del s. XX.</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
9 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Les activitats se seleccionen per a felicitar l'aprenentatge per a:	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:

			<p>Analitzar l'origen d'una crisi econòmica, les seues conseqüències i l'expansió mundial. Interpretar les causes del triomf dels règims totalitaris a l'Europa d'entreguerres. Pensar críticament i relacionar-ho amb l'ascens de l'extrema dreta actual. Aprendre a elaborar un eix cronològic.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli, (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
<p>Unitat 6: UNA ÈPOCA CONVULSA. ESPANYA DURANT EL PRIMER TERÇ DEL SEGLE XX.</p>				
<p>BLOC 2: HISTÒRIA</p>				
<p>SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA. EL SEGLE XX La crisi de la Restauració a Espanya, la dictadura i la Segona República La Guerra Civil i la dictadura franquista.</p> <p>Sabers:</p> <p>Com va entrar en crisi la Restauració (1902-31)? 1931, proclamació de la II República. 1931-33, reformes que va impulsar la II República. Per què es va arribar a la confrontació social (1933-36)? La Guerra Civil, els bàndols. Com va evolucionar el conflicte? Conseqüències de la Guerra Civil. Art espanyol del s. XX</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	

temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instrumentes d'avaluació
9 sessions + 1 sessió examen	Aula, espais d'activitats extraescolars, biblioteca i aules d'informàtica	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals, còmics o novel·les gràfiques i llibre de text.	<p>Les activitats seleccionades pel professorat ajudaran a:</p> <p>Interpretar les causes de la crisi de la monarquia d'Alfons XIII.</p> <p>Analitzar com i per què es va proclamar la II República.</p> <p>Analitzar el projecte republicà i els problemes als quals es va haver d'enfrontar.</p> <p>Organitzar la informació sobre la Guerra Civil i les seues conseqüències finals.</p> <p>Analitzar una pel·lícula des del context històric.</p> <p>Analitzar un còmic des del context històric,</p>	<p>Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
<p>Mesures d'atenció a la diversitat:</p> <p>Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació.</p> <p>Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
PROFESSOR/A:		GRUP: 4t		NIVELL/ETAPA: ESO
Matèria/assignatura: HISTÒRIA				TRIMESTRE: TERCER

Unitat 7: LA SEGONA GUERRA MUNDIAL. QUÈ VA PORTAR A UNA GUERRA TAN DESTRUCTIVA?				
BLOC 2: HISTÒRIA				
SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA. EL SEGLE XX Causes i conseqüències de la Segona Guerra Mundial. L'Holocaust.			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	
Sabers La Segona Guerra Mundial, un còctel de causes. Com va començar tot? Com es va desenvolupar la guerra? Què va significar l'ocupació nazi a Europa? De quina manera es va acabar la guerra? Quin va ser el nou ordre mundial sorgit del conflicte?				
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instrumentes d'avaluació
9 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Aprendrem a: Interpretar la multicausalitat de l'eclat de la Segona Guerra Mundial. Analitzar el procés i les fases del conflicte i quin abast geogràfic va tindre. Analitzar com els nazis van arribar al poder i intentar entendre com es vivia baix l'ocupació nazi. Contrastar fonts sobre les conseqüències de la	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)

			guerra i el nou ordre mundial. Aprendre a investigar i contrastar dades sobre l'holocaust, els camps d'extermini i el bombardeig d'Hiroshima.	
Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.				
Unitat 8: UNA GENERACIÓ DIVIDIDA I SENSE DEMOCRÀCIA. LA DICTADURA FRANQUISTA.				
BLOC 2: HISTÒRIA				
SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA. EL SEGLE XX La dictadura franquista. Sabers Què caracteritzava la dictadura franquista? En quines condicions es va viure la postguerra (1939-45)? La societat tradicional en la dictadura franquista. Canvis entre el 1945-57. El <i>desarrolismo</i> franquista, característiques. Inicis de la transformació d'Espanya a partir de 1960. Qui s'oposava al franquisme? 1975, final del franquisme.			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instrumentes d'avaluació
10 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Les activitats aniran dirigides a: Comprendre les característiques que	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de

			<p>fan que el franquisme siga una dictadura. Identificar la societat de l'època i els opositors a la dictadura. Analitzar l'evolució política, econòmica i social del franquisme. Valorar els esforços de les associacions per recuperar la memòria històrica i les restes dels represaliats pel franquisme en l'actualitat.</p>	<p>desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%) 		
<p>Mesures d'atenció a la diversitat:</p>						
<p>Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació.</p>						
<p>Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>						
<p>Unitat 9: UNA PAU ARMADA PER A UN MÓN EN DESCOLONITZACIÓ. BLOCS I GUERRA FREDA.</p>						
<p>BLOC 2: HISTÒRIA</p>						
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td data-bbox="172 1050 1167 1445" style="width: 50%; padding: 5px;"> <p>SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA. EL SEGLE XX</p> <p>El món després de la Segona Guerra Mundial: la Guerra Freda i la descolonització d'Àsia i Àfrica.</p> <p>Sabers</p> <p>Com es va desencadenar la Guerra Freda? Quin impacte va tenir la Guerra Freda al món? Capitalisme i comunisme, dues societats contraposades? La formació de la Comunitat Econòmica Europea Per què es va enfonsar el bloc comunista?</p> </td> <td data-bbox="1167 1050 2067 1445" style="width: 50%; padding: 5px; vertical-align: top;"> <p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p> </td> </tr> </table>					<p>SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA. EL SEGLE XX</p> <p>El món després de la Segona Guerra Mundial: la Guerra Freda i la descolonització d'Àsia i Àfrica.</p> <p>Sabers</p> <p>Com es va desencadenar la Guerra Freda? Quin impacte va tenir la Guerra Freda al món? Capitalisme i comunisme, dues societats contraposades? La formació de la Comunitat Econòmica Europea Per què es va enfonsar el bloc comunista?</p>	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>
<p>SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA. EL SEGLE XX</p> <p>El món després de la Segona Guerra Mundial: la Guerra Freda i la descolonització d'Àsia i Àfrica.</p> <p>Sabers</p> <p>Com es va desencadenar la Guerra Freda? Quin impacte va tenir la Guerra Freda al món? Capitalisme i comunisme, dues societats contraposades? La formació de la Comunitat Econòmica Europea Per què es va enfonsar el bloc comunista?</p>	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>					

Què va suposar la descolonització? Independència i postcolonialisme en el Tercer món. Israel i Palestina, un conflicte permanent.				
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instrumentes d'avaluació
9 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Aprendrem a: Interpretar la multicausalitat de la Guerra Freda i el seu impacte. Situar en l'espai i el temps les "guerres calentes" que va haver durant la Guerra Freda. Analitzar el procés de l'esfondrament de l'URSS i la fi de la Guerra Freda. Relacionar passat i present en el procés de descolonització.	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.				
Unitat 10: PER QUÈ LA TRANSICIÓ ENS VA PORTAR A LA DEMOCRÀCIA. ESPANYA DES DE 1975 FINS A HUI.				
BLOC 2: HISTÒRIA				
SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA. EL SEGLE XX				
La Transició. L'Espanya de la democràcia. La memòria democràtica.				
Sabers				
Dictadura, reforma o democràcia.			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	

<p>Quin paper va exercir la mobilització social en el canvi de règim? Com es va portar a terme la transició cap a la democràcia? Constitució de l'Estat autonòmic i democràtic. L'estat de benestar i la modernització d'Espanya. Les dones, la lluita per la igualtat i la paritat. L'art a Espanya de la 2a meitat del s.XX</p>				
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instrumentes d'avaluació
9 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	<p>Aprendrem a: Analitzar el procés de la transició de la dictadura cap a la democràcia a Espanya. Interpretar la multicausalitat de la modernització d'Espanya. Relacionar l'art i els moviments socials i polítics.</p>	<p>Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
<p>Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.</p>				
<p>Unitat 11: L'ERA GLOBAL DIGITAL. EL MÓN DESPRÉS DE LA CAIGUDA DEL MUR DE BERLÍN.</p>				
<p>BLOC 2: HISTÒRIA</p>				
<p>SUBBLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA. EL SEGLE XX</p> <p>El món després de la caiguda del mur de Berlín. El segle XXI. Sabers</p> <p>Quins són els reptes del s. XXI? Quin impacte ha tingut la globalització arreu del món? Com ha canviat la societat?</p>			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	

Quina ha sigut l'evolució política del món des del 1989? Quin lloc ocupa la Unió Europea dins del nou ordre mundial? I Espanya? Quin paper exerceix Amèrica en el món actual? Noves tendències artístiques. El món actual i els reptes de desenvolupament sostenible.				
temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instrumentes d'avaluació
9 sessions + 1 sessió examen	Aula, Aules	Mapes, PPS, gràfics de diversos tipus, articles, documentals i llibre de text.	Aprendrem a: Pensar críticament sobre els principals canvis econòmics i socials de la globalització. Assumir un compromís personal davant els reptes del s. XXI. Organitzar la informació sobre les potències globals al món actual. Aprendre a analitzar dades digitals.	Els instruments d'avaluació suposen l'observació continuada de l'evolució del procés d'aprenentatge en relació amb els criteris d'avaluació i el grau de desenvolupament de les competències específiques. Els instruments d'avaluació seran: <ul style="list-style-type: none"> - Proves de saber (70%) - Treball de l'aula, treball en suport digital, portfoli (20%) - Observació directa i actitud proactiva (10%)
Mesures d'atenció a la diversitat: Mesures II i III: Adequació de la programació didàctica al ritme i estil d'aprenentatge de l'alumne. Ajustament d'instruments d'avaluació. Mesures IV: Adequació de les unitats didàctiques al nivell de l'alumne. Proves instrumentals adaptades. Dossier amb activitats controlades per el professor.				

NOTA. Degut a l'extensió del temari i a que en 4t d'ESO solen fer-se més eixides didàctiques, difícilment es veu tot el que hi ha a la programació. Sent realistes, no es veuen els temes 9, 10 i 11. Tot i que sí que es fan referències a temes d'actualitat vinculats a estos temes quan apareixen als mitjans de comunicació durant el curs.

GRUP: 1º	NIVELL/ETAPA: 1r batxillerat	
Matèria/assignatura: HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI		TRIMESTRE: PRIMER I SEGON
UNITAT 1 UDI 1. SITUA'T: PENSAR HISTÒRICAMENT I BREU REPÀS DE LES ANTERIORS ETAPES DE LA HISTÒRIA		
<p>BLOC: BLOC 1. Pensar històricament.</p> <p>SUBBLOC: MÈTODES I TÈCNiques DE TREBALL HISTÒRICS</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metodologies de treball i vocabulari específic de la història. - Anàlisi i comentari de textos, mapes, imatges històrics. - Conèixer les tècniques de la ciència històrica. 	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>CRITERIS D'AVAUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a</p>

				<p>classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
5 sessions	Aula	- Documents històrics del llibre de text.	Presentació de documents històrics que seran analitzats pels alumnes.	Control de les pràctiques realitzades des de variis àmbits: contingut històric, vocabulari específic, redacció i expressió.
UNITAT 2 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI				
BLOC: LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI I SUBBLOC: L'ANTIC RÈGIM			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	COMPETÈNCIES CLAU: CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC
			MESURES INCLUSIÓ	CRITERIS D'AVALUACIÓ L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el

			<p>ed b) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>c) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoreixi el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
12 sessions	Aula	<ul style="list-style-type: none"> -Llibre de text, -Presentació audiovisual -Textos històrics 	Comentari de text	<p>Quadern de classe amb rúbrica 10%</p> <p>Prova de sabers 90%</p>

		-Fitxa comentari de text.		
UNITAT 3 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI				
	BLOC: LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI II	SUBBLOC: REVOLUCIONS LIBERALS I NACIONALISME	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	COMPETÈNCIES CLAU: CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC
			MESURES INCLUSIÓ ed b) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa. c) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoreixi el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.	CRITERIS D'AVALUACIÓ L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries. L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles. El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.

				L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
15 sessions	Aula	-Textos, mapes, gràfics, imatges i mapes conceptuals. -Presentació audiovisual del tema. -Esquema	Anàlisi i comentari de diferents tipus de documents històrics relacionats amb els continguts del tema.	- Control de les pràctiques realitzades a partir de documents analitzats. 10% - Prova de sabers.) 90%

UNITAT 4 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI		
BLOC: LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI III SUBBLOC: LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	COMPETÈNCIES CLAU: CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC
	MESURES INCLUSIÓ ed b) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden	CRITERIS D'AVALUACIÓ L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris

			<p>establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de</p> <p>flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>c) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures</p> <p>d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoresca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instrumentes d'avaluació

10 sessions	Aula	<ul style="list-style-type: none"> - Gràfics,imatges, mapes i textos. - Presentació PPS - Esquema 	Analisi i comentari de gràfics	<ul style="list-style-type: none"> - Valoració mitjançant rubrica de l'avanç en l'anàlisi de documents històrics. 10% - Prova de sabers. 90%
-------------	------	--	--------------------------------	--

UNITAT 5 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI		
<p>BLOC: LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI IV</p> <p>SUBBLOC: SEGONA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL I IMPERIALISME</p>	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoreixca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha</p>

				<p>aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions	Aula	Documentals, llibre de text, gràfics i textos i presentació audiovisual.	<ul style="list-style-type: none"> - Elaboració individual de informació a partir del documental, - Comentari de text. 	<ul style="list-style-type: none"> - Prova de sabers. 90% - Avaluació col·lectiva del material elaborat per cada alumne. 10%
UNITAT 6 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI				
BLOC: LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI V SUBBLOC: ELS CANVIS SOCIALS. ORÍGENS I DESENVOLUPAMENT DEL MOVIMENT OBRER.			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	COMPETÈNCIES CLAU: CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC
			MESURES INCLUSIÓ ed b) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de	CRITERIS D'AVALUACIÓ L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries. L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a

			<p>flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>c) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoreixi el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
7 sessions	Aula	<ul style="list-style-type: none"> - Quadre del realisme, pel·lícula Germinal i imatges de la Casa Milà. - Presentació PPS 	Conclusions teòriques a partir dels documents treballats.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valoració de la feina segons quadern amb rúbrica. 10% 2. - Prova de sabers. 90%

UNITAT 7 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI		
	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	COMPETÈNCIES CLAU: CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>ed b) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>c) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoreixca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>CRITERIS D'AVUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p>
<p>BLOC: LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI VI</p> <p>SUBBLOC: LES GRANS POTÈNCIES</p>		

				L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
9 sessions	Aula	<ul style="list-style-type: none"> - Mapes. - Documental esclavisme: ¿Dónde está la tierra?, i Como se vivió la esclavitud en Estados Unidos. - Presentació PPS 	<ul style="list-style-type: none"> - Cartografia dels territoris treballats al tema (anàlisi). - Recopilació informació sobre l'esclavitud - Debat compatibilitat esclavisme-democràcia. - Elaborar mapa conceptual per parelles 	<ul style="list-style-type: none"> - Valoració col·lectiva del treball per parelles segons rúbrica, 10% - Prova de sabers 90%

<p>BLOC: ENTRE DUES GUERRES (1914-1945)</p> <p>SUBBLOC: LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL</p>	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoreixi el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>

Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
10 sessions	Aula	<ul style="list-style-type: none"> - Mapes comparatius d'Europa abans i després de la Guerra, - Documental Batalla de Verdún i enfonsament del Lusitania - Informació sobre trinxeres. - Informació sobre el sufragisme. - Presentació PPS 	<ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi i comentari de la vida a les trinxeres. - Comentari causes i efectes de l'entrada dels EUA al conflicte. - Reflexió sobre les conseqüències de la Guerra i la crisi dels valors d'Occident que va suposar. 	<ul style="list-style-type: none"> - Valoració exercicis pràctics fets a classe. 10% - Prova de sabers. 90%
UNITAT 9 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI				
BLOC: ENTRE DUES GUERRES (1914-1945)			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	COMPETÈNCIES CLAU: CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC
SUBBLOC: LA REVOLUCIÓ RUSSA I L'URSS			MESURES INCLUSIÓ	CRITERIS D'AVALUACIÓ

			<p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoreixca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació

10 sessions	Aula	<ul style="list-style-type: none"> - Quadre de Vladimirov Diumenge de sang, - Imatges metro de Moscu i fotografies líders de la revolució - Presentació PPS 	<ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi i comentari de fotografies i imatges. - Comentari de text Demanda dels obrers de Sant Petersburg, - Reflexió sobre la implantació del comunisme. 	<ul style="list-style-type: none"> - Valoració comentari de text 10% - Prova de sabers. 90%
-------------	------	--	--	---

UNITAT 10 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI

<p>BLOC: ENTRE DUES GUERRES (1914-1945)</p> <p>SUBBLOC: L'ECONOMIA D'ENTREGUERRES. LA GRAN DEPRESSIÓ</p>	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoreixi el desenvolupament personal i social de l'alumnat,</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a</p>

			<p>mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interès i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
9 sessions	Aula	<ul style="list-style-type: none"> - Gràfics econòmics, - Documental Wall Sreet, el gran crac de 1929. - Mapes conceptuals. - Presentació PPS 	<ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi/interpretació de gràfics, - Comentari documental, - Debat sobre el keynesianisme, - Comparació amb la crisi actual. 	<ul style="list-style-type: none"> - Valoració pràctiques realitzades. 10% - Prova de sabers. 90%
UNITAT 11 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI				

<p>BLOC: ENTRE DUES GUERRES (1914-1945)</p> <p>SUBBLOC: L'ASCENSIÓ DELS TOTALITARISMES FEIXISTA I NAZI</p>	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU: CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoreisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p>

				L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 + 2 sessions (en acabar es visionarà la pel·lícula)	Aula	<ul style="list-style-type: none"> - Documental fascismo y nazismo - Programa polític extrema dreta actual, - Pel·lícula El fotógrafo de Mauthausen. - Imatges de propaganda. Presentació PPS	<ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi comparatiu ideologia feixista d'abans de la II Guerra i l'actual, - Comentari de la pel·lícula - Reserca informació sobre la política de puresa racial nazi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Valoració pràctiques de classe.5% - Prova de sabers.90% - Valoració de l'anàlisi del film segons quadern amb rúbrica. 5%

UNITAT 12 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI		
	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	COMPETÈNCIES CLAU: CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC
	<p>BLOC: ENTRE DUES GUERRES (1914-1945)</p> <p>SUBBLOC: LA SEGONA GUERRA MUNDIAL</p>	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>

				<p>classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
10 sessions	Aula	<ul style="list-style-type: none"> - Cartels de Guerra, - documental batalla d'Stalingrado, - mapa Europa abans i després de la Guerra, - presentació PPS 	<ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi cartels de Guerra, - Comparació mapes, - repàs audiovisual del tema, - visualització documental. 	<ul style="list-style-type: none"> - Valoració activitats pràctiques a casa o classe segons rúbrica 10%, - Prova de sabers 90%

UNITAT 13 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI		
<p>BLOC: EL MÓN BIPOLAR</p> <p>SUBBLOC: LA GUERRA FREDA</p>	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU: CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el</p>

			<p>d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació

10 sessions	Aula	<ul style="list-style-type: none"> - Text doctrina Truman i doctrina Jdànov, - documentals episodis concrets de guerra Freda, - tex discurs de Kennedy. - fotografíes Guerra Vietnan 	<ul style="list-style-type: none"> - Comparar doctrina USA/URSS, - comentari text de Kennedy sobre crisi dels míssils, - visualització alguns documentals (segons temps disponible). - comentari fotografia com a font històrica. 	<ul style="list-style-type: none"> - Prova de sabers 90%, - valoració comentari de text o de fotografia segons rúbrica 10%
-------------	------	--	---	--

UNITAT 14 LES BASES DEL MÓN CONTEMPORANI

<p>BLOC: EL MÓN BIPOLAR</p> <p>SUBBLOC: DESCOLONITZACIÓ I TERCER MÓN</p>	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE3, CE4, CE9</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU: CCL, SP, STEM, CD, CPSAA, CC, CE, CCEC</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats</p>

			<p>personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
10 sessions	Aula	<ul style="list-style-type: none"> - Text Conferència de Bandung, - Mapes territori palestinoisraelià, - Text un continent en Guerra. 	<ul style="list-style-type: none"> - Comentari text C. de Bandung, - Descripció evolució territori palestinoisraelià, - Reflexió a partir del text sobre Àfrica establint connexions amb l'imperialisme. 	<ul style="list-style-type: none"> - Valoració de la reflexió-connexió sobre Àfrica 10%, - prova de sabers 90%.

NOTA:- Tot i que el currículum consta de 4 temes més, sabent que és impossible per raons de falta de temps treballar-los, s'ha considerat que la seua programació no tenia sentit i s'ha preferit ajustar-la a la realitat.

.- Tanmateix, algunes de les activitats previstes en els temes es poden deixar de fer o al revés, incloure'n d'altres tot en funció del ritme d'avanc de la programació. A part de que els grups fan variar el ritme, també sorgeixen activitats, xerrades, viatges.. i d'altres imprevistos que poden canviar el que s'ha previst inicialment.

HISTORIA DE ESPAÑA

Desarrollo de la materia

La materia de Historia de España introduce al alumnado en la perspectiva del pensamiento histórico, indispensable para la observación, interpretación y comprensión de la realidad en la que vive. Atender a los principales retos y problemas a los que se enfrenta en el siglo XXI resulta esencial para el ejercicio de su madurez intelectual y personal, al situarlo ante los desafíos sociales del presente con objeto de orientar su actuación con compromiso y responsabilidad. El análisis del pasado, de las experiencias individuales y colectivas de las mujeres y los hombres que nos han precedido, constituye una referencia imprescindible para entender el mundo actual. Además, conforma un rico legado que se debe apreciar, conservar y transmitir, como memoria colectiva de las distintas generaciones que nos han antecedido y como fuente de aprendizaje para las que nos van a suceder. De esta manera, al estudiar los acontecimientos vividos por otros, las dificultades a las que tuvieron que hacer frente y las decisiones que adoptaron, el alumnado toma conciencia de los factores que condicionan la actuación humana y el papel que cobran en la historia determinados elementos como las identidades, las creencias, las ideas y las propias emociones. Igualmente, aprende a valorar los aciertos, logros y avances históricos hasta llegar al actual estado social y de derecho en el que se fundamenta nuestra convivencia democrática, considerando también las dificultades, conductas, acciones y retrocesos que han marcado en el tiempo determinadas situaciones traumáticas y dolorosas, y que la sociedad en su conjunto debe conocer para poder superarlas.

La aproximación a la metodología histórica, al uso riguroso y crítico de las fuentes, a los marcos conceptuales propios y de otras disciplinas afines, a las narrativas que construyen y a la propia historiografía, introducen al alumnado en un conocimiento del pasado basado en el rigor científico. A su vez, se ha de facilitar el ejercicio de procesos inductivos y de indagación relacionados con estrategias asociadas a la utilización de fuentes y pruebas, a la búsqueda y tratamiento de la información, al acceso a documentos de distinta naturaleza en plataformas digitales, y a su contraste, contextualización e interpretación, lo que permitirá entender la historia como un ámbito de conocimiento en constante revisión y cambio a partir de nuevas evidencias. Se trata de transmitir una concepción dinámica condicionada por los temas que despierten interés en la comunidad académica y también, de una manera muy directa, por los que la sociedad considera relevantes. De ahí que la materia de Historia de España adquiera un papel fundamental para el ejercicio, fundamentado y razonado, del espíritu crítico, para prevenir la desinformación y para adoptar un compromiso pleno con el conjunto de valores cívicos que enmarca la Constitución. Todo ello desde una concepción participativa de la ciudadanía en la que el alumnado se sienta como sujeto activo y parte implicada del entorno en el que vive, colaborando en su mejora y contribuyendo, desde sus posibilidades, a una sociedad más justa, equitativa y cohesionada.

Las competencias específicas se han estructurado en torno a los vectores que vienen constituyendo los principales centros de interés en el presente, que definen las estrategias para aprender del pasado y que resultan relevantes para orientar nuestro porvenir. Se pretende con ello destacar el valor funcional y significativo del aprendizaje de la Historia de España y de los saberes que esta materia ofrece, dotándolos de un sentido práctico y relacionándolos con el entorno real del alumnado.

La libertad, el primero de esos ejes vertebradores, ofrece una perspectiva no lineal que atraviesa toda la época contemporánea hasta nuestros días, recogiendo la trayectoria de nuestra memoria democrática hasta la Constitución de 1978 y los retos actuales y futuros a los que puede enfrentarse nuestra democracia. Las identidades nacionales y regionales se proyectan más atrás en el tiempo y, como las creencias y las ideologías, que tanta trascendencia tienen y han tenido a lo largo de la historia, conectan procesos diversos y resultan esenciales para, a partir de su análisis histórico, destacar, antes que lo que nos separa y diferencia, los elementos que nos unen, con objeto de favorecer el diálogo y la convivencia. El progreso y el crecimiento económico, desde la perspectiva de la sostenibilidad, la cohesión territorial y la justicia social, así como la visión de la diversidad social o de la igualdad de género a lo largo del tiempo, se han convertido también en campos fundamentales para el estudio de la historia y el análisis del presente. El marco comparativo con la historia de otros países del mundo occidental, las relaciones internacionales y la conexión del territorio español con los grandes procesos históricos, constituyen igualmente un vector imprescindible para la interpretación de la evolución y desarrollo de nuestro país, así como para el análisis de sus analogías y singularidades, subrayando aquellas etapas históricas en las que sus instituciones, colectivos o ciertos individuos destacados han tenido un especial protagonismo. Finalmente, otra de las competencias específicas, de carácter transversal, subraya la expresión práctica y metodológica del pensamiento histórico y del aprendizaje activo que debe llevar a cabo el alumnado.

Los criterios de evaluación conjugan las competencias específicas con los saberes básicos y van orientados al logro de los objetivos del Bachillerato y de las competencias clave. Suponen por tanto una adaptación de las metodologías y acciones educativas para este tipo de aprendizaje por parte del alumnado, utilizando estrategias en las que este pueda ejercitar tanto los procesos instrumentales como las actitudes propuestas, utilizando las bases metodológicas del pensamiento histórico en la construcción del conocimiento. Todo ello implica disponer de nuevos y variados instrumentos para valorar un conjunto amplio y diverso de acciones, teniendo en cuenta la diversidad e individualidad del alumnado.

Los saberes básicos se agrupan en tres bloques: «Sociedades en el tiempo», «Retos del mundo actual» y «Compromiso cívico». Sigue casi la misma denominación que en la materia de Historia del Mundo Contemporáneo de 1º de Bachillerato, dando así continuidad y coherencia a los principios que guían y orientan a estas materias. En su organización se ha optado por la presentación cronológica, con la que el profesorado y el alumnado se encuentran más familiarizados, pero en su propia definición y articulación puede observarse una intención temática, incidiendo en aquellos elementos y

problemas que resultan más relevantes de cada época histórica. Se relacionan los saberes básicos de la España contemporánea y actual, que cuentan con mayor presencia, con los de etapas históricas anteriores. Se pretende incidir con ello en el carácter funcional de los aprendizajes y en la conexión del pasado más lejano con las épocas más recientes. En cualquier caso, los hechos y acontecimientos deben plantearse contextualizados en su momento histórico, caracterizando debidamente cada etapa de la historia y situándola adecuadamente en la línea del tiempo, evitando así una visión presentista.

El enfoque competencial del Bachillerato y de la Historia de España abre nuevas oportunidades y posibilidades para crear escenarios de aprendizaje más activos, en los que dotar de mayor protagonismo al alumnado, que permitan el trabajo en equipo, los procesos de indagación e investigación, la creatividad y la transferencia del conocimiento adquirido. Tal enfoque y dichos escenarios son, también, el marco adecuado para plantear propuestas interdisciplinares con las que trabajar de manera coordinada con otras áreas de conocimiento, de manera que se facilite la interconexión de los saberes y se permita su afianzamiento. Todo ello teniendo en cuenta que el centro de atención debe estar en el ejercicio de una ciudadanía informada y consciente, que valore la trayectoria de un país con una democracia consolidada y, a la vez, sea crítica con respecto a la desigualdad y las expectativas incumplidas. La finalidad es el desarrollo en el alumnado de una actitud respetuosa, que dé valor a la convivencia y al diálogo, se comprometa con la mejora de la comunidad y del entorno, y esté dispuesta a afrontar los retos que le depara el siglo XXI.

Competencias específicas

1. Valorar los movimientos y acciones que han promovido las libertades en la historia de España, utilizando términos y conceptos históricos, a través del análisis comparado de los distintos regímenes políticos, para reconocer el legado democrático de la Constitución de 1978 como fundamento de nuestra convivencia y garantía de nuestros derechos. La Constitución de 1978 inició la etapa de convivencia pacífica y democrática más larga y duradera de la historia de España. El alumnado debe concebir el estado social y de derecho actual no solo como resultado del entendimiento y de la acción de determinados hombres y mujeres comprometidos con la libertad, sino también como el fruto del ejercicio diario de una ciudadanía activa identificada con sus principios e inspirada en sus valores. De este modo, se ha de interpretar la memoria democrática, no solo como efecto directo de la experiencia histórica de la Transición, sino como resultado del complejo camino que el constitucionalismo ha recorrido desde 1812. Todo esto implica considerar la historia como un proceso no lineal, de avances y retrocesos, valorando lo que las distintas culturas políticas han aportado al afianzamiento del parlamentarismo y al establecimiento de la democracia. Para ello resulta necesario desarrollar estrategias comparativas sobre los distintos regímenes políticos que se han ido sucediendo desde el fin del absolutismo y el reinado de Isabel II hasta la Restauración y la Constitución de 1931, así como la correcta utilización de aquellos términos y conceptos históricos, políticos y jurídicos que permitan definir su naturaleza y contextualizar sus dinámicas y logros. Por otro lado, se persigue el reconocimiento y la interpretación de los diferentes significados asignados al concepto de libertad, así como el análisis de los distintos y a veces contrapuestos intereses presentes en ellos, de manera que el alumnado entienda que la libertad, como principio inherente del ser humano, implica una actitud crítica y exigente ante el cumplimiento de sus principios y aspiraciones dentro del propio marco constitucional.

Esta competencia específica se conecta con los siguientes descriptores: CCL2, CPSAA1.2, CPSAA3.1, CC1, CC2.

2. Reconocer y valorar la diversidad identitaria de nuestro país, por medio del contraste de la información y la revisión crítica de fuentes, y tomando conciencia del papel que juega en la actualidad, para respetar los sentimientos de pertenencia, la existencia de identidades múltiples, y las normas y los símbolos que establece nuestro marco común de convivencia.

La definición constitucional de la nación española y el reconocimiento de otras identidades exigen el estudio de los procesos de nacionalización que se dan a raíz de la incorporación del concepto de soberanía nacional, y del uso de la historia para justificarlos. Una ciudadanía informada y crítica debe ser capaz de interpretar discursos e ideas diferentes, incluyendo aquellos que son contrarios a los suyos propios, y defender la solidaridad y la cohesión como base de la convivencia, así como el respeto a los símbolos y normas comunes. La coexistencia de identidades, especialmente las que tienen que ver con el sentimiento nacional, es uno de los hechos que más interés despierta en la actualidad y que más tensión ha provocado en la sociedad española de las últimas décadas. Como fenómeno político y cultural, exige en el alumnado una aproximación rigurosa en cuanto a su contextualización histórica, a través del análisis crítico de fuentes y de la interpretación rigurosa de las mismas. Es también necesario que pueda describir el origen y la evolución del Estado nacional, así como de los distintos nacionalismos y regionalismos, articulados en movimientos políticos y culturales a partir del siglo XIX. Igualmente, ha de poder identificar el origen de la idea de España y de otras identidades territoriales a través de los textos, desde sus primeras formulaciones y a través de su evolución en el tiempo. Por otro lado, respetar los distintos sentimientos de pertenencia implica tratarlos en sus diferentes escalas y dimensiones, y trabajar sobre la compatibilidad de identidades múltiples, valorando la riqueza de sus diferentes expresiones y manifestaciones. Finalmente, tomar conciencia histórica de la articulación y organización territorial del estado implica reconocer las acciones orientadas a la centralización administrativa y política desde el nacimiento del Estado Moderno, los conflictos que ha generado y los modelos alternativos a dicha centralización.

Esta competencia específica se conecta con los siguientes descriptores: CCL3, CPSAA3.1, CC1, CC2, CC3, CCEC1, CCEC2.

3. Analizar y valorar la idea de progreso desde la perspectiva del bienestar social y de la sostenibilidad, a través de la interpretación de los factores modernizadores de la economía española, el uso de métodos cuantitativos y el análisis crítico de las desigualdades sociales y territoriales, para considerar el emprendimiento, la innovación y el aprendizaje permanente como elementos fundamentales en un entorno económico y profesional en constante cambio.

El alumnado debe concebir que la sostenibilidad y el conjunto de los Objetivos de Desarrollo Sostenible constituyen un principio inexcusable tanto a nivel local como global, y tanto para afrontar la emergencia climática como para alcanzar los niveles mínimos de justicia social. Una perspectiva que implique una mirada crítica a la idea del progreso, a sus planteamientos filosóficos y económicos y a sus derivaciones políticas, debe considerar las consecuencias que ha generado un crecimiento económico que, históricamente, no ha tenido en cuenta entre sus prioridades ni la distribución de la riqueza ni los efectos ambientales. El estudio de la modernización económica exige, pues, poner en contacto las estructuras a largo plazo, que en España se han mantenido desde la época medieval, como es el caso de la propiedad de la tierra, con otras a medio y corto plazo, vinculándolas con coyunturas concretas como los elevados costes por la implicación en los conflictos bélicos de la época moderna, el comercio colonial o las políticas comerciales. También se debe prestar especial atención al estudio comparativo de la evolución del capitalismo y la industrialización en España con la de otros países europeos que nos sirven de referencia, a través del análisis de los respectivos ritmos de crecimiento. Manejar ese cuadro de magnitudes supone, además, el ejercicio de habilidades econométricas, el uso de bases estadísticas, la lectura de gráficos, el manejo de datos y recursos digitales y el empleo de aplicaciones informáticas. Dicha tarea exige igualmente el desarrollo de la aptitud interpretativa y de relación, con objeto de poder asociar los factores económicos con la desigualdad social y territorial, y de percibir la velocidad de los cambios del mundo actual, fenómenos estos que demandan una ciudadanía resiliente, innovadora, emprendedora y comprometida con la mejora de la humanidad y del planeta.

Esta competencia específica se conecta con los siguientes descriptores: STEM1, STEM4, CD2, CPSAA1.2, CPSAA2, CC1, CC4.

4. Tomar conciencia de la diversidad social a través del análisis multidisciplinar de los cambios y continuidades de la sociedad española a lo largo del tiempo, la evolución de la población, los niveles y modos de vida, las condiciones laborales y los movimientos y conflictos sociales, para valorar el alcance de las medidas adoptadas y los progresos y limitaciones para avanzar en la igualdad, el bienestar, la justicia y la cohesión social.

El incremento de los niveles de equidad e igualdad constituye el criterio ético desde el que valorar el desarrollo humano de un país y medir el alcance de sus logros sociales. El alumnado debe percibir la gran heterogeneidad y complejidad de la sociedad española a lo largo de su historia, algo que resulta necesario analizar para entender su evolución demográfica, los desequilibrios territoriales y el desigual acceso a los recursos, a los derechos y a la participación en el poder. Para ello precisa combinar el estudio histórico con las aportaciones de disciplinas como son, entre otras, la antropología, la psicología social, las ciencias políticas o la sociología, con objeto de interpretar las distintas respuestas, individuales y colectivas, que se dan ante situaciones de adversidad, incumplimiento de expectativas o ante la percepción de la injusticia. Una interpretación esta que debe centrarse en el sujeto y en las experiencias colectivas, en los modos de vida, las mentalidades, la estructura cultural y las emociones, por medio del análisis de fuentes documentales literarias o audiovisuales, a través de la lectura de publicaciones y de la prensa de época, así como de la consulta de bibliotecas y hemerotecas digitales, con el fin de percibir la multiplicidad de acciones de protesta que se han producido tanto en el mundo agrario como en el urbano, desde las sociedades del Antiguo Régimen al proletariado industrial y otros movimientos sociales más recientes. Resultará igualmente necesario atender a las medidas que desde el estado y otras instituciones se han adoptado para gestionar los conflictos, paliar las desigualdades, neutralizar la tensión social o reprimir las alteraciones del orden, generando en el alumnado una perspectiva que le lleve a valorar la progresiva ampliación de los derechos laborales y sociales, la inclusión de las minorías y la cohesión de una sociedad múltiple y diversa., combatiendo todo tipo de discriminación.

Esta competencia específica se conecta con los siguientes descriptores: CCL2, CCL4, STEM4, CD1, CPSAA4, CC1, CC3, CCEC2.

5. Analizar críticamente el papel de las creencias y de las ideologías en la articulación social, en el uso del poder y en la configuración de identidades y proyectos políticos contrapuestos, a través del estudio de fuentes primarias y textos historiográficos y la fundamentación de juicios propios, para debatir sobre problemas actuales, transferir conocimiento, valorar la diversidad cultural y mostrar actitudes respetuosas ante ideas legítimas diferentes a las propias. Las creencias y las ideologías han constituido uno de los principales ejes vertebradores de la sociedad, a partir de los cuales se han generado los más importantes espacios de sociabilidad, de creación de vínculos y de identidades colectivas. El alumnado debe identificar los cambios en las creencias y prácticas religiosas, las formas de pensamiento y las concepciones políticas que han ido emergiendo y transformándose desde la etapa del Absolutismo y el Estado Liberal hasta la actual sociedad democrática. A través de la lectura de manifiestos, artículos de prensa o debates parlamentarios debe poder inferir los proyectos políticos que motivaron los enfrentamientos entre facciones, partidos y movimientos políticos de la época contemporánea, desde el carlismo y las distintas fuerzas monárquicas al republicanismo y las ideologías revolucionarias. Especial interés cobra, por su significación histórica y el intenso debate social que suscita, el proceso reformista y democratizador que emprendió la II República, así como las reacciones antidemocráticas que se generaron ante su avance y el golpe de estado que supuso su fin. Resulta necesario que el alumnado forme juicios propios argumentados en fuentes fiables y en trabajos históricos contrastados, que eviten la desinformación y favorezcan el diálogo. La Guerra Civil y el Franquismo dan cuenta del grado de violencia que pueden adquirir los conflictos y de las consecuencias del uso dictatorial del poder, hechos estos, traumáticos y dolorosos, que deben conocerse con rigor para que nunca más vuelvan a producirse. Analizar este complejo entramado de corrientes ideológicas y luchas políticas requiere, en fin, la aproximación a la historiografía y al modo con el que los historiadores tratan de explicarlo mediante la aplicación de métodos, conceptos y marcos teóricos, con rigor y honestidad.

Esta competencia específica se conecta con los siguientes descriptores: CCL3, STEM4, CPSAA3.1, CPSAA4, CC1, CC2, CC3, CCEC1.

6. Interpretar el valor geoestratégico de España y su conexión con la historia mundial, señalando las analogías y singularidades de su evolución histórica en un contexto global cambiante, por medio de la búsqueda y el tratamiento de información, para avalar los compromisos de nuestro país en materia de cooperación y seguridad, promover actitudes solidarias y asumir los valores del europeísmo.

Una aproximación comprensiva a la historia de España debe partir de una visión espacial y cartográfica, deduciendo cómo su ubicación le ha permitido formar parte de los principales itinerarios históricos de la humanidad y de los procesos clave que han ocurrido en torno a sus dimensiones geográficas: el Mediterráneo, el Atlántico y la Europa continental. Valorar e interpretar el legado histórico y cultural permite al alumnado conectar el presente con el pasado, identificando el papel que han jugado las relaciones internacionales en un mundo cada vez más interconectado. Esto precisa del manejo de un marco comparativo que evite caer en una imagen singular de la evolución histórica española basada en mitos y estereotipos, como la leyenda negra o la idea de decadencia tras el fin del imperio y las sucesivas crisis coloniales, que lo alejan de su contexto interpretativo. El estudio de este conjunto amplio de temas históricos requiere de procesos inductivos basados en el ejercicio de la autonomía y la madurez personal, y en el desarrollo de procesos avanzados de búsqueda, selección y tratamiento crítico de la información, que permitan al alumnado elaborar su propio conocimiento en distintos formatos, tales como informes, esquemas, portafolios y síntesis. Una mirada histórica desde el presente debe incluir también un análisis del papel que representa la España de hoy en el mundo, asumiendo los compromisos que supone su pertenencia a la Unión Europea y a otros organismos internacionales, y promoviendo en el alumnado una conciencia de seguridad y cooperación nacional e internacional, reconociendo los instrumentos de los que dispone el Estado para preservar los derechos, libertades y bienestar de la ciudadanía, y valorando el papel de instituciones y entidades dedicadas a la cooperación y la ayuda humanitaria.

Esta competencia específica se conecta con los siguientes descriptores: STEM4, CPSAA1.1, CPSAA4, CC1, CC2, CC3, CEC1, CEC2.

7. Incorporar la perspectiva de género en el análisis de la España actual y de su historia, a través de la contextualización histórica de fuentes literarias y artísticas y la investigación sobre el movimiento feminista, para reconocer su presencia en la historia y promover actitudes en defensa de la igualdad efectiva de mujeres y hombres.

La perspectiva de género responde a una exigencia ética en las sociedades contemporáneas y tiene por objeto comprender cuál es la situación real de la igualdad entre mujeres y hombres en la España actual, valorar los avances conseguidos y plantear los retos del futuro. Incorporar esta visión a los estudios históricos permite al alumnado situar en un lugar central nuevos conceptos en el estudio de las relaciones sociales, analizando los mecanismos de dominación, control, subordinación y sumisión que se han mantenido a lo largo de la historia. Identificar la ausencia de la mujer, tanto a título individual como colectivo, en la narrativa histórica, exige explorar nuevas fuentes, especialmente literarias y artísticas, y también orales. En ellas, y a través del análisis de estereotipos, símbolos e iconografías relacionados con la mujer y el mundo femenino, en las que se representen espacios, actividades, roles, conductas, imágenes y modos de vida, se pueden contextualizar temporal y espacialmente las relaciones de género y visibilizar su presencia en la historia. Todo ello supone también el rescate de aquellas mujeres que fueron capaces de superar el silencio y el olvido, dotándolas de un protagonismo que la historia escrita les ha negado relegándolas a personajes secundarios e irrelevantes. Finalmente, el estudio de las luchas por la emancipación y de los movimientos feministas permite analizar sus estrategias de acción, su conexión con determinadas culturas políticas y movimientos sociales, identificar sus antagonistas y asociar sus logros a la modernización del país, mostrando una compleja trayectoria que debe promover actitudes informadas frente a la situación secular de desigualdad entre hombres y mujeres.

Esta competencia específica se conecta con los siguientes descriptores: CCL4, CPSAA1.1, CPSAA1.2, CPSAA3.1, CC2, CC3, CEC1, CEC2.

8. Valorar el patrimonio histórico y cultural como legado y expresión de la memoria colectiva, identificando los significados y usos públicos que reciben determinados acontecimientos y procesos del pasado, por medio del análisis de la historiografía y del pensamiento histórico, para el desarrollo de la iniciativa, del trabajo en equipo, de la creatividad y de la implicación en cuestiones de interés social y cultural.

El alumnado debe conocer que la historia se concibe como un proceso abierto y en constante revisión que se interpreta en función de las preocupaciones e intereses de la sociedad en cada momento. Así, investigando los fines, intereses y usos que, por parte de diferentes entidades e instituciones han condicionado el conocimiento histórico a lo largo del tiempo, se enriquece el conocimiento del pasado. El alumnado debe comprender que los cambios metodológicos e historiográficos responden, en gran medida, a las transformaciones que se producen en el presente y al modo en el que la investigación puede aportar ideas y soluciones relativas a los retos a los que nos enfrentamos. Esta visión funcional y crítica debe incorporarse al aprendizaje de la Historia de España, integrando el pensamiento histórico y sus métodos a través de la realización de proyectos orientados a una finalidad social o cultural determinada, preferentemente conectada con el entorno real, generándose así planteamientos que acerquen al alumnado a una perspectiva de la «historia desde abajo», así como a «talleres de historia» que le lleven a poner en práctica los procesos de indagación y de investigación. De este modo se consigue identificar el legado histórico como un bien común en cuya construcción y puesta en valor debe participar la comunidad, conservando la memoria colectiva a través del contacto y la solidaridad entre las generaciones. Se trata también aquí de señalar aquellos problemas ecosociales que más preocupan en la actualidad y tomar conciencia histórica de los mismos, elaborando productos creativos y eficaces, transfiriendo ese conocimiento y despertando el interés social. El patrimonio histórico y cultural adquiere, en fin, una nueva dimensión al contextualizar y al contrastar sus diferentes significados, asumiendo como una responsabilidad individual y colectiva su conservación y su utilización para el fortalecimiento de la cohesión social.

Esta competencia específica se conecta con los siguientes descriptores: STEM3, CPSAA1.1, CPSAA3.1, CPSAA3.2, CC1, CC3, CE3, CCEC3.2.

Competencias específicas, criterios de evaluación y saberes básicos: segundo curso

Competencias específicas

Competencia específica 1: Valorar los movimientos y acciones que han promovido las libertades en la historia de España, utilizando términos y conceptos históricos, a través del análisis comparado de los distintos regímenes políticos, para reconocer el legado democrático de la Constitución de 1978 como fundamento de nuestra convivencia y garantía de nuestros derechos.

Criterios de evaluación

1.1. Reconocer el legado democrático y las acciones en favor de la libertad, identificando y comparando los distintos regímenes políticos y sus respectivos textos constitucionales, desde la quiebra de la Monarquía Absoluta y los inicios de la España liberal a la actualidad, utilizando adecuadamente términos y conceptos históricos valorando el grado y alcance de los derechos y libertades que reconocen y la aplicación efectiva de los mismos.

1.2. Identificar y valorar el papel de la Transición en el establecimiento de la democracia actual y de la Constitución de 1978 como fundamento y garantía de los derechos y libertades de los españoles, a través de la elaboración de juicios propios acerca de los principales debates que afectan al sistema constitucional, mediante el dominio de procesos de búsqueda y tratamiento de la información.

Competencia específica 2: Reconocer y valorar la diversidad identitaria de nuestro país, por medio del contraste de la información y la revisión crítica de fuentes, y tomando conciencia del papel que juega en la actualidad, para respetar los sentimientos de pertenencia, la existencia de identidades múltiples, y las normas y los símbolos que establece nuestro marco común de convivencia.

Criterios de evaluación

2.1. Contrastar la información y desarrollar procesos de crítica de fuentes analizando el origen y la evolución de las identidades nacionales y regionales que se han formado a lo largo de la historia de España, reconociendo la pluralidad identitaria de nuestro país y respetando los distintos sentimientos de pertenencia.

2.2. Identificar los distintos procesos políticos, culturales y administrativos que han tenido lugar en la formación del estado y en la construcción de la nación española, analizando críticamente los logros y resultados de las acciones llevadas a cabo y las reacciones generadas, conociendo y respetando tanto las identidades múltiples como los símbolos y normas comunes que conforman el marco actual de convivencia.

Competencia específica 3: Analizar y valorar la idea de progreso desde la perspectiva del bienestar social y de la sostenibilidad, a través de la interpretación de los factores modernizadores de la economía española, el uso de métodos cuantitativos y el análisis crítico de las desigualdades sociales y territoriales, para considerar el emprendimiento, la innovación y el aprendizaje permanente como elementos fundamentales en un entorno económico y profesional en constante cambio.

Criterios de evaluación

3.1. Analizar la evolución económica de España, sus ritmos y ciclos de crecimiento, valiéndose del manejo de datos, representaciones gráficas y recursos digitales, interpretando su particular proceso de modernización en el contexto de los países del entorno y los debates historiográficos sobre su desarrollo industrial, considerando el emprendimiento, la innovación y el aprendizaje permanente como formas de afrontar los retos de un entorno económico y profesional en constante cambio.

3.2. Entender los distintos significados de la idea del progreso en sus contextos históricos, desarrollando el estudio multicausal de los modelos de desarrollo económico aplicados a la España contemporánea y analizando críticamente la idea de modernización, valorando sus efectos en relación a la desigualdad social, los desequilibrios territoriales, la degradación ambiental y las relaciones de dependencia, así como reflejando actitudes en favor de los Objetivos de Desarrollo Sostenible y los comportamientos ecosociales.

Competencia específica 4: Tomar conciencia de la diversidad social a través del análisis multidisciplinar de los cambios y continuidades de la sociedad española a lo largo del tiempo, la evolución de la población, los niveles y modos de vida, las condiciones laborales y los movimientos y conflictos sociales, para valorar el alcance de las medidas adoptadas y los progresos y limitaciones para avanzar en la igualdad, el bienestar, la justicia y la cohesión social.

Criterios de evaluación

4.1. Describir las grandes transformaciones sociales y los diferentes modos de organización y participación política que se han producido en España desde el paso del Antiguo Régimen a la nueva sociedad burguesa, analizando el surgimiento y evolución del concepto de ciudadanía y de las nuevas formas de sociabilidad, utilizando adecuadamente términos históricos y conceptos historiográficos, e identificando las desigualdades y la concentración del poder en determinados grupos sociales.

4.2. Analizar de manera multidisciplinar la diversidad y la desigualdad social existente en la historia contemporánea de España, la evolución de la población y los cambios en las condiciones y modos de vida, interpretando las causas y motivos de la conflictividad social y su articulación en distintos movimientos sociales, considerando la acción motivada de los sujetos y las medidas de distinto tipo adoptadas por el estado.

4.3. Deducir a través del estudio crítico de noticias y datos estadísticos la evolución del estado social, identificando los logros y retrocesos experimentados y las medidas adoptadas por el estado hasta el presente, la evolución de los niveles de vida y de bienestar, así como los límites y retos de futuro, desde una perspectiva solidaria en favor de los colectivos más vulnerables.

Competencia específica 5: Analizar críticamente el papel de las creencias y de las ideologías en la articulación social, en el uso del poder y en la configuración de identidades y proyectos políticos contrapuestos, a través del estudio de fuentes primarias y textos historiográficos y la fundamentación de juicios propios, para debatir sobre problemas actuales, transferir conocimiento, valorar la diversidad cultural y mostrar actitudes respetuosas ante ideas legítimas diferentes a las propias.

Criterios de evaluación

5.1. Referir el papel que han representado las creencias religiosas y las instituciones eclesiásticas en la configuración territorial y política de España, considerando críticamente aquellos momentos en los que ha primado la uniformidad y la intolerancia contra las minorías étnicas, religiosas o culturales.

5.2. Generar opiniones argumentadas, debatir y transferir ideas y conocimientos sobre la función que han desempeñado las ideologías en la articulación social y política de la España contemporánea, comprendiendo y contextualizando dichos fenómenos a través de la lectura de textos historiográficos e identificando las principales culturas políticas que han ido sucediéndose, sus formas de organización y los diferentes proyectos políticos que representaban, expresando actitudes respetuosas ante ideas diferentes a las propias.

5.3. Emplear el rigor metodológico de la historia en el estudio de las grandes reformas estructurales que acometió la II República, identificando sus logros y las reacciones antidemocráticas que se produjeron y que derivaron en el golpe de Estado de 1936, aproximándose a la historiografía sobre la Guerra Civil y al marco conceptual del estudio de los sistemas totalitarios y autoritarios a través de la interpretación de la evolución del Franquismo.

Competencia específica 6: Interpretar el valor geoestratégico de España y su conexión con la historia mundial, señalando las analogías y singularidades de su evolución histórica en un contexto global cambiante, por medio de la búsqueda y el tratamiento de información, para avalar los compromisos de nuestro país en materia de cooperación y seguridad, promover actitudes solidarias y asumir los valores del europeísmo.

Criterios de evaluación

6.1. Señalar los retos globales y los principales compromisos del Estado español en la esfera internacional, así como los que se derivan de su integración en la Unión Europea, a través de procesos de búsqueda, selección y tratamiento de la información, así como del reconocimiento de los valores de la cooperación, la seguridad nacional e internacional, la sostenibilidad, la solidaridad, el europeísmo y el ejercicio de una ciudadanía ética digital.

6.2. Reconocer el valor geoestratégico de la península Ibérica, identificando el rico legado histórico y cultural generado a raíz de su conexión con procesos históricos relevantes, caracterizando las especificidades y singularidades de su evolución con respecto a otros países europeos y los estereotipos asociados a las mismas, así como la influencia de las relaciones internacionales.

Competencia específica 7: Incorporar la perspectiva de género en el análisis de la España actual y de su historia, a través de la contextualización histórica de fuentes literarias y artísticas y la investigación sobre el movimiento feminista, para reconocer su presencia en la historia y promover actitudes en defensa de la igualdad efectiva de mujeres y hombres.

Criterios de evaluación

7.1. Introducir la perspectiva de género en la observación y análisis de la realidad histórica y actual, identificando los mecanismos de dominación que han generado y mantenido la desigualdad entre hombres y mujeres, así como los roles asignados y los espacios de actividad ocupados tradicionalmente por la mujer.

7.2. Constatar el papel relegado de la mujer en la historia analizando fuentes literarias y artísticas, valorando las acciones en favor de la emancipación de la mujer y del movimiento feminista y recuperando figuras individuales y colectivas como protagonistas silenciadas y omitidas de la historia.

Competencia específica 8: Valorar el patrimonio histórico y cultural como legado y expresión de la memoria colectiva, identificando los significados y usos públicos que reciben determinados acontecimientos y procesos del pasado, por medio del análisis de la historiografía y del pensamiento histórico, para el desarrollo de la iniciativa, del trabajo en equipo, de la creatividad y de la implicación en cuestiones de interés social y cultural.

Criterios de evaluación

8.1. Realizar trabajos de indagación e investigación, iniciándose en la metodología histórica y la historiografía, mediante la generación de productos relacionados con la memoria colectiva sobre acontecimientos, personajes o elementos patrimoniales de interés social o cultural del entorno local, considerando el patrimonio histórico como un bien común que se debe proteger.

Saberes bàsics

A. Sociedades en el tiempo

- El trabajo del historiador, la historiografía y la metodología histórica. Conciencia histórica y conexión entre el pasado y el presente. Usos públicos de la historia: las interpretaciones historiográficas sobre determinados procesos y acontecimientos relevantes de la historia de España y el análisis de los conocimientos históricos presentes en los debates de la sociedad actual.
- El significado geoestratégico de la península ibérica y la importancia del legado histórico y cultural. El mediterráneo, el Atlántico y la Europa continental en las raíces de la historia contemporánea.
- El proceso de construcción nacional en España. De la centralización política y administrativa a la formación y desarrollo del estado liberal.
- El significado de la monarquía hispánica y de la herencia colonial en la España contemporánea. Estereotipos y singularidades de la historia de España en el contexto internacional.
- Religión, iglesia y estado. El papel del catolicismo en la configuración cultural y política de España y en los movimientos políticos y sociales. La situación de las minorías religiosas. Las relaciones entre la Iglesia y el Estado liberal. El nacionalcatolicismo. Laicismo, librepensamiento y secularización. El anticlericalismo.
- Estudio comparado de los regímenes liberales y del constitucionalismo en España: de los inicios del régimen liberal y la constitución de 1812, los orígenes de la democracia, hasta la Constitución democrática de 1931. Términos y conceptos de la historia para el estudio de los sistemas políticos.
- Ideologías y culturas políticas en la España contemporánea: conflictividad, sistemas políticos y usos del poder. Estudio de textos y contextos de las facciones, partidos y movimientos políticos, desde el carlismo y las distintas fuerzas monárquicas al republicanismo y el obrerismo revolucionario. El papel de los exilios en la España contemporánea y su contribución a la construcción de la Europa de las libertades.
- La transición al capitalismo en España. Los debates historiográficos acerca de la industrialización del país y de su dependencia exterior. El modelo de desarrollo económico español, ritmos y ciclos de crecimiento.
- Cambios sociales y nuevas formas de sociabilidad: interpretaciones sobre la transformación de la sociedad estamental y el desarrollo del nuevo concepto de ciudadanía.
- Trabajo y condiciones de vida. La evolución de la sociedad española. Población, familias y ciclos de vida. Servidumbre señorial, proletarización industrial, el nacimiento de las clases medias y el estado del bienestar.

- Mundo rural y mundo urbano. Relaciones de interdependencia y de reciprocidad entre el campo y la ciudad desde una perspectiva histórica. De la sociedad agraria al éxodo rural y a la España vaciada.
- La lucha por la igualdad y la justicia social: conflictividad, movimientos sociales y asociacionismo obrero. La acción del sujeto en la historia. La acción del estado y las políticas sociales.
- La II República y la transformación democrática de España: las grandes reformas estructurales y el origen histórico de las mismas. Realizaciones sociales, políticas y culturales; reacciones antidemocráticas contra las reformas.
- El golpe de estado de 1936, la Guerra Civil y el Franquismo: aproximación a la historiografía sobre el conflicto y al marco conceptual de los sistemas totalitarios y autoritarios. Fundamentos ideológicos del régimen franquista, relaciones internacionales y etapas políticas y económicas. La represión, la resistencia, el exilio y los movimientos de protesta contra la dictadura por la recuperación de los valores, derechos y libertades democráticas.
- Mecanismos de dominación, roles de género, espacios de actividad y escenarios de sociabilidad de las mujeres en la historia de España. Protagonistas femeninas individuales y colectivas. La lucha por la emancipación de la mujer y los movimientos feministas. Fuentes literarias y artísticas en los estudios de género.

B. Retos del mundo actual

- Memoria democrática: reconocimiento de las acciones y movimientos en favor de la libertad en la historia contemporánea de España, conciencia de los hechos traumáticos y dolorosos del pasado y del deber de no repetirlos. Reconocimiento, reparación y dignificación de las víctimas de la violencia y del terrorismo en España. Las políticas de memoria en España. Los lugares de memoria.
- La cuestión nacional: conciencia histórica y crítica de fuentes para abordar el origen y la evolución de los nacionalismos y regionalismos en la España contemporánea.
- Crecimiento económico y sostenibilidad: manejo de datos, aplicaciones y gráficos para el análisis de la evolución de la economía española desde el Desarrollismo a la actualidad. Desequilibrios sociales, territoriales y ambientales.
- La Transición y la Constitución de 1978: Identificación de los retos, logros dificultades, y resistencias del fin de la dictadura y el establecimiento de la democracia. La normalización democrática y la amenaza del terrorismo.
- España en Europa: derivaciones económicas, sociales y políticas del proceso de integración en la Unión Europea, situación actual y expectativas de futuro.

- España y el mundo: la contribución de España a la seguridad y cooperación mundial y su participación en los organismos internacionales. El compromiso institucional, social y ciudadano ante los Objetivos de Desarrollo Sostenible.

C. Compromiso cívico

- Conciencia democrática: conocimiento de los principios y normas constitucionales, ejercicio de los valores cívicos y participación ciudadana.
- Identidad y sentimientos de pertenencia: reconocimiento de las identidades múltiples y de los símbolos y normas comunes del estado español.
- Comportamiento ecosocial: compromiso con los Objetivos de Desarrollo Sostenible.
- Ciudadanía ética digital: respeto a la propiedad intelectual. Participación y ejercicio de la ciudadanía global a través de las tecnologías digitales. vención y defensa ante la desinformación y la manipulación.
- Los valores del europeísmo: principios que guían la idea de la Unión Europea y actitud participativa ante los programas y proyectos comunitarios.
- Solidaridad y cooperación: los grandes desafíos que afectan a España y al mundo y conductas tendentes al compromiso social, el asociacionismo y el voluntariado
- La cultura de seguridad nacional e internacional; instrumentos estatales e internacionales para preservar los derechos, las libertades y el bienestar de la ciudadanía.
- Conservación y difusión del patrimonio histórico: el valor patrimonial, social y cultural de la memoria colectiva. Archivos, museos y centros de divulgación e interpretación histórica.

Contenidos de carácter transversal que se trabajarán desde la materia.

Es importante la utilización de las Tecnologías de Información y la Comunicación (TIC) en las materias que se vinculan a la etapa del bachillerato. Además, hay que hacer uso de las técnicas y estrategias de la oratoria y el hábito y el interés de la lectura y la expresión escrita, lo que permitirá que el alumnado adquiera mayor confianza, tanto en el ámbito académico como en el ámbito profesional. De igual modo habrá que fomentar la prevención y resolución pacífica de conflictos en todos los ámbitos de la vida del alumnado, y de la educación emocional y en valores, aportando así libertad, igualdad, justicia y segregación de cualquier acto de rechazo o discriminación.

Conviene mencionar aquí que, a pesar de que se promulgue en esta programación el uso de las TIC, se hará también la misma promulgación del desarrollo de lectura y escritura, evitando de este modo que las primeras eclipsen a las segundas; es más, las TIC necesitan la práctica de la lectura y de la escritura para su desarrollo, por lo que no buscan su anulación, sino que lo que se hace es modificación.

Metodología didáctica.

Antes de entrar en este apartado metodológico, conviene señalar algunos puntos que van a incidir en la metodología a aplicar. Por un lado hay que considerar los niveles de instrucción tanto personales como familiares, así como la diversidad del tipo de bachillerato que cursan los alumnos de esta asignatura, sin olvidar los conceptos previos que poseen en relación con esta materia, y que han sido asimilados al estudiar otras disciplinas relacionadas con la historia en general o con el resto de las ciencias sociales. Por otro, debemos de adaptar el programa oficial a las necesidades educativas y personales que los alumnos demandan, observando qué procedimientos metodológicos resultan más positivos para mejorar el proceso de aprendizaje y la acción motivadora. Todo esto hace prever dificultades que obligarán a continuas adaptaciones del programa que mantendrán en constante actividad nuestra tarea docente.

Nuestro objetivo metodológico fundamental es desarrollar una didáctica activa y participativa, de forma que sea el alumno quien encuentre las claves en el pasado para comprender el presente. El método consistirá en desarrollar una serie de actividades que le permitan enlazar sus conocimientos previos con el tema de estudio, analizar si son correctos y profundizar en el estudio de ellos con el fin de ayudar al alumno/a a utilizar herramientas que le posibiliten, en lo posible, comprender los diferentes tiempos históricos que se estudian, viendo no solo los cambios y pervivencias del devenir histórico de nuestra historia sino también las diferencias y semejanzas en cuanto a otros países de nuestro entorno, y comprender mejor algunos de los problemas del presente que tienen sus raíces en épocas pasadas. A causa de la peculiaridad de la asignatura, el temario abundante y la rigidez que impone la prueba de selectividad, optamos por una estrategia mayoritariamente expositiva, pero matizada con el uso de recursos para que el alumno tenga un protagonismo activo y la interacción continua del profesor y el alumnado.

Dicho de otra forma:

- Estrategias expositivas, adecuadas para abordar contenidos teóricos y de cierto nivel de abstracción, especialmente en la fase de presentación de los contenidos generales de un tema, de globalización y de síntesis.
- Estrategias basadas en la utilización de recursos didácticos y destrezas por parte del alumno para que pueda acceder también al conocimiento histórico de manera individual, para que sea aquí el sujeto activo de la educación. Las destrezas que tendrá que dominar son las herramientas o las claves para aproximarse e introducirse en cualquier etapa histórica.

Para conseguirlo, se utilizarán una serie de recursos, tales como la conversación dirigida a saber qué conocimientos previos se tiene de un tema; el manejo de textos escritos, históricos, historiográficos, prensa, (complementados con el material de apoyo que suponen los libros de texto recomendados

para el curso), mapas, gráficas y tablas estadísticas, que servirán como material de indagación y de síntesis para formular hipótesis, etc. Además, todo el material iconográfico que disponemos en el departamento, imágenes digitales, videos, mapas históricos, podrá servir de apoyo en toda clase de actividades.

Este tipo de apoyos serán utilizadas en la introducción de los temas, para esto buscaremos textos o fuentes gráficas de actualidad que tengan relación con el pasado, pero que plantean conflicto y discrepancia de opiniones, de este modo crearemos en el aula la necesidad de indagar sobre el tema para defender las diferentes argumentaciones propuestas por los alumnos. Una vez introducido el tema en cuestión, se diseñan las actividades con los recursos didácticos pertinentes para que se puedan conseguir los objetivos marcados en cada una de las unidades.

Como actividades tipos para desarrollarlas destacamos las siguientes

- Lectura y comentario de textos históricos e historiográficos, mapas y gráficos.
- Confección de esquemas o mapas conceptuales de los tiempos históricos analizados.
- Presentación de informes orales y escritos con el fin de estructurar y dar unidad al trabajado diariamente.
- Debates que permiten la reflexión y la puesta en común de los conocimientos adquiridos y que desarrollan las actitudes de tolerancia y respeto.

Estas actividades se llevarán a cabo mediante dos planteamientos básicos:

- Clase ordinaria: El profesor empezará con un breve resumen del tratado en la última sesión, o bien de una visión panorámica del tema, no sobrepasará los 5 minutos. Después de esa parte se avanzará en la exposición y desarrollo de contenidos nuevos, no sobrepasará los 30 minutos. El expuesto se reforzará con lectura y análisis de texto en el contexto tratado, no sobrepasará los 15 minutos. Finalmente se resumirá todo, se enlazaré con el anterior y se anunciará el contenido de la próxima clase. Este esquema general podrá ser alterado con frecuencia por los imperativos del programa y el tiempo.
- Sesiones de audiovisuales: tendrán como fin practicar el reconocimiento tanto de las obras de arte como de conocer sucesos de la vida del hombre a través del video. Habitualmente irán acompañados de ejercicios. También nos serviremos de documentales de historia, programas culturales de televisión o informativos como "Tribuna de la Historia", "Los años vividos", " la Guerra Civil", " la Transición española" y "Documentos de T.V. ", "Memoria de España", con ellos intentaremos realizar ejercicios de síntesis de cada uno de los periodos estudiados.

GRUPO: 2º		NIVEL/ETAPA: bachillerato		
Materia / Asignatura: Historia de España				EVALUACIÓN: PRIMERA - SEGUNDA - TERCERA
UNIDAD 1. EL LEGADO DEL PASADO: DE LA PREHISTORIA A LA EDAD MODERNA.				
SABERES BÁSICOS: -La Prehistoria -Las colonizaciones -Hispania Romana -Invasiones germánicas y reino visigodo -Al Andalus -Expansión y consolidación de los reinos cristianos. -Bases del Estado moderno -Auge y declive de los Austrias		COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: Patrimonio histórico, España en el contexto mundial, fuentes históricas, procesos históricos, individuos y sociedades, progreso y sostenibilidad, creencias, ideas y mentalidades, cambios y permanencias, identidades colectivas.		COMPETENCIAS CLAVE: CCL, CMCT, CD, CAA, CSC, CIEE, CCEC, CMCT
		MEDIDAS DE INCLUSIÓN a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase. b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado.		CRITERIOS DE EVALUACIÓN: Los dos primeros temas no son evaluados puesto que no están incluidos en el temario de la prueba EVAU. Se consideran una introducción necesaria para el estudio de la España contemporánea.
Temporalización	Espacios de aprendizaje	Materiales y recursos	Actividades a partir de situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación

1ª evaluación. 2 sesiones septiembre	Aula	-Libro de texto. -Recursos audiovisuales, TIC, específicos del área.	-Cuadro comparativo de la pintura levantina con la cántabra realizado en clase. -Lectura de textos en clase contenidos en los apuntes -Análisis y comparación de documentos.	No evaluable
--	------	---	--	--------------

UNIDAD 2. EL ANTIGUO RÉGIMEN Y EL DESPOTISMO ILUSTRADO (1700-1788)

<p>SABERES BÁSICOS:</p> <ul style="list-style-type: none"> -La guerra de Sucesión española -Los Borbones y el nuevo modelo de Estado -Relaciones internacionales e imperio colonial -Sociedad y economía en la España del siglo XVIII -El movimiento ilustrado en España 	<p>COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:</p> <p>Cultura democrática, individuos y sociedades, procesos históricos, creencias, ideas y mentalidades, fuentes históricas, progreso y sostenibilidad, perspectiva de género.</p>	<p>COMPETENCIAS CLAVE:</p> <p>CCL, CMCT, CD, CAA, CSC</p>
	<p>MEDIDAS DE INCLUSIÓN</p> <p>a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase.</p> <p>b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado.</p>	<p>CRITERIOS DE EVALUACIÓN:</p> <p>Los dos primeros temas no son evaluados puesto que no están incluidos en el temario de la prueba EVAU. Se consideran una introducción necesaria para el estudio de la España contemporánea.</p>

Temporalización	Espacio de aprendizaje	Materiales y recursos	Actividades a partir de las situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación
------------------------	-------------------------------	------------------------------	---	-----------------------------------

<p>1ª evaluación 2 sesiones septiembre</p>	<p>Aula</p>	<p>-Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC -Recursos específicos del área (mapas, estadísticas, tablas...)</p>	<p>-Lectura y comentario de los “Decretos de Nueva Planta”. Los alumnos lo realizarán en casa y se corregirá en clase. -Video sobre la España de Felipe V de la serie “Memoria de España”(recogerán la información demanera individual). -Realización de un esquema comparativo del modelo político de los Austrias y de los Borbones.</p>	<p>No evaluable</p>
<p>UNIDAD 3. LA CRISIS DEL ANTIGUO RÉGIMEN Y LA REVOLUCIÓN LIBERAL (1788-1833)</p>				
<p>SABERES BÁSICOS:</p> <p>-El reinado de Carlos IV -La Guerra de Independencia y las Cortes de Cádiz. -Fernando VII: El Sexenio absolutista -El trienio liberal. -La década ominosa. -La independencia de las colonias americanas.</p>		<p>COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:</p> <p>Procesos históricos, cultura democrática, patrimonio histórico, identidades colectivas, creencias, ideas y mentalidades, progreso y sostenibilidad, fuentes históricas, perspectiva de genero.</p>	<p>COMPETENCIAS CLAVE:</p> <p>CCL, CD, CSC, CCEC</p>	
		<p>MEDIDAS DE INCLUSIÓN</p> <p>a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase.</p> <p>b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado.</p>	<p>CRITERIOS DE EVALUACIÓN:</p> <p>2.1, 2.2, 4.1, 4.2, 5.1, 5.2, 7.1, 7.2, 8.1</p>	

Temporalización	Espacio de aprendizaje	Materiales y recursos	Actividades a partir de las situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación
1ª evaluación 8 sesiones septiembre/octubre	Aula	-Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC -Recursos específicos del área (mapas, estadísticas, tablas...)	-Lectura y comentario de la Constitución de 1812 (Algunos artículos) -Lectura en clase de las “Abdicaciones de Bayona”. -Video de la serie “Memoria de España” sobre esta etapa.	-Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90% -Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%
UNIDAD 4. LA CONSTRUCCIÓN DEL ESTADO LIBERAL (1833-1874)				
SABERES BÁSICOS: -La primera guerra carlista -El proceso de revolución liberal			COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: Procesos históricos, cultura democrática, creencias, ideas y mentalidades, cambios y permanencias, fuentes históricas.	COMPETENCIAS CLAVE: CCL, CMCT, CD, CAA, CSC

<ul style="list-style-type: none"> -La década moderada -El bienio progresista -La desintegración de la monarquía -El Sexenio democrático 			<p>MEDIDAS DE INCLUSIÓN:</p> <p>a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase.</p> <p>b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado.</p>	<p>CRITERIOS DE EVALUACIÓN:</p> <p>1.1, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2</p>
Temporalización	Espacio de aprendizaje	Materiales y recursos	Actividades a partir de las situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación
<p>1ª evaluación</p> <p>12 sesiones</p> <p>+2 examen</p> <p>Octubre/noviembre</p>	<p>Aula</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC -Recursos específicos del área (mapas, estadísticas, tablas...) 	<ul style="list-style-type: none"> -Lectura y comentario de las Constituciones de esta etapa (Algunos artículos) -Videos de la serie "Memoria de España" sobre esta etapa. -Relacionar documentos históricos 	<ul style="list-style-type: none"> -Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90% -Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%

UNIDAD 5. TRANSFORMACIONES AGRARIAS Y EXPANSIÓN INDUSTRIAL EN EL SIGLO XIX (1833-1930)				
SABERES BÁSICOS: -La modernización demográfica del siglo XIX -La insuficiente transformación de la agricultura -Los inicios de la industrialización: textil y siderúrgica -Ferrocarril, minería y mercado -Reforma fiscal y endeudamiento del Estado.			COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: Progreso y sostenibilidad, individuos y sociedades, cambios y permanencias, procesos históricos, perspectiva de genero, patrimonio histórico, fuentes históricas.	COMPETENCIAS CLAVE: CCL, CMCT, CAA, CSC, CIEE
			MEDIDAS DE INCLUSIÓN: a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase. b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado.	CRITERIOS DE EVALUACIÓN: 3.1, 3.2
Temporalización	Espacio de aprendizaje	Materia y recursos	Actividades a partir de las situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación

1ª evaluación		-Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC -Recursos específicos del área (mapas, estadísticas, tablas...)	-Análisis de una tabla de datos o un gráfico. -Trabajo de investigación sobre esclavitud y azúcar en Cuba. -Comentario de fragmentos de la película: "La fiebre del oro".	-Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90% -Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%
3 sesiones				
Noviembre	Aula			

UNIDAD 6. SOCIEDAD Y MOVIMIENTOS SOCIALES EN EL SIGLO XIX		
<p>SABERES BÁSICOS:</p> <ul style="list-style-type: none"> -La configuración de una sociedad de clases. -Los nuevos grupos dirigentes. -Las clases populares -Los orígenes del movimiento obrero. -Las primeras ideologías obreras y el internacionalismo. 	<p>COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:</p> <p>Cambios y permanencias, individuos y sociedades, cultura democrática, fuentes históricas, procesos históricos, Creencias, ideas y mentalidades, perspectiva de genero, patrimonio histórico.</p>	<p>COMPETENCIAS CLAVE:</p> <p>CCL, CMCT, CAA, CSC, CIEE</p>
	<p>MEDIDAS DE INCLUSIÓN</p> <p>a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase.</p> <p>b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado.</p>	<p>CRITERIOS DE EVALUACIÓN:</p> <p>2.2, 3.2, 4.1, 4.2 4.3, 5.1. 5.2. 7.1, 7.2, 8.1</p>

Temporalización	Espacio de aprendizaje	Materia y recursos	Actividades a partir de las situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación
1ª evaluación 4 sesiones +2 examen Diciembre	Aula	-Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC -Recursos específicos del área (mapas, estadísticas, tablas...)	-Investigación sobre las condiciones laborales de los trabajadores. -Trabajo sobre el protagonismo de las mujeres en el siglo XIX. -Interpretar una pintura como documento histórico.	-Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90% -Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%
UNIDAD 7. EL RÉGIMEN DE LA RESTAURACIÓN (1875-1902)				
SABERES BÁSICOS: -El retorno de la dinastía. -La oposición marginada del sistema -Nacionalismo y regionalismo -Las guerras coloniales			COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: Procesos históricos, cambios y permanencias, individuos y sociedades, fuentes históricas, cultura democrática, Creencias, ideas y mentalidades, perspectiva de género, identidades colectivas, España en el contexto mundial, patrimonio histórico, memoria colectiva.	COMPETENCIAS CLAVE: CCL, CMCT, CD, CAA, CSC

<p>-El desastre del 98, el final de un imperio.</p>			<p>MEDIDAS DE INCLUSIÓN</p> <p>a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase.</p> <p>b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado.</p>	<p>CRITERIOS DE EVALUACIÓN:</p> <p>1.1, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.2, 7.1, 7.2, 8.1</p>
Temporalización	Espacios de aprendizaje	Materia y recursos	Actividades a partir de las situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación
<p>2ª evaluación</p> <p>7 clases</p> <p>Diciembre/enero</p>	<p>Aula</p>	<p>-Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC</p> <p>-Recursos específicos del área</p>	<p>-Lectura y comentario de la constitución de 1876. -Vídeo de la serie Memoria de España. -Análisis sobre el fraude electoral.</p> <p>-Trabajo comparativo sobre la prensa amarillista y la guerra del 98.</p>	<p>-Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90% -Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%</p>

UNIDAD 8. LA CRISIS DE LA RESTAURACIÓN (1902-1931)

<p>SABERES BÁSICOS:</p> <ul style="list-style-type: none"> -El reformismo conservador y la Semana Trágica. -El reformismo liberal y el impacto de la Primera Guerra mundial. -La evolución de los nacionalismos. -El auge del obrerismo y la crisis de 1917. -La descomposición del sistema parlamentario. -La Dictadura de Primo de Rivera. 			<p>COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: Identidades colectivas, fuentes históricas, procesos históricos, cambios y permanencias, perspectiva de género, creencias, ideas y mentalidades, individuos y sociedades, memoria colectiva, cultura democrática, patrimonio histórico.</p>	<p>COMPETENCIAS CLAVE: CCL, CD, CAA, CSC</p>
			<p>MEDIDAS DE INCLUSIÓN</p> <p>a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase.</p> <p>b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado</p>	<p>CRITERIOS DE EVALUACIÓN:</p> <p>1.1, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 7.1, 7.2, 8.1</p>
Temporalización	Espacio de aprendizaje	Material y recursos	Actividades a partir de las situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación
2ª Evaluación 7 clases +2 examen		-Libros de texto -Recursos audiovisuales	-Lectura y comentario de textos e imágenes significativos sobre la época. -Vídeo de la serie Memoria de España.	-Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90%

enero/febrero	Aula	-Recursos TIC -Recursos específicos.	-Analizar una película desde su contexto histórico.	-Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%
---------------	------	---	---	--

UNIDAD 9. LA MODERNIZACIÓN DE LA SOCIEDAD ESPAÑOLA (1900-1930)				
SABERES BÁSICOS: -La transformación demográfica. -La modernización económica. -La creciente intervención del Estado. -Hacia una nueva sociedad de masas. -Las nuevas mujeres del siglo XX.		COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: España en el contexto mundial, individuos y sociedades, identidades colectivas, procesos históricos, cultura democrática, cambios y permanencias, creencias, ideas y mentalidades, perspectiva de género, fuentes históricas		COMPETENCIAS CLAVE: CCL, CMCT, CAA, CSC, CIEE
		MEDIDAS DE INCLUSIÓN a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase. b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado		
Temporalización	Espacio de aprendizaje	Material es y re cu	Actividades a partir de las situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación

		rs os		
2ª Evaluación 1 clases febrero	Aula	<ul style="list-style-type: none"> -Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC -Recursos específicos del área (mapas, estadísticas, tablas...) 	<ul style="list-style-type: none"> -Análisis de un mapa económico. -Informe sobre los límites de la minería española. -Comentario de una viñeta sobre la situación económica durante la Guerra mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> -Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90% -Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%

UNIDAD 10. LA SEGUNDA REPÚBLICA (1931-1936)				
<p>SABERES BÁSICOS:</p> <ul style="list-style-type: none"> -La llegada de la República. -El reformismo republicano-socialista. -Adversarios de la República. -La rectificación conservadora de la República. -El Frente Popular. 			<p>COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: Individuos y sociedades, identidades colectivas, procesos históricos, creencias, ideas y mentalidades, cultura democrática, perspectiva de genero, fuentes históricas.</p>	<p>COMPETENCIAS CLAVE:</p> <p>CCL, CSC, CMCT, CD, CAA</p>
			<p>MEDIDAS DE INCLUSIÓN</p> <p>a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase.</p> <p>b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado</p>	<p>CRITERIOS DE EVALUACIÓN:</p> <p>1.1, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 5.3, 6.1. 6.2, 7.1, 7.2, 8.1</p>
<p>Temporalización</p>	<p>Espacio de aprendizaje</p>	<p>Material y recursos</p>	<p>Actividades a partir de las situaciones de aprendizaje</p>	<p>Instrumentos de evaluación</p>

<p>2ª Evaluación</p> <p>6 clases +2 examen</p> <p>Febrero/marzo</p>	<p>Aula</p>	<p>-Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC -Recursos específicos del área (mapas, estadísticas, tablas...)</p>	<p>-Análisis de carteles electorales. -Vídeo de la serie Memoria de España. -Pequeño trabajo de investigación sobre las interpretaciones de la Segunda República. -Tema de debate: Casas Viejas.</p>	<p>-Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90%</p> <p>-Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%</p>
---	-------------	--	--	--

<p>UNIDAD 11. LA GUERRA CIVIL (1936-1939)</p>		
<p>SABERES BÁSICOS:</p> <p>-Causas de la guerra. -La República en guerra: De la revolución del 36 a mayo del 37. -La República en guerra: Desde mayo del 37 a la derrota del 39. -La España sublevada: La construcción del nuevo estado totalitario.</p>	<p>COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: Procesos históricos, individuos y sociedades, memoria colectiva, identidades colectivas, fuentes históricas, España en el contexto mundial, perspectiva de genero, creencias, ideas y mentalidades.</p>	<p>COMPETENCIAS CLAVE:</p> <p>CCL, CD, CAA, CSC, CCEC</p>
	<p>MEDIDAS DE INCLUSIÓN</p> <p>a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase.</p> <p>b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado</p>	<p>CRITERIOS DE EVALUACIÓN:</p> <p>1.1, 2.1, 2.2, 5.1, 5.2, 5.3, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2</p>

Temporalizació n	Espacio de aprendizaje	Mat eria l y rec urs os	Actividades a partir de la situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación
3ª Evaluación 5 clases marzo	Aula	-Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC -Recursos específicos del área (mapas, estadísticas, tablas...)	-Repaso de la documentación visual. -Análisis de documentos de la época. -Análisis de una fotografía: Miliciano herido. -Trabajo sobre la película: Mientras dure la guerra.	-Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90% -Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%

UNIDAD 12. EL FRANQUISMO, UNA LARGA POSGUERRA (1939-1959)		
<p>SABERES BÁSICOS:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Las bases de la dictadura -La consolidación del régimen franquista 	<p>COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: Individuos y sociedades, cambios y permanencias, identidades colectivas,, creencias, ideas y mentalidades, procesos históricos, fuentes históricas, memoria colectiva, España en el contexto mundial.</p>	<p>COMPETENCIAS CLAVE: CCL, CMCT, CD, CAA, CSC, CIEE, CCEC.</p>

<p>-Los años del hambre. -Resistencia antifascista y conflictividad social. -La década de los años cincuenta: El decenio bisagra.</p>			<p>MEDIDAS DE INCLUSIÓN</p> <p>a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase.</p> <p>b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado</p>	<p>CRITERIOS DE EVALUACIÓN:</p> <p>1.1, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 5.3, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2, 8.1</p>
Temporalización	Espacio de aprendizaje	Materia y recursos	Actividades a partir de la situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación
<p>3ª Evaluación</p> <p>5 clases +2 examen marzo</p>	<p>Aula</p>	<p>-Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC -Recursos específicos del área (mapas, estadísticas, tablas...)</p>	<p>-Análisis de documentos de la época. -Vídeo de la serie Memoria de España. -Trabajo sobre el sistema propandístico del franquismo. El NO-DO. -Memoria oral de la represión.</p>	<p>-Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90%</p> <p>-Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%</p>

UNIDAD 13. LA DICTADURA FRANQUISTA, DESARROLLO ECONÓMICO Y TRANSFORMACIONES SOCIALES (1959-1975)				
SABERES BÁSICOS: -Liberalización económica y desarrollismo -La fragilidad del modelo desarrollista. -Una sociedad en transformación. -Reformismo sin democratización. -Los nuevos movimientos sociales y el antifranquismo. -Crisis y agonía del franquismo.			COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: Individuos y sociedades, cambios y permanencias, procesos históricos, fuentes históricas, identidades colectivas, memoria colectiva, perspectiva de género, patrimonio histórico.	COMPETENCIAS CLAVE: CCL, CMCT, CD, CAA, CSC, CIEE, CCEC.
			MEDIDAS DE INCLUSIÓN a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase. b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumnado	CRITERIOS DE EVALUACIÓN: 1.1, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 5.3, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2, 8.1
Temporalización	Espacio de aprendizaje	Materia y recursos	Actividades a partir de la situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación

<p>3ª Evaluación</p> <p>5 clases</p> <p>abril</p>	<p>Aula</p>	<p>-Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC -Recursos específicos del área (mapas, estadísticas, tablas...)</p>	<p>-Análisis de documentos. -Episodio de Memoria de España. -Trabajo sobre el Valle de los Caídos. -Analizar prensa clandestina. -Comentario de una viñeta satírica: El humor como arma de combate democrático.</p>	<p>-Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90%</p> <p>-Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%</p>
---	-------------	--	---	--

<p>UNIDAD 14. LA TRANSICIÓN POLÍTICA Y LA ESPAÑA DEMOCRÁTICA</p>		
<p>SABERES BÁSICOS:</p> <p>-La Transición ¿Reforma o ruptura pactada? -Las bases institucionales de la nueva democracia. -El despliegue de la democracia(1979-1982) -Se impone el bipartidismo (1982-2007) -Reformas, crisis y tensiones (2004-2022)</p>	<p>COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: Identidades colectivas, cambios y permanencias, procesos históricos, individuos y sociedades, cultura democrática, memoria colectiva, creencias, ideas y mentalidades, España en el contexto mundial, perspectiva de género, fuentes históricas.</p>	<p>COMPETENCIAS CLAVE: CCL, CAA, CSC, CMCT, CD</p>
	<p>MEDIDAS DE INCLUSIÓN</p> <p>a) Para el alumnado con necesidades educativas especiales, se puede personalizar la calificación y también la flexibilización de la duración de las pruebas. Localización en lugar preferente de la clase.</p> <p>b) Para el alumnado con altas capacidades, se pueden establecer medidas de enriquecimiento curricular y, para favorecer el desarrollo personal y social del alumno.</p>	<p>CRITERIOS DE EVALUACIÓN:</p> <p>1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2, 8.1</p>

Temporalizació n	Espacio de aprendizaje	Mat eria l y rec ursos os	Actividades a partir de la situaciones de aprendizaje	Instrumentos de evaluación
3ª Evaluación 5 clases +2 abril/mayo	Aula	-Libro de texto. -Recursos audiovisuales (imágenes, vídeos, presentaciones) -Recursos TIC -Recursos específicos del área (mapas, estadísticas, tablas...)	-Comentario de documentos de la época. -Repaso de vídeos sobre la época. -Analizar y relacionar gráficos. -Comentario sobre un documental de la Transición: Después de..., Rocío. -Memoria histórica: El silencio de otros	-Pruebas de saber (Examen tipo EVAU): 90% -Trabajos, prácticas de comentario, lectura de libros, actividades de refuerzo, análisis de fuentes: 10%

Consideraciones sobre la temporalización.

A la hora de realizar esta secuencia de unidades temporales de programación, se ha de tener en cuenta el calendario escolar y las horas que se utilizarán a la semana para la impartición de dicha materia, que son cuatro horas semanales

Hay que considerar las vacaciones escolares, los días no lectivos y las fiestas laborales, con lo que se contaría con un total de 143-145 días lectivos en 2º de Bachiller, de los cuales, contando con las tres horas de las que dispone la materia de Historia de España en nuestro instituto, sólo tendríamos de unas 80 a 85 clases -en el mejor de los casos- para impartir la materia. Por supuesto, hay que tener en cuenta los días en los que no se pueda cumplir con el temario previsto o la pérdida de sesiones por causas diversas. En definitiva, el cálculo más aproximado dejaría en 85 sesiones para la asignatura de Historia de España, repartidas en tres trimestres:

1ª Evaluación: 35 sesiones.

2ª Evaluación: 25 sesiones.

3ª Evaluación: 25 sesiones.

Recuperación de la asignatura:

Los alumnos que no hayan superado los contenidos de una evaluación se examinarán de los mismos al inicio de la evaluación siguiente, si bien esto queda a criterio del profesor que imparte la asignatura. Aquella evaluación o evaluaciones que sigan quedando pendientes podrán recuperarse en la prueba final ordinaria y, en el caso de que no sean superadas, se recuperarán en la prueba extraordinaria.

HISTÒRIA DE L'ART**Introducció**

La Història de l'Art és una de les matèries amb més tradició dins del currículum de Batxillerat. No obstant això, aquesta tradició no resta actualitat als sabers que inclou ni interès a les competències que mobilitza el seu estudi. La lectura detinguda dels objectius de l'etapa ens demostra la vigència que té i la forma en la qual la matèria pot contribuir a la consecució d'aquests. Resulta molt apropiada per a ajudar l'alumnat a exercir una ciutadania democràtica, per a consolidar la maduresa personal i per al foment de la igualtat efectiva entre homes i dones. Mitjançant aquesta matèria, podem treballar a l'aula molts dels valors que conformen l'educació dels futurs ciutadans i ciutadanes. La Història de l'Art es troba repleta d'exemples sobre els quals construir una educació que millore aquests aspectes. Igualment, és idònia per a reforçar qüestions relacionades amb els hàbits d'estudi i de treball, ja que els continguts enforteixen la lectura i el domini de la llengua, a més de promoure l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació. Ajuda a entendre realitats socials i històriques tant del passat com del present i promou que l'alumnat s'implique en la millora del seu entorn social. Finalment, promou la comprensió del mètode científic i els procediments fonamentals de la investigació, així com l'esperit emprenedor i la creativitat, i desenvolupa sensibilitat artística i enriquiment cultural.

La matèria exerceix un paper destacat en el currículum de Batxillerat, contribuint a la formació de les alumnes i dels alumnes, facilitant-los l'adquisició de les competències clau i ajudant-los a enfrontar els desafiaments del segle XXI. L'estudi de la Història de l'Art implica el maneig de missatges orals i escrits, contribuint al desenvolupament de la competència clau en comunicació lingüística. Així mateix, contribueix al desenvolupament de les competències clau digital, i personal, social i d'aprendre a aprendre, afavorint un creixement personal constant.

Estudiar les produccions artístiques de diferents societats i pobles aportarà a l'alumnat una visió àmplia en el camp social que contribuirà al desenvolupament de la competència clau ciutadana, en incloure aquest estudi els aspectes, econòmics, jurídics, polítics i socials. L'estudi de la capacitat creadora de l'ésser humà contribueix igualment a l'assoliment de la competència clau emprenedora i ajuda el discent a crear i replantejar idees, utilitzant la imaginació i la creativitat. Finalment, des d'aquesta matèria es contribueix també al desenvolupament de la competència clau en consciència i expressió culturals, en la mesura en què el coneixement de les arts i manifestacions culturals ajudaran l'alumnat a comprendre i respectar les formes en les quals les idees artístiques s'han comunicat al llarg del temps.

La Història de l'Art pot contribuir a enfrontar els reptes del món actual. Les competències específiques i els sabers bàsics associats a aquestes ajudaran l'alumnat a afrontar desafiaments tan importants com el compromís davant situacions d'inequitat i d'exclusió, la resolució pacífica dels conflictes, l'acceptació i el maneig de la incertesa, la valoració de la diversitat personal i cultural, el compromís ciutadà en l'àmbit local i global, la confiança en el coneixement com a motor del desenvolupament i l'aprofitament crític, ètic i responsable de la cultura digital.

En definitiva, ajudaran l'alumnat a entendre i valorar la realitat que l'envolta per a poder articular el comportament propi fent possible que el coneixement guie les accions futures. D'aquesta manera, la matèria d'Història de l'Art s'enllaça perfectament amb els principis pedagògics recollits en l'article 35 de LOMLOE, ja que afavoreix la capacitat de l'alumnat per a aprendre per si mateix, treballar en equip i aplicar mètodes d'investigació apropiats que estimulen l'interès pel coneixement. Col·laborarà també en la incorporació de la perspectiva de gènere en la formació de l'alumnat, així com a reforçar l'interès per la lectura i la millora de la capacitat d'expressió.

L'enfocament que en aquest currículum té l'estudi de la Història de l'Art afavoreix la innovació educativa, proposant com a referent les pedagogies actives i la utilització de les metodologies que posen els educands en el centre de l'acció educativa. Les activitats han de ser motivadores, s'ha d'afavorir el treball en equip en projectes vinculats al context més pròxim, proposant situacions reals d'aprenentatge. És recomanable que el docent acompanye l'alumnat en aquest camí i es convertisca en organitzador del procés d'ensenyament-aprenentatge, i facilite l'aprenentatge per competències amb un enfocament globalitzador i amb una metodologia flexible que utilitzi diferents estratègies metodològiques i recursos didàctics, i en el qual l'aprenentatge es plantege sempre com un repte capaç d'encuriosir, tenint en compte l'avaluació com un mitjà i no com un fi.

La Història de l'Art del segon curs de Batxillerat complementa els coneixements artístics adquirits en l'ESO. En aquella etapa educativa el fenomen artístic és present en els quatre cursos inclosos en la matèria Geografia i Història. En el Batxillerat adquireix una entitat pròpia i es converteix la història de l'art en objecte d'estudi per se, es desenvolupen continguts més analítics que descriptius, es vincula l'obra artística al passat, però també amb el present, i es tracta el producte com un fenomen de rigorosa actualitat.

L'estructura dels elements curriculars queda articulada de la forma següent: en primer lloc, es recullen les set competències específiques de la matèria acompanyades per la descripció. L'organització d'aquestes fomenta l'adquisició de les destreses, de les actituds i dels sabers propis de la matèria, i tenen en compte l'obra d'art i el llenguatge, els estils artístics, l'aportació de les dones a la matèria artística, la posada en valor del patrimoni i l'elaboració de treballs al voltant la Història de l'Art.

A continuació es mostren els sabers bàsics distribuïts en sis blocs. El primer d'aquests, Ens acostem a l'obra d'art, conté els sabers instrumentals necessaris per a iniciar el treball en la matèria. En els quatre blocs següents es realitza un recorregut pels diferents estils de la Història de l'Art: "Rituals, figura humana i

res publica en els inicis de l'art"; "Religió i art: cristianització d'Europa i expansió de l'islam"; "Burgèsia i ciutats, humanisme i poder"; i "Academicisme, individualisme i industrialització. La independència de les arts plàstiques". Finalment, trobem un bloc final, "El món de l'art en el segle XXI", que pretén aconseguir que l'alumnat no sols adquireisca coneixement artístic, sinó que gaudisca de l'obra d'art.

Finalment, es proposen situacions d'aprenentatge adequades per a treballar tant aquestes com els continguts de la matèria i s'especifiquen els criteris d'avaluació imprescindibles per a comprovar que l'alumnat ha aconseguit els objectius plantejats.

1. Competències específiques de la matèria

Competència específica 1

Elaborar una definició de l'obra d'art tenint en compte les aportacions realitzades per la historiografia artística.

Descripció de la competència

No hi ha Història de l'Art sense obres d'art. Per això, per a poder començar l'estudi de la matèria, l'alumnat ha d'enfrontar-se al desafiament d'intentar donar resposta a la pregunta: què és una obra d'art? Respondre a aquesta qüestió no és gens fàcil, treballar aquesta competència implica l'alumnat en la resolució. Posa l'obra d'art en el centre de la reflexió i proposa acostar-nos a les diferents concepcions que sobre aquesta han realitzat civilitzacions diferents al llarg del temps.

Les obres d'art sempre s'han centrat en l'arquitectura, l'escultura i la pintura, però en l'actualitat també cal contemplar un ampli ventall de noves formes d'art lligades a les maneres actuals de producció i de comunicació, com ara el còmic, l'animació, el grafit o l'art digital, entre altres.

Es relaciona amb les competències clau ciutadana i en consciència i expressió culturals, ja que l'element artístic forma part indissoluble dels fenòmens culturals que structuren les societats, a més de contribuir al patrimoni propi. Ajudarà l'alumnat a intervindre activament en la cultura del seu entorn, gaudir de les obres d'art que l'envolten i fomentar el respecte i la conservació.

És una competència útil per a enfrontar-se als reptes del segle XXI, ja que es vincula a la valoració de la diversitat personal i cultural que promou a través de la reflexió sobre l'obra artística. D'aquesta manera, l'alumnat podrà construir una actitud positiva cap a la diversitat i afavorir l'interès per conèixer cultures

diferents i promoure'n la posada en valor.

En síntesi, mitjançant l'adquisició i el desenvolupament d'aquesta competència específica, s'espera que l'alumnat siga capaç d'establir una definició que responga a la complexa realitat de l'obra d'art i que l'ajude a entendre el fenomen artístic, interioritzant l'evolució de les característiques que l'han definit i incloent les reflexions pròpies. La incorporació en la matèria permetrà fomentar una visió personal sobre l'obra d'art que resulta absolutament necessària per a emprendre l'estudi de la Història de l'Art.

Competència específica 2

Identificar les diferents funcions que l'obra d'art ha exercit al llarg del temps, descriure-les i comparar-les realitzant apreciacions personals.

Descripció de la competència

L'obra d'art constitueix un objecte singular creat amb una funció determinada, al darrere va haver-hi una intencionalitat que la relaciona directament amb les circumstàncies dominants d'una època històrica, així com amb la mà creadora que li va donar forma. Comprendre aquesta finalitat suposa realitzar una reflexió profunda. El treball d'aquesta competència ajudarà l'alumnat no sols a reconèixer en l'obra d'art una creació humana única i irreplicable susceptible de promoure el gaudi estètic, sinó també a descobrir un mitjà de comunicació a través del qual l'ésser humà deixa en herència una reflexió sobre la societat en la qual viu. Respon a la nostra necessitat intrínseca de comunicació i d'expressió, produeix una interacció interessant entre el subjecte i l'objecte, i és un dels elements comunicatius més antics que coneixem capaç d'emetre un missatge molt temps després d'haver-se creat. Aquesta realitat en fa difícil la interpretació i l'alumnat ha de ser preparat per a poder desxifrar codis que, en molts casos, fa segles que han desaparegut.

La identificació de la funció exercida per l'obra d'art possibilitarà aquest treball. És impossible que puguem comprendre l'art del passat si ignorem la finalitat per a la qual es va crear i, per a poder establir-ne la funció, serà necessari situar-la dins de la societat que la va crear. No obstant això, comporta una dificultat més, també és fruit de la imaginació de l'individu. L'obra d'art és executada en última instància per les mans expertes d'un home o d'una dona que hi poden deixar empremtes personals i que també mereixen la nostra atenció. En resum, conflueixen en la creació de la producció artística dues responsabilitats que l'alumnat haurà de tindre en compte a l'hora d'analitzar la funció exercida per aquesta, la col·lectiva i la individual.

A través d'aquesta competència, l'alumnat podrà interpretar l'obra d'art i indagar-ne sobre el significat i la intenció. Treballar aquesta competència implica inexorablement mobilitzar una quantitat important de sabers. Entendre les connexions de l'obra d'art amb altres obres d'art, amb les personalitats que les van

crear i amb les societats que la van acollir, obliga a conèixer els aspectes religiosos, filosòfics, històrics, econòmics o culturals sense els quals no podem desxifrar les raons que van possibilitar la creació artística.

Aquesta competència es relaciona amb la competència clau en consciència i expressió culturals, ja que ajudarà l'alumnat a comprendre el fenomen artístic com una expressió plenament humana i podrà arribar a entendre com aquesta expressió té múltiples intencionalitats que responen sempre a les característiques concretes d'una època històrica. D'aquesta manera, també possibilitarà que l'alumnat siga capaç d'apreciar en aquestes característiques les que li són més pròximes. Podrà reconèixer-hi aspectes relatius a la identitat pròpia, connectant així al mateix temps amb la competència clau ciutadana.

També es relaciona amb els desafiaments del segle XXI perquè el coneixement de l'evolució que es produeix en la funció exercida per l'obra artística ajudarà l'alumnat a valorar la diversitat personal i cultural, apreciand com un tret positiu que les societats siguen obertes i canviant.

En síntesi, mitjançant l'adquisició i el desenvolupament d'aquesta competència específica, s'espera que l'alumnat siga capaç de trobar la motivació que subjau després de la realització de qualsevol obra d'art i d'entendre com les característiques que la defineixen enllacen directament amb aquesta finalitat.

Competència específica 3

Identificar, caracteritzar i comparar els principals estils artístics que s'han succeït al llarg de la història, i utilitzar-los per a classificar les obres d'art més representatives a diferents escales.

Descripció de la competència

Ja s'ha esmentat que la Història de l'Art és la història de les obres d'art, però aquestes han de ser tractades d'una manera tal que l'alumnat tinga la possibilitat d'assumir que el pas del temps hi ha anat introduint canvis. També s'ha assenyalat que les circumstàncies pròpies de cada civilització o època han introduït peculiaritats en les obres que han produït. La Història de l'Art és molt àmplia i, perquè el contingut de la matèria puga resultar assumible per l'alumnat, es fa necessari que aquestes obres d'art apareguen categoritzades i ordenades respecte al convencionalisme dels estils artístics. Sense l'ús d'aquests organitzadors, seria molt complicat poder dur a terme un estudi detallat en aquest nivell educatiu. La utilització dels organitzadors ens obliga a estudiar una selecció de produccions artístiques que siguen significatives en cadascun d'aquests moments històrics i procurar que una part d'aquestes pertanguen a l'entorn més pròxim a l'alumnat.

El treball d'aquesta competència facilita es puga situar l'obra en el context temporal i espacial i es basa en els aspectes pertanyents a les competències anteriors, continuant la seqüència començada amb la reflexió sobre l'obra d'art i amb les preguntes sobre la funció d'aquesta. Amb aquesta competència,

l'alumnat hauria de reconèixer i de diferenciar les manifestacions artístiques dels principals estils de l'art occidental, a més de comprendre les similituds i diferències que es produeixen entre aquests per a poder treballar els aspectes estilístics del comentari artístic.

Hauria de ser capaç d'identificar les continuïtats produïdes entre aquests, també les reaccions que es produeixen a estils artístics anteriors, a més de comprovar la diferència que en el tractament de temes idèntics realitzen estils diferents. L'alumnat hauria d'observar com les idees imperants en un estil artístic prevalen per damunt de les individualitats artístiques; i també caldria establir una forma concreta d'aproximar-se a l'art relacionada amb els estils. Especialment interessant és treballar els moments artístics en els quals una personalitat amb una individualitat irresistible és capaç d'avançar el pas d'un estil a un altre, avançant les característiques que seran pròpies d'estils posteriors. D'aquesta manera, s'haurien de treballar els dos aspectes fonamentals que caracteritzen tota producció artística, el vessant col·lectiu a través de l'estil, i el vessant individual a través de les característiques pròpies d'un creador o una creadora en particular. Finalment, hauria de ser capaç de situar obres d'art en els estils artístics més importants.

Aquesta competència es relaciona amb la competència clau en consciència i expressió culturals, ja que afavoreix en l'alumnat el reconeixement dels diferents estils que formen part de la Història de l'Art i l'habilita per a poder situar les diferents obres dins d'aquestes èpoques artístiques. Així mateix, es relaciona amb la valoració i diversitat personal i cultural com un dels desafiaments més importants als quals s'enfronten les societats del segle XXI. La connexió que l'alumnat pot realitzar entre les obres d'art que li són més pròximes i les grans obres de la història promourà el respecte cap a altres societats i cultures, li recordarà que vivim en societats obertes i canviants, i contribuirà a despertar l'interés per conèixer altres cultures.

En síntesi, mitjançant l'adquisició i el desenvolupament d'aquesta competència, s'espera que l'alumnat siga capaç d'identificar els principals estils artístics i explicar les característiques que els defineixen i diferenciant-los. Hauria de poder realitzar un recorregut per aquests i observar les influències i les reaccions que es produeixen entre aquests. També hauria de ser capaç de relacionar les obres d'art del seu entorn amb els contextos estilístics que ha estudiat.

Competència específica 4

Explicar l'obra d'art, interpretant correctament el llenguatge artístic i les característiques estilístiques, identificant els missatges que transmet i incloent en les explicacions els conceptes fonamentals, termes i vocabulari propis de la matèria.

Descripció de la competència

Aquesta competència respon a la necessitat d'entendre l'obra d'art com un canal de comunicació que es configura a través dels codis propis: el llenguatge artístic. Desxifrar aquest llenguatge és imprescindible per a poder interpretar el fenomen artístic. El desenvolupament d'aquesta competència facultarà l'alumnat en el reconeixement d'aquests codis interns que obriran la porta a la comprensió global de l'obra d'art i, per tant, al seu gaudi total. Els aspectes

tècnics, determinats pels materials; els aspectes formals, determinats per la manera en la qual es realitza l'obra; i els aspectes iconogràfics i iconològics, determinats pels missatges que es desitgen transmetre; els tres són els responsables de la configuració d'aquests codis. A la tècnica, la forma i el significat se sumaran els aspectes estilístics, configurant un procediment adequat per a interpretar l'obra d'art. Aquesta competència possibilitarà el desenvolupament d'un mètode d'anàlisi que permeti conèixer amb rigor la producció artística, desenvolupant la sensibilitat i l'estima. Contribueix al fet que l'alumnat siga capaç d'explicar l'obra d'art fent un ús correcte dels conceptes fonamentals, termes i vocabulari que són propis de la matèria. El treball d'aquesta competència mobilitzarà, per tant, una quantitat important de sabers relacionats amb la lectura del producte artístic, amb l'estructura interna i amb els significats de les seues formes. Farà possible que l'alumnat aprenga els conceptes fonamentals de la matèria i els utilitze adequadament.

L'estudi dels elements bàsics que conformen una obra d'art com poden ser els materials utilitzats, la composició de l'obra, el tractament del color, la llum, el volum, l'espai o la perspectiva, entre altres, així com el coneixement dels símbols i icones més importants i el reconeixement de les característiques dels estils artístics, promouran un coneixement en profunditat del fenomen artístic.

Aquesta competència específica es relaciona amb la competència clau en comunicació lingüística, ja que contribueix a desenvolupar en l'alumnat la capacitat d'expressió escrita i a comunicar de manera clara i rigorosa les explicacions que sobre l'obra d'art ha de realitzar. També es relaciona amb la competència clau en consciència i expressió culturals, ja que ajudarà l'alumnat a entendre els llenguatges propis del món de l'art, posant en valor la contribució al patrimoni cultural i artístic.

Des del punt de vista dels reptes del segle XXI, aquesta competència es relaciona amb la confiança en el coneixement com a motor del desenvolupament, en la mesura en què ajuda a reforçar la idea que el coneixement és necessari per a poder entendre la realitat artística i facilita la possibilitat de gaudir-ne.

En resum, mitjançant l'adquisició i el desenvolupament d'aquesta competència, s'espera que l'alumnat siga capaç d'interpretar una obra d'art, explicar-ne els aspectes més importants, la composició interna i el significat iconogràfic i iconològic, utilitzant per a això el vocabulari propi de la matèria i iniciant un procés de gaudi que serà més intens com millor siga compresa.

Competència específica 5

Identificar i explicar l'obra de dones creadores dins de la història de l'art, i visibilitzar-ne les aportacions més importants.

Descripció de la competència

Al llarg del temps, en els diferents currículums sobre la matèria, s'ha anat imposant una visió androcèntrica de la Història de l'Art. Els noms de dones artistes eren molt escassos o inexistents i, per aquest motiu, feia la impressió que únicament figures masculines havien sigut protagonistes dels diferents estils artístics. Afortunadament, hui aquesta visió comença a superar-se. Diferents estudis monogràfics sobre el tema han posat al dia el paper de les dones

artistes. Aquesta competència ajudarà al fet que l'alumnat trobe també referents femenins en la matèria.

A través del treball d'aquesta competència, promourem la igualtat efectiva entre homes i dones, ja que sense aquests referents l'alumnat pot tindre la falsa impressió que no existeixen figures femenines que puguin rivalitzar en talent amb els seus homòlegs masculins. Anguissola, Gentileschi, Luisa Roldán, Claudel, Morisot, Kahlo, Lempicka, o Amalia Avia són exemples de dones artistes extraordinàries a través de les quals l'alumnat podrà adquirir aquests referents necessaris per a entendre que la capacitat creadora no té res a veure amb el gènere. Afavorirà la recuperació i posada en valor de les figures femenines que per la condició de dones han quedat relegades a un segon pla. L'alumnat s'acostarà a la figura de la dona no sols com a protagonista de la representació que d'ella s'ha fet al llarg de la història; i s'acostarà també a obres que mostren, moltes vegades, un patró establert per les societats que les van crear i a les quals la dona apareix representant rols característics d'uns altres moments històrics i que la porten a la submissió i a l'assumpció de papers secundaris. Mitjançant aquesta competència, s'afavorirà una societat més igualitària en la qual la dona és capaç d'assumir papers protagonistes i, en molts casos, trencadors. Aquesta competència connecta amb la competència clau ciutadana, ja que ajuda a la formació de ciutadans i ciutadanes que mantinguin actituds fonamentades en el respecte als valors democràtics i donen suport al desenvolupament d'un esperit crític capaç de reconèixer les desigualtats i treballar per a erradicar-les. En definitiva, una competència que afavoreix el rebuig de la discriminació per raó de sexe i que promou activament la igualtat entre homes i dones.

Igualment, aquesta competència treballa dins del camp dels desafiaments del segle XXI i impulsa que l'alumnat adquireixi compromisos davant situacions d'iniquitat i exclusió, ja que fomentarà que empatitzi amb diferents situacions de desigualtat i ajudarà a erradicar idees que la perpetuen.

En síntesis, mitjançant aquesta competència específica, s'espera que les alumnes i els alumnes siguin capaços d'identificar i explicar l'obra de dones artistes, posant un èmfasi especial en les circumstàncies que van fer que la seua labor fora menysvalorada i reconeixent la contribució que van realitzar al progrés artístic. Aquesta competència es treballa al llarg de tot el temari del curs.

Competència específica 6

Analitzar el patrimoni artístic i ressaltar la capacitat d'aquest per a conformar identitats individuals i col·lectives, valorar la seua aportació a la cultura i reconèixer el paper d'aquest com a element dinamitzador de l'economia.

Descripció de la competència

Un fet destacat respecte de l'obra d'art en els últims temps és que ha passat a ocupar un protagonisme important en les nostres societats. Des de temps llunyans ha sigut molt valorada per l'elit de les comunitats que la van crear i que gaudien amb les realitzacions d'uns altres temps. No obstant això, a partir del

segle XIX pateix un procés que podríem qualificar de nacionalització i passa de tindre un caràcter bàsicament privat per la pertinença a individus o col·lectivitats limitades a convertir-se també en patrimoni dels diferents estats europeus, arriba a formar part del patrimoni nacional i en possibilita l'accés de capes socials allunyades del fenomen artístic. El segle dels nacionalismes afavoreix que l'art n'amplie la influència. El seu gaudi es converteix en col·lectiu i apareix una interessant connexió entre les sensacions individuals que desperta l'art i els sentiments de pertinença col·lectiva que afavoreix tant estatalment com regionalment o localment.

Mitjançant aquesta competència, l'alumnat podrà reconèixer i explicar el patrimoni artístic com a part integrant de realitats col·lectives i es podrà endinsar en uns altres aspectes de l'obra d'art menys treballats tradicionalment a l'aula. És una competència molt relacionada amb el contacte que, com a espectadors, mantenim amb aquesta, es treballaran assumptes com el mercat i el consum d'obres d'art, l'exhibició en museus, institucions, fundacions, exposicions o àmbits urbans, la legislació que els poders públics han redactat per a salvaguardar-ne la conservació i posada en valor o els itineraris turístics que les inclouen. Totes aquestes perspectives impulsaran que l'alumnat augmente la capacitat de gaudir de l'obra d'art, i contribuiran a la formació del gust personal i incidiran en la disposició per al gaudi estètic i l'experimentació de sentiments interns. A través d'aquesta competència, es treballarà també el potencial econòmic de la producció artística i el seu paper com a focus d'atracció que afavoreix tant les economies més desenvolupades com aquelles que per la grandària són molt més limitades. Finalment, propiciarà també la posada en valor de l'art com un element present en la cultura més pròxima a l'alumnat i potenciarà així el compromís amb la conservació del patrimoni artístic, i el considerarà com un llegat que transmetem a les generacions futures i rebutjara aquells comportaments que el deterioren o degraden.

Aquesta competència específica es relaciona amb la competència clau en consciència i expressió culturals, ja que implica respectar les idees que expressen cultures de diferents èpoques i llocs, així com la promoció d'un sentit de pertinença a una identitat concreta.

Així mateix, es relaciona amb els desafiaments del segle XXI, especialment, amb el que fa referència al compromís ciutadà en l'àmbit local i global, atès que afavoreix que l'alumnat pugui sentir-se part d'un projecte col·lectiu al mateix temps que genera empatia i generositat cap a altres projectes del mateix tipus que s'han produït i es produeixen al llarg de la història.

En resum, mitjançant l'adquisició i el desenvolupament d'aquesta competència, s'espera que l'alumnat siga capaç de reconèixer els elements que componen el patrimoni històric més pròxim, així com aquell que pertany a àmbits més allunyats tant en l'espai com en el temps, i que siga capaç de comprendre la importància que té la valoració i la conservació d'aquest patrimoni des del doble punt de vista cultural i econòmic.

Competència específica 7

Utilitzar recursos variats per a extraure informació i elaborar produccions personals utilitzant eines TIC en les quals s'incloga l'obra d'art como objecte d'estudi.

Descripció de la competència

La Història de l'Art ofereix l'oportunitat a l'alumnat d'acostar-s'hi a través de múltiples recursos. Podem accedir a continguts que guarden relació amb l'art i utilitzar la historiografia, el cinema, la literatura, les imatges, el còmic, la premsa, els textos històrics i també mitjançant l'observació directa d'obres d'art dels nostres pobles i ciutats. Aquesta competència treballarà la cerca de la informació, l'organització i la utilització com a mitjà per a la realització de produccions personals per part de l'alumnat. Tot això sense oblidar la revolució que han suposat les tecnologies de la informació i de la comunicació en l'educació.

La Història de l'Art no pot romandre aliena a aquestes tecnologies i ha de propiciar-ne l'ús i contribuir a desenvolupar la competència digital. La nostra matèria és especialment indicada per a fer ús d'aquestes tecnologies, ja que l'accés a les imatges i el tractament que en fem són dues de les funcionalitats més destacades que ens ofereixen les TIC. El món digital ofereix una plataforma perfecta per a poder treballar a l'aula les competències i els sabers de la matèria. Podem abordar aquest treball utilitzant dues funcions destacades del web: d'una banda, tenim a la nostra disposició una miriada de pàgines amb informació precisa sobre les característiques principals dels diferents estils i artistes que configuren la Història de l'Art; per una altra, tenim multitud d'eines en línia que ens faciliten tant l'elaboració de materials com la seua presentació.

Mitjançant la primera funcionalitat, l'alumnat tindrà la possibilitat de reunir la informació necessària per a elaborar els treballs que li siguin proposats. A través de les cerques en el web i de les pàgines suggerides pel docent, l'alumnat hauria d'anar adquirint la competència digital necessària per al treball de la informació i desenvolupant la competència en aquest àmbit. Mitjançant la segona funcionalitat, el web proporciona les eines necessàries per a completar la primera. El procés de cerca, selecció, tractament i anàlisi de la informació ha de culminar amb l'elaboració de síntesi, resums, informes o ressenyes pròpies a través de les quals l'alumnat hauria de ser capaç d'organitzar, interioritzar i comunicar l'après, així com d'elaborar i presentar els seus treballs d'una forma atractiva i motivadora. L'elaboració de continguts digitals com ara línies de temps, geolocalitzacions, mapes, esquemes, presentacions o museus virtuals afavoreixen l'aprenentatge actiu i suposen un esperó per al treball de continguts artístics.

Aquesta competència es relaciona amb la competència clau en comunicació lingüística, ja que l'alumnat ha de ser capaç de realitzar cerques d'informació de diverses fonts i avaluar-ne la fiabilitat i la pertinència per a l'objectiu marcat. A més, ha de realitzar produccions pròpies de contingut artístic i expressar-se amb fluïdesa, coherència i correcció, creant coneixement i argumentant les opinions. També connecta amb la competència digital, ja que una part important de la cerca d'informació la realitzarà utilitzant aquest canal i part de les produccions que realitzi seran en aquest format, utilitzant eines i aplicacions en línia que faciliten el treball en grup i la integració del contingut creat en l'entorn personal d'aprenentatge.

El desenvolupament d'aquesta competència es relaciona amb l'aprofitament crític, ètic i responsable de la cultura digital, per la qual cosa té en compte els reptes que el nostre segle planteja a les generacions futures. Suposa una preparació per a traure el màxim partit a les eines que la revolució tecnològica posa a les nostres mans i afavoreix l'alfabetització en informació que necessitarà el nostre alumnat per a poder desenvolupar-se amb solvència en la societat digital.

En síntesi, mitjançant l'adquisició i el desenvolupament d'aquesta competència s'espera que l'alumnat siga capaç d'extraure informació tant de fonts localitzades en ubicacions tradicionals com de fonts emplaçades en el núvol, amb la qual poder elaborar produccions personals que incloguen l'art com a

2. Sabers bàsics

Introducció

Els sabers bàsics han de possibilitar que l'alumnat aconseguisca les competències específiques de la matèria i ajudaran l'alumnat a iniciar una reflexió sobre l'obra d'art i sobre la funció que ha exercit al llarg de la història. Facilitaran el coneixement dels diferents estils artístics, possibilitaran la comparació entre aquests i habilitaran l'alumnat per a la classificació d'obres artístiques, aplicant criteris estilístics. Són sabers que promouen l'explicació de l'obra d'art tenint en compte el llenguatge implícit i faciliten l'adquisició d'un vocabulari artístic apropiat. Es visibilitzaran les dones artistes i es fomentarà l'ús de les noves tecnologies.

S'ha posat interès en recollir uns sabers que siguen presentats amb una lògica que facilite el disseny de situacions i activitats d'ensenyament i aprenentatge i per a això, es presenten sis blocs, agrupats a través dels segles i dels sabers al voltant d'una o diverses idees principals.

Bloc 1. Ens acostem a l'obra d'art

- Estimació de l'obra d'art com a realitat oberta a la interpretació personal.
- El concepte d'art, definició i funció de l'obra artística al llarg del temps. El poder de la imatge.
- Tipologia d'obres d'art, els materials i les tècniques en l'obra d'art.
- Vocabulari específic de la matèria i concepte d'estil.
- Mètode per a analitzar i interpretar obres d'art: anàlisi tècnica i formal i anàlisi iconogràfica i estilística.
- Ús crític d'Internet per a l'obtenció d'informació sobre fets artístics.
- Ús d'eines TIC per a la gestió de la informació, el treball col·laboratiu i la creació de materials digitals.

Bloc 2. Rituals, figura humana i res publica en els inicis de l'art

- La prehistòria: l'art rupestre i moble en les manifestacions magicorituals. (introducció)
- Les civilitzacions fluvials: l'art com a dispositiu de dominació i control. (introducció)
- La civilització grega i l'art al voltant de la figura humana.
- L'art romà i la res publica.

Bloc 3. Religió i art: cristianització d'Europa i expansió de l'islam

- Establiment de la iconografia cristiana: el primer art cristià i l'imperi bizantí. (introducció)
- L'islam i les cultures musulmanes.
- L'art a l'Europa dels pobles preromànics.(introducció)
- La idea de Déu com a jutge sever i llunyà: el romànic.

Bloc 4. Burgesia i ciutats, humanisme i poder

- L'acostament a Déu durant l'art gòtic
- L'humanisme i el renaixement.
- Visualització del poder en el barroc: monarquia, noblesa, papat i burgesia.

Bloc 5. Academicisme, individualisme i industrialització. La independència de les arts plàstiques

- Neoclassicisme i acadèmies, romanticisme i individualitat: els inicis de l'art contemporani a Europa.
- El desenvolupament industrial i la influència en l'art de mitjan segle XIX. Nous materials i arquitectura. Arts plàstiques i preocupació social.
- Cap a la ruptura: impressionisme, postimpressionisme i primeres avantguardes.
- Funcionalisme enfront d'organicisme en els postulats arquitectònics de la primera meitat del segle XX.

- L'art després de la Segona Guerra Mundial. Arts plàstiques i segones avantguardes. De l'estil internacional als arquitectes i les arquitectes estrela.

Bloc 6. El món de l'art en el segle XXI

- La revaloració de formes artístiques no tradicionals: fotografia, cartell, còmic, cinema o animació. La irrupció d'internet en el món de l'art.
- Tendències artístiques actuals.
- Reconeixement de l'art com a motor econòmic: mercat, consum i col·leccions. L'art com a atractiu turístic.
- Valoració del patrimoni: el patrimoni artístic i la seua conservació.
- La trobada amb l'obra d'art: museus, exposicions, l'art reproduït en imatge i en paper, espais virtuals i l'art en l'espai públic. El gaudi de l'art com a espectador.
- Reflexió sobre el paper de les dones en la Història de l'Art.
- Consideració del paper de l'artista en el procés creador.

Dins de l'apartat dels Sabers bàsics, els temes que apareixen en color gris són els que es donen de manera breu, com una introducció. El bloc 6 no dóna temps a veure'l ja que el temari d'Història de l'art és extensíssim i tot i que s'intenta, és impossible veure'l en la seua totalitat. Sí que és cert que respecte a les obres d'art contemporànies es veuen algunes ja que de vegades es poden gastar com a exemple en altres períodes artístics (ex. Les versions de Las Meninas de Picasso).

Tot i la manca de temps, en tots els temes es fa especial menció al paper i l'exemple de dones artistes en els diferents períodes de la història de l'art que estudiem a classe i també s'analitza l'evolució de la consideració del paper de l'artista en les èpoques estudiades a classe.

3 Situacions d'aprenentatge

L'ensenyament de la Història de l'Art ha de concordar amb els principis generals del Batxillerat i, per tant, afavorir la formació de l'alumnat, la maduresa intel·lectual i humana i els coneixements. Ha d'ajudar-lo a aconseguir les habilitats i actituds que permeten desenvolupar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i competència. Per consegüent, el disseny de situacions i activitats d'aprenentatge ha de mostrar coherència amb aquestes apreciacions. Col·locar les competències en el centre del procés d'ensenyament- aprenentatge i canviar el focus d'atenció des dels sabers a les competències suposa un canvi metodològic important.

La metodologia emprada ha de ser activa i contextualitzada, facilitant la participació i implicació de l'alumnat i afavorint l'ús dels sabers dins de situacions reals plantejades pel docent per a aconseguir aprenentatges més duradors.

Per a l'ensenyament de la Història de l'Art seran fonamentals les estratègies didàctiques que contextualitzen històricament les obres d'art però també en l'entorn de l'educand i integren les activitats didàctiques en la comunitat en la qual resideixen. Altres metodologies adequades per al treball de la matèria i l'adquisició de les competències específiques seran l'estudi en profunditat de casos, l'aprenentatge dialògic o el debat cosa que reforça les seues destreses per a poder enfrontar-se amb èxit a l'examen de l'EBAU

Internet (documentals, articles específics, webs de museus...) i llibres específics ajudaran també a consolidar el contingut de l'assignatura però també estimular la seua curiositat i interès cap a l'art.

Igualment, seria recomanable tindre en compte una sèrie de criteris a l'hora de planificar i desenvolupar les activitats d'aprenentatge amb la intenció de permetre un treball simultani de les competències específiques: han de fomentar la inclusivitat en el treball dels sabers, la creativitat i les aportacions pròpies de les alumnes i dels alumnes en les seues realitzacions, utilitzar l'entorn com a recurs educatiu, prioritzar el mètode indagatori, permetre l'explicació als altres del resultat d'aquestes realitzacions i connectar els continguts amb experiències i sentiments personals de l'alumnat.

Finalment, amb l'objectiu de tindre en compte la diversitat d'interessos i necessitats de l'alumnat i fer més inclusiva l'experiència educacional, s'incorporaran els principis del disseny universal d'aprenentatge. I s'assegurarà, d'aquesta manera, que no existeixen barreres físiques, cognitives, sensorials o emocionals que en suposen un límit a l'aprenentatge.

4 Criteris d'avaluació

Els criteris d'avaluació a més de tindre en compte totes les competències específiques també afegiran la redacció, l'ús de vocabulari específic, expressió i estructura dels comentaris ja que no sols es tracta d'aprendre història de l'art sinó també de superar amb èxit i bona nota l'examen específic de l'EBAU.

Com que Història de l'Art és una assignatura optativa que sols apareix en 2n de Batxillerat, és per això que els estudiants no estan versats en fer comentaris d'obres d'art o en l'ús d'un vocabulari específic que es nou per a ells. Per això mateix la nota final del curs es basa en el següent percentatge: 30% 1a

avaluació. 30% 2a avaluació i 40% 3a avaluació. L'última avaluació és la que té més pes ja que a final de curs és quan ja dominen o són més destres a l'hora de fer comentaris d'obres d'art i d'usar vocabulari específic i sempre milloren els resultats de les proves de sabers així com del treball voluntari. D'eixa manera, la progressió que ha permès el seu treball i l'avanç del curs fa que puguin beneficiar-se en la nota final doncs inclou també, la seua progressió personal.

Competència específica 1

Elaborar una definició de l'obra d'art tenint en compte les aportacions realitzades per la historiografia artística.

- 4.1.1. Reunir informació sobre els canvis produïts en la concepció de l'art en diferents moments històrics i en diverses cultures.
- 4.1.2. Comparar les diferents concepcions que sobre l'obra d'art ha aportat la historiografia artística.
- 4.1.3. Debatre sobre el concepte d'art utilitzant les aportacions realitzades per la historiografia artística i incloent-hi una reflexió pròpia.
- 4.1.4. Elaborar una definició de l'obra d'art que incloga la informació extreta de fonts historiogràfiques, la reflexió realitzada sobre aquesta i les conclusions a les quals s'haja arribat després del procés de debat.
- 4.1.5. Valorar i respectar la diversitat de manifestacions artístiques tant del passat com del present.

Competència específica 2

Identificar les diferents funcions que l'obra d'art ha exercit al llarg del temps, descriure-les i comparar-les realitzant apreciacions personals.

- 4.2.1. Identificar en l'obra d'art un mitjà de comunicació i de gaudi estètic inherent a la condició humana.
- 4.2.2. Analitzar una obra d'art significativa identificant i explicant la funció per a la qual va ser creada.
- 4.2.3. Relacionar la funció de les obres d'art tant amb les circumstàncies dominants de l'època en les quals van ser creades com amb la mà creadora que els va donar la forma.
- 4.2.4. Assenyalar els diferents papers que en l'actualitat pot tindre l'obra d'art, ressaltar la diversitat de funcions que exerceix i detectar les polèmiques en les quals pot veure's immersa.

Competència específica 3

Identificar, caracteritzar i comparar els principals estils artístics que s'han succeït al llarg de la història, i utilitzar-los per a classificar les obres d'art més representatives a diferents escales.

4.3.1. Identificar i descriure els estils més importants de la Història de l'Art.

4.3.2. Situar obres d'art tant locals com globals en els estils artístics que les van crear i assenyalar-ne els trets estilístics més importants.

4.3.3. Detectar algunes personalitats creadores que van ser capaces d'eixir-se'n de l'esquema estilístic dominant de l'època i valorar l'avanç que va suposar l'obra d'aquestes personalitats .

4.3.4. Manifestar interès i respecte per la diversitat artística de les societats humanes.

Competència específica 4

Explicar l'obra d'art interpretant correctament el llenguatge artístic i les característiques estilístiques, identificant els missatges que transmet i incloent en les explicacions els conceptes fonamentals, termes i vocabulari propis de la matèria.

4.4.1. Localitzar els elements formals, tècnics, simbòlics i estilístics que formen part del llenguatge artístic implícit en una obra d'art.

4.4.2. Aplicar un mètode de comentari artístic que permeti interpretar l'obra d'art i identificar tant els elements intrínsecs (materials, formes i símbols) com els extrínsecs (mà creadora, clientela i condicions economicosocials).

4.4.3. Elaborar explicacions d'obres d'art basades en el mètode de comentari artístic establert, utilitzant la terminologia i el vocabulari específic de la matèria i diversos formats tant orals com escrits.

4.4.4. Expressar sentiments propis davant les creacions artístiques, respectant la diversitat de percepcions davant l'obra d'art i superant estereotips i prejudicis.

Competència específica 5

Identificar i explicar l'obra de dones creadores dins de la Història de l'Art i visibilitzar les aportacions més importants.

4.5.1. Identificar les obres de dones artistes al llarg de la història de l'art.

4.5.2. Realitzar biografies de dones artistes per a ser exposades a través d'escrits o produccions digitals que incloguen les aportacions i obres més importants.

4.5.3. Analitzar críticament la imatge que s'ha donat de la dona en la història de l'art mitjançant l'anàlisi comparativa d'obres de diferents èpoques en les quals estiga representada la figura femenina.

4.5.4. Mostrar una actitud compatible amb la defensa de la igualtat entre homes i dones a l'hora de treballar amb obres d'art.

Competència específica 6

Analitzar el patrimoni artístic, ressaltar la capacitat per a conformar identitats individuals i col·lectives, valorar la seua aportació a la cultura i reconeixent el seu paper com a element dinamitzador de l'economia.

4.6.1. Identificar i analitzar la presència de l'art en la vida quotidiana, assenyalar els vincles amb la realitat social i valorar-ne la utilització com a objecte de consum.

4.6.2. Definir les categories de protecció dels elements artístics més importants que estableix la legislació.

4.6.3. Valorar el patrimoni artístic en l'àmbit local i global, identificar les característiques principals i participar de manera activa en la conservació del més pròxim.

Competència específica 7

Utilitzar recursos variats per a extraure informació i elaborar produccions personals, utilitzant eines TIC en les quals s'incloua l'obra d'art com a objecte d'estudi.

4.7.1. Utilitzar fonts d'informació cinematogràfiques, literàries, textuais (historiogràfiques i històriques) tant en format digital com tradicional per a planificar els treballs de recerca.

4.7.2. Buscar, seleccionar i contrastar la informació necessària procedent de diferents fonts per a poder portar a terme xicotetes investigacions al voltant del fenomen artístic.

4.7.3. Elaborar produccions pròpies tant en format tradicional com en format digital, que expliquen el fenomen artístic, utilitzant la informació seleccionada i mostrant un domini adequat dels conceptes artístics.

4.7.4. Compartir continguts digitals utilitzant eines en línia.

Continguts de caràcter transversal que es treballaran en Història de l'art

Al no utilitzar llibre de text, l'ús de les TIC és fonamental ja que tot l'accés a la matèria està penjat en format digital en Aules. També és important fomentar el vocabulari específic de l'assignatura i la redacció i expressió amb la qual cosa també es reforçaran continguts que es treballen en assignatures com valencià o castellà. També es fomentarà la resolució pacífica de conflictes i el diàleg tant en l'àmbit acadèmic com en el professional, i de l'educació emocional i en valors, aportant així llibertat, igualtat i justícia. També es dona molta importància a reivindicar el paper de les dones artistes en cada període de la història de l'art ja que sols ha sigut a partir de la segona meitat del segle XX quan s'ha començat a visibilitzar la seua importància.

GRUP: 2n	NIVELL/ETAPA: 2n Batxillerat		
Matèria/assignatura: HISTÒRIA DE L'ART		TRIMESTRE: PRIMER	
UNITAT 0. INTRODUCCIÓ: QUÈ ÉS L'ART?			
Bloc 1. Ens acostem a l'obra d'art Desenvolupem Sabers: <ul style="list-style-type: none"> - Què és l'art? - Evolució del concepte i significat de l'art - Estil i periodització - Tipologies artístiques ODS: 4 i 5 Igualtat de Gènere i Educació de Qualitat	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7	COMPETÈNCIES CLAU: CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE	
	MESURES INCLUSIÓ a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa. b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat,	CRITERIS D'AVAUACIÓ No avaluable	

			mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.	
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
2 sessions Setembre	Aula Aules	Presentació power point Textos al voltant de la idea d'art.	Debat a classe sobre la idea d'art al llarg del temps. Exercici: Què és l'art?	Control de les pràctiques realitzades

UNITAT 1 ART CLÀSSIC I: GRÈCIA		
Bloc 2. Rituals, figura humana i res publica en els inicis de l'art Desenvolupem sabers específics: <ul style="list-style-type: none"> - Mapa: el territori de la Grècia clàssica - Referents històrics - Localització i evolució artística - Precedents: art Minoic i art Micènic - Característiques generals de l'art grec - Arquitectura: l'ordre i la raó - Escultura: la bellesa ideal - Urbanisme 	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7	COMPETÈNCIES CLAU: CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE
	MESURES INCLUSIÓ a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures	CRITERIS D'AVALUACIÓ 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.6, 5.7

			<p>d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
<p>12 sessions:</p> <p>7 sessions introducció + arquitectura</p> <p>4 sessions escultura</p> <p>1 sessió pràctica prova PAU</p> <p>Setembre/Octubre</p>	<p>Aula</p> <p>Aules</p>	<p>- Presentació audiovisual</p> <p>- Apunts art grec: context històric, característiques arquitectura i escultura.</p> <p>- Examen PAU juny 2021.</p>	<p>Comentaris d'obres arquitectòniques i escultòriques.</p> <p>Realització prova PAU de juny de 2021 sobre arquitectura grega.</p>	<p>Correcció prova PAU i comentaris obres d'art amb rúbrica 10%</p> <p>Prova de sabers 90%</p> <p>Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.</p>

UNITAT 2 ART CLÀSSIC II: ROMA

<p>Bloc 2. Rituals, figura humana i res publica en els inicis de l'art</p> <p>Desenvolupem sabers específics:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Referents històrics - Localització i evolució artística - L'art etrusc com a precedent - Característiques generals de l'art romà - Urbanisme i arquitectura: l'homogeneïtzació de l'Imperi - L'escultura romana: realisme i idealisme 			<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, CP, CD,CPSAA, CC, CE</p>
			<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.6, 5.7</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
<p>9 sessions:</p> <p>Introducció + arquitectura i urbanisme: 5 sessions</p> <p>Escultura: 4 sessions</p> <p>Octubre / Novembre</p>	<p>Aula</p> <p>Aules</p>	<p>-Presentació audiovisual del tema.</p> <p>-Apunts del context històric i les característiques de l'art romà:</p>	<p>Anàlisi i comentari de les diferents obres d'art vistes a classe.</p> <p>Proves PAU d'anys anteriors sobre l'art romà.</p>	<p>- Control de les pràctiques realitzades 10%</p> <p>- Prova de sabers.) 90%</p> <p>Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.</p>

		arquitectura i escultura		
--	--	--------------------------	--	--

UNITAT 3 ART HISPANOMUSULMÀ I ART MUDÈJAR				
<p>Bloc 3. Religió i art: cristianització d'Europa i expansió de l'islam</p> <p>Desenvolupem sabers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Introducció històrica - Localització i evolució artística - Característiques generals art islàmic - Característiques de l'arquitectura hispanomusulmana - Art mudèjar 		<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>C1, C2, C3, C4, C6 i C7</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, CP, CD,CPSAA, CC, CE</p>	
		<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>. 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.6, 5.7</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>	
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació

<p>4 sessions: Introducció històrica i arquitectura Novembre</p>	<p>Aula Aules</p>	<p>- Presentació power point del tema. - Apunts sobre el context històric i l'arquitectura hispanomusulmana.</p>	<p>Anàlisi i comentari d'obres d'art. Realització de proves PAU d'anys anteriors sobre el tema. Debat: Ser conscients de la pervivència de la cultura hispanomusulmana als nostres dies Documental: La matemàtica i l'Islam</p>	<p>- Valoració mitjançant rúbrica de les obres d'art comentades o les proves PAU 10% - Prova de sabers. (model PAU) 90% Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.</p>
--	-----------------------	---	--	--

<p>GRUP: 2n</p>	<p>NIVELL/ETAPA: 2n Batxillerat</p>
<p>Matèria/assignatura: HISTÒRIA DE L'ART</p>	<p>TRIMESTRE: SEGON</p>

UNITAT 4 ART ROMÀNIC

<p>Bloc 3. Religió i art: cristianització d'Europa i expansió de l'islam</p> <p>Desenvolupem sabers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Referents històrics - Localització i evolució artística: la importància del camí de Sant Jaume - Característiques generals de l'art romànic - L'arquitectura al servei de Déu - Les imatges de l'escultura - La pintura com a Bíblia en imatges. 	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU: CCL, CP, CD,CPSAA, CC, CE</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament</p>	<p>CRITERIS D'AVUACIÓ</p> <p>5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.6, 5.7</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>

			personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.	
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
<p>10 sessions:</p> <p>5 sessions: introduint històrica i arquitectura</p> <p>2 sessions escultura</p> <p>3 sessions pintura</p> <p>Novembre / Desembre</p>	<p>Aula</p> <p>Aules</p>	<p>Presentació audiovisual</p> <p>Apunts sobre el context històric i l'art romànic</p>	<p>- Elaboració individual de informació a partir del documental,</p> <p>- Comentari d'obres d'art</p> <p>Visionat de Documentals sobre la restauració del Pòrtic de la Glòria i el mapping de les pintures de Sant Climent de Taüll.</p>	<p>- Prova de sabers.(model PAU) 90%</p> <p>- Avaluació dels comentaris i proves PAU fets per l'alumne. 10%</p> <p>Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.</p>

UNITAT 5 L'ART GÒTIC		
<p>Bloc 4. Burguesia i ciutats, humanisme i poder</p> <p>Desenvolupem sabers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Referents històrics - Localització i evolució artística - Característiques generals de l'art gòtic 	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, CP, CD,CPSAA, CC, CE</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Arquitectura gòtica: el model francès - Arquitectura gòtica mediterrània - Les vidrieres: Déu és llum - La humanització de l'escultura 		<p>establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavorisca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
<p>7 sessions</p>	<p>Aula Aules</p>	<p>Presentació power point i apunts sobre el Gòtic fets per la professora.</p> <p>Proves PAU de cursos anteriors</p>	<p>Anàlisi d'exemples d'arquitectura gòtica</p> <p>Anàlisi d'exemples d'arquitectura gòtica mediterrània.</p> <p>Valorar la importància de la matemàtica en les construccions gòtiques.</p> <p>Els monestirs i les abadesses, la importància de la dona en la transmissió de la cultura.</p> <p>Ser conscients de la importància dels Primitius Flamencs en el desenvolupament de la pintura en èpoques posteriors.</p>	<p>Valoració dels comentaris i proves PAU segons rúbrica. 10%</p> <p>Prova de sabers basada en les proves PAU. 90%</p> <p>Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.</p>

UNITAT 6 EL RENAIXEMENT: EL QUATTROCENTO		
<p>Bloc 4. Burgesia i ciutats, humanisme i poder</p> <p>Desenvolupament de sabers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Referents històrics - Localització i evolució artística - Característiques generals del Quattrocento - Arquitectura del Quattrocento: Brunelleschi - Escultura del Quattrocento: Donatello - Pintura del Quattrocento: Masaccio 	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, CP, CD,CPSAA, CC, CE</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoresca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p>

				L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
<p>12 sessions</p> <p>5,5 sessions arquitectura i introducció</p> <p>2,5 sessions escultura</p> <p>4 sessions pintura</p>	<p>Aula</p> <p>Aules</p>	<p>Presentació powerpoint sobre el Quattrocento i apunts fets per la professora.</p> <p>Documental sobre la restauració de La Anunciación de Fra Angelico del Museu del Prado</p> <p>Documental sobre la construcció de la cúpula de la catedral de Florència</p> <p>Proves PAU de cursos anteriors</p>	<p>Comentari d'obres d'art i realització de proves PAU sobre el Quattrocento.</p>	<p>- Valoració dels comentaris i proves PAU segons rúbrica, 10%</p> <p>- Prova de sabers 90%</p> <p>Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.</p>

UNITAT 7 EL RENAIXEMENT: EL CINQUECENTO		
<p>Bloc 4. Burguesia i ciutats, humanisme i poder</p> <p>Desenvolupament de sabers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Referents històrics - Localització geogràfica - Característiques generals del Cinquecento - Arquitectura: Bramante 	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el</p>

	<p>- Una figura excepcional: Miquel Àngel i el Manierisme; escultura i pintura</p>		<p>especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoresca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
<p>Temporització</p>	<p>Espais d'aprenentatge</p>	<p>Materials i recursos</p>	<p>Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge</p>	<p>Instruments d'avaluació</p>

12 sessions	Aula Aules	<p>Presentació power point feta per la professora i apunts sobre el Cinquecento</p> <p>Documental sobre la restauració de la Capella Sixtina</p> <p>Proves PAU de cursos anteriors sobre el Cinquecento</p>	Comentari d'obres d'art i realització de proves PAU sobre el Cinquecento.	<p>- Valoració dels comentaris i proves PAU segons rúbrica, 10%</p> <p>- Prova de sabers 90%</p> <p>Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.</p>
-------------	---------------	---	---	--

UNITAT 8 EL RENAIXEMENT ESPANYOL: EL GRECO

<p>Bloc 4. Burguesia i ciutats, humanisme i poder</p> <p>Desenvolupem sabers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - El Renaixement a Espanya - Característiques de l'arquitectura - Els canvis en pintura: El Greco 	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoresca el desenvolupament</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs.</p>

			<p>personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interès i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
1,5 sessions	Aula Aules	Presentació power point feta per la professora i apunts sobre el Greco.	Comentari d'obres d'art i realització de proves PAU sobre El Greco.	<ul style="list-style-type: none"> - Valoració dels comentaris i proves PAU segons rúbrica, 10% - Prova de sabers 90% <p>Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.</p>

GRUP: 2n	NIVELL/ETAPA: 2n Batxillerat		
Matèria/assignatura: HISTÒRIA DE L'ART			TRIMESTRE: TERCER

UNITAT 9 EL BARROC

<p>Bloc 4. Burguesia i ciutats, humanisme i poder</p> <p>Desenvolupem sabers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Referents històrics - Localització i evolució artística - Característiques generals de l'art del barroc - Barroc: urbanisme i arquitectura - L'escultura del moviment: Bernini - La pintura barroca a Flandes i Holanda: Rubens i Rembrandt - El segle d'Or de la pintura espanyola 	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoresca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p>

				L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
17 sessions	Aula Aules	Presentació power point feta per la professora i apunts sobre el Barroc a Flandes, Països Baixos i Espanya.	Anàlisi i comentari d'obres d'art en l'apartat d'escultura, arquitectura i pintura. Proves PAU de cursos anteriors.	- Valoració dels comentaris i proves PAU segons rúbrica, 10% - Prova de sabers 90% Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.

UNITAT 10 EL NEOCLASSICISME I ROMANTICISME		
<p>Bloc 5. Academicisme, individualisme i industrialització. La independència de les arts plàstiques</p> <p>Desenvolupem sabers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Referents històrics - Localització i evolució artística - Neoclassicisme: característiques generals - L'ordre en la pintura neoclàssica: J.L. David, el pintor de la revolució - Goya: el trencament - El Romanticisme, característiques generals - Pintura romàntica: Delacroix 	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i</p>

			<p>mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoreixi el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p> <p>L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.</p>
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions	Aula Aules	Presentació power point Apunts sobre el tema Proves PAU d'anys anteriors	- Anàlisi i comentari de les obres d'art	- Valoració dels comentaris i proves PAU segons rúbrica, 10% - Prova de sabers 90% Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.

UNITAT 11 LES AVANTGUARDES HISTÒRIQUES 1900-1945

<p>Bloc 5. Academicisme, individualisme i industrialització. La independència de les arts plàstiques</p> <p>Desenvolupem sabers:</p> <p>Desenvolupem sabers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Referents històrics - Localització i evolució artística - Característiques generals - L'arquitectura - La pintura del s. XX (I): Picasso i Matisse 	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que l'adopció de la mesura afavoresca el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles.</p> <p>El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat.</p>

				L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
3 sessions	Aula Aules	Presentació power point Apunts sobre el tema Proves PAU d'anys anteriors	- Anàlisi i comentari de les obres d'art	- Valoració dels comentaris i proves PAU segons rúbrica, 10% - Prova de sabers 90% Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.

UNITAT 12 ART DE LA SEGONA MEITAT DEL S. XX		
<p>Bloc 5. Academicisme, individualisme i industrialització. La independència de les arts plàstiques</p> <p>Desenvolupem sabers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La pintura del s. XX (II): les últimes avantguardes i l'art postmodern - L'art i els nous mitjans d'expressió de l'època contemporània - *Aquest tema no sol donar temps a vore'l degut a la curta durada del curs escolar en 2n de batxillerat i a l'amplària del temari d'història de l'art. 	<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CCL, CP, CD, CPSAA, CC, CE</p>
	<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es poden establir, entre altres, mesures d'exempció de qualificació i també de flexibilització de la duració de l'etapa.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, sempre que</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.</p> <p>L'avaluació serà contínua i diferenciada i ha de tindre les adequacions i personalitzacions per a l'alumnat amb necessitats específiques en cas que</p>

			l'adopció de la mesura afavoreix el desenvolupament personal i social de l'alumnat, mesures de flexibilitat en la duració de l'etapa.	tinga el PAP quan el progrés no siga l'adequat en qualsevol moment del curs. Aquestes mesures es dirigiran, personalment a l'adquisició de les competències imprescindibles. El professorat decidirà, al final del curs, si l'alumne o alumna ha assolit els objectius i ha aconseguit el grau adequat d'adquisició de les competències corresponents considerant els diferents elements del currículum i el treball fet a classe, així com l'interés i l'esforç demostrat per l'alumnat. L'alumnat podrà realitzar una prova extraordinària en el període establert.
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
? sessions	Aula Aules	Presentació power point Apunts sobre el tema Proves PAU d'anys anteriors	- Anàlisi i comentari de les obres d'art	- Valoració dels comentaris i proves PAU segons rúbrica, 10% - Prova de sabers 90% Es tindrà en compte l'ús de vocabulari específic, ortografia, expressió.

NOTA:

- Tot i que el currículum consta d'un bloc de sabers més, el BLOC 6, sabent que és impossible per raons de falta de temps treballar-lo, he considerat que no tenia sentit incloure'l a la planificació del curs i he preferit ajustar-la a la realitat.

- Tanmateix, les sessions previstes en els temes es poden deixar de fer o al revés, incloure'n d'altres tot en funció del ritme d'avanç de la programació. A part de que els grups fan variar el ritme, també sorgeixen activitats, xerrades, viatges.. i d'altres imprevistos que poden canviar el que s'ha previst inicialment.

Geografia 2n batxillerat

GRUP: 2n	NIVELL/ETAPA: batxillerat	
Matèria/assignatura: GEOGRAFIA		INTRODUCCIÓ
<p>La geografia com a objecte de coneixement aporta un rigor explicatiu a la interpretació i comprensió de l'espai geogràfic, en este cas, espanyol, i a les transformacions que s'hi succeïxen com a conseqüència de la interrelació del medi natural i de les actuacions humanes, no sols des d'una dimensió espacial, sinó també temporal: la realitat és dinàmica i evoluciona en el temps.</p> <p>Les facetes formatives han de veure's compromeses tant en les iniciatives com en l'aprenentatge, de manera que els diferents sabers es conjuguen al mateix temps, en una consideració integral de la formació de l'alumnat.</p> <p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analitzar mitjançant mètodes i tècniques geogràfiques les principals repercussions territorials relatives als reptes ecosocials més importants que afronta Espanya i contrastar-los amb els discursos oficials i no oficials que els aborden, identificant patrons i hàbits de consum insostenibles que deteriorenen l'espai geogràfic, i defensant l'ús social responsable dels recursos. 2. Explicar l'espai geogràfic com a sistema a partir de l'anàlisi de fonts d'informació visuals, contrastant els paisatges naturals respecte dels humanitzats i argumentant la necessitat de la sostenibilitat com a principi rector de les interaccions entre els grups humans i el medi ambient. 3. Descriure la diversitat natural d'Espanya i confrontar-la amb el context europeu, a través de les característiques distintives de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat. 4. Localitzar i delimitar l'escala de fenòmens físics i humans de diferent tipus, utilitzant mètodes i tècniques de la Geografia, especialment les tecnologies de la informació geogràfica (TIG), així com de ciències afins, en l'anàlisi de l'espai geogràfic i en propostes 		

d'actuació territorial.

5. Elaborar i exposar treballs que analitzen les dinàmiques globalitzadores que determinen les relacions socioeconòmiques i culturals mundials i les seues repercussions en el territori, promovent la dignitat humana i el respecte al medi ambient com a forma de compromís d'una ciutadania global.

6. Explicar els desequilibris territorials d'Espanya i de la seua estructura demogràfica i sociolaboral, amb especial atenció als processos i decisions que els han generats, així com a les principals mesures i polítiques de cooperació i cohesió per a afrontar-los tant a escala nacional com europea.

7. Participar en l'elaboració de projectes en equip que analitzen i proposen solucions viables a situacions problemàtiques que afecten l'espai geogràfic pròxim, detallant les mesures i accions correctores i planificant la posada en pràctica d'aquests projectes.

SABERS BÀSICS

Bloc 1. Mètodes i tècniques de Geografia

- Mètodes i tècniques d'identificació i explicació causal de localitzacions, distribucions espacials de fenòmens i anàlisis de conseqüències.
- Estratègies i tècniques de cerca, obtenció i selecció d'informació rellevant per al coneixement geogràfic: observació directa, fonts cartogràfiques, estadístiques, visuals, bibliogràfiques i procedents de les tecnologies d'informació geogràfica (TIG).
- Interpretació i aplicació de la informació cartogràfica.
- Elaboració i interpretació de gràfiques i taules estadístiques.

Bloc 2. Medi físic d'Espanya

S. 2.1. Geografia física CE2, CE3, CE4

• La diversitat geomorfològica d'Espanya. Localització i distribució dels grans conjunts de relleu. • Diversitat climàtica a Espanya. La xarxa hídrica d'Espanya. • Caracterització de les grans regions naturals d'Espanya. Sòls i biodiversitat.

S. 2.2. Interacció medi ambient-societat CE1, CE2, CE4, CE5

- L'impacte de les activitats humanes sobre els recursos i la biodiversitat. La gestió de l'aigua.
- Prevenció de riscos naturals (incendis, inundacions, espècies invasores).
- El principi de sostenibilitat. Les polítiques mediambientals a Espanya i la Unió Europea.
- Els espais protegits (el patrimoni natural i cultural).

Bloc 3. Espanya: territori i societat

S. 3.2. Geografia econòmica CE1, CE4, CE5, CE6, CE7

- Els espais rurals: Identificació dels paisatges agraris.
- Transformacions de les activitats agropecuàries: pràctiques sostenibles i insostenibles. La política agrària comuna en el desenvolupament rural i sostenibilitat.
- Els recursos marins: pesca i aqüicultura. La política pesquera comuna.
- Els espais industrials: transformacions en les activitats industrials i els paisatges: matèries primeres i fonts d'energia.
- El procés d'industrialització espanyol. Les regions industrials espanyoles. Les polítiques de desenvolupament industrial espanyoles i europees.
- Els espais terciaritzats: heterogeneïtat i desigual impacte territorial. La incidència en la vertebració territorial dels transports i les comunicacions.
- Els espais turístics: factors, regions i impacte.

Bloc 4. Espanya a Europa i en el món

S. 4.1. Espanya en un món global CE1, CE4, CE5

- Globalització i diversitat: els processos de mundialització i l'increment de les desigualtats territorials.
- Espanya en el context geopolític mundial i el seu compromís amb els objectius de desenvolupament sostenible.

S. 4.2. Espanya en el context d'Europa CE1, CE4, C5

- Localització d'estats europeus. Contrastos físics i socioeconòmics. Desequilibris territorials i polítiques de cohesió europees.
- Gestió i ordenació del territori nacional. Polítiques de cohesió i desenvolupament regional.

Bloc 5. Valors cívics i compromís ciutadà

S. Transversal a totes els CE

- Pautes de consum responsable en l'ús dels recursos.
- Mesures de preservació i sostenibilitat del medi ambient.
- La ciutadania global i la relació amb els principis de l'uropeisme.
- La importància de les institucions internacionals i la cultura de la pau.

5. CRITERIS D'AVAUACIÓ

5.1. Competència específica 1.

5.1.1. Identificar, descriure i analitzar mitjançant mètodes i tècniques de la Geografia les principals repercussions territorials relatives als reptes ecosocials més importants que afronta Espanya.

5.1.2. Contrastar els discursos oficials i no oficials que aborden les principals repercussions territorials relatives a reptes ecosocials més importants que afronta Espanya amb el resultat d'anàlisis geogràfiques.

5.1.3. Identificar patrons i hàbits de consum insostenibles que deterioreen de manera significativa l'espai geogràfic espanyol, utilitzant procediments i dades geogràfiques.

5.1.4. Utilitzar arguments en defensa de l'ús social sostenible i responsable dels recursos, basant-se en procediments i dades geogràfiques.

5.2. Competència específica 2.

5.2.1. Descriure i explicar l'espai geogràfic com a sistema format de subsistemes interrelacionats a partir de l'anàlisi de

fonts d'informació visuals.

5.2.2. Identificar i comparar paisatges naturals i humanitzats, indicant les principals diferències existents entre els dos a partir de l'anàlisi de fonts d'informació visuals.

5.2.3. Explicar les repercussions en l'espai geogràfic de l'acció antròpica a partir del contrast entre paisatge humanitzat i paisatge natural.

5.2.4. Argumentar la necessitat de la sostenibilitat com a principi ineludible en les interaccions entre els grups humans i el medi ambient.

5.3. Competència específica 3.

5.3.1. Localitzar i identificar en mapes les principals regions naturals, geomorfològiques i bioclimàtiques d'Espanya i d'Europa.

5.3.2. Descriure sintèticament la diversitat de les regions naturals d'Espanya a través de les característiques més destacades de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat.

5.3.3. Descriure sintèticament la diversitat natural de les principals regions naturals d'Europa a través de les característiques més destacades de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat.

5.3.4. Confrontar les característiques de relleu, clima, hidrografia i biodiversitat de les regions naturals d'Espanya amb les del context europeu.

5.4. Competència específica 4.

5.4.1. Localitzar fenòmens físics i humans de diferent tipus, utilitzant mètodes i tècniques de la Geografia, especialment les tecnologies de la informació geogràfica (TIG), i de ciències afins.

5.4.2. Delimitar l'escala de fenòmens físics i humans de diferent tipus, utilitzant mètodes i tècniques de la Geografia, especialment les tecnologies de la informació geogràfica (TIG) i de ciències afins.

5.4.3. Analitzar l'espai utilitzant mètodes i tècniques de la Geografia, especialment les tecnologies de la informació geogràfica (TIG), i de ciències afins.

5.4.4. Realitzar propostes d'actuació territorial a partir d'anàlisi de l'espai realitzat mitjançant mètodes i tècniques de la

Geografia, especialment les tecnologies de la informació geogràfica (TIG), i de ciències afins.

5.5. Competència específica 5.

5.5.1. Elaborar treballs que analitzen les dinàmiques globalitzadores que determinen les relacions socioeconòmiques i culturals mundials i les repercussions en el territori.

5.5.2. Exposar treballs que analitzen les dinàmiques globalitzadores que determinen les relacions socioeconòmiques i culturals mundials i les repercussions en el territori.

5.5.3. Argumentar en favor de la dignitat humana a partir de treballs que analitzen les dinàmiques globalitzadores que determinen les relacions socioeconòmiques i culturals mundials i les repercussions en el territori.

5.5.4. Argumentar en favor del respecte al medi ambient a partir de treballs que analitzen les dinàmiques globalitzadores que determinen les relacions socioeconòmiques i culturals mundials i les repercussions en el territori.

5.6. Competència específica 6.

5.6.1. Identificar, descriure i explicar els principals desequilibris territorials d'Espanya i de la seua estructura demogràfica i sociolaboral, amb especial atenció a la determinació dels processos i decisions que els han generats.

5.6.2. Identificar, descriure i valorar les principals mesures i polítiques nacionals de cooperació i cohesió que afronten els desequilibris territorials d'Espanya i de la seua estructura demogràfica i sociolaboral.

5.6.3. Identificar, descriure i valorar les principals mesures i polítiques europees de cooperació i cohesió que afronten els desequilibris territorials, amb especial atenció a la repercussió a Espanya.

5.6.4. Identificar i descriure les repercussions de les principals mesures i polítiques de cooperació i cohesió tant nacionals com europees sobre els desequilibris territorials i de l'estructura demogràfica i sociolaboral d'Espanya.

5.7. Competència específica 7.

5.7.1. Participar en l'elaboració de projectes en equip que analitzen situacions problemàtiques que afecten l'espai geogràfic

pròxim.

5.7.2. Participar en l'elaboració de projectes en equip que proposen solucions viables a situacions problemàtiques que afecten l'espai geogràfic pròxim.

5.7.3. Dissenyar i planificar el procediment de posada en pràctica de les mesures correctores i possibles solucions a situacions problemàtiques que afecten l'espai geogràfic pròxim.

5.7.4. Exposar de forma argumentada les mesures correctores i les solucions proposades per a abordar situacions problemàtiques que afecten l'espai geogràfic pròxim.

NOTA D'ACLARIMENT :

La temporalització indicada és flexible i s'adapta al nivell de maduresa previ de l'alumnat i al seu ritme de treball, així com a possibles alteracions causades per activitats extraescolars o vagues de l'alumnat.

Algunes sessions, especialment al final del curs, es dediquen a realitzar activitats de repàs en format PAU.

GRUP: 2n

NIVELL/ETAPA: batxillerat

Matèria/assignatura: geografia			AVALUACIÓ: PRIMERA, SEGONA I TERCERA	
UNITAT 0 Sabers comuns a l'aprenentatge de Geografia				
SABERS Continguts comuns -			COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:	
			CE1	
			COMPETÈNCIES CLAU:	
			CAA, SIEE, CCLI, CSC	
			MESURES INCLUSIÓ	
			<p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es pot personalitzar la qualificació i també la flexibilització de la duració de les proves.</p> <p>Localització en lloc preferent de la classe.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, per afavorir el desenvolupament personal i social de l'alumnat.</p>	
			CRITERIS D'AVALUACIÓ	
			5.1	
Temporització	Espais d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	
<p>Tot el curs</p>	<p>Aula</p>	<p>Gràfiques textos i imatges utilitzats al llarg del curs</p>	<p>-Mapes de coropletes i gràfiques.</p> <p>-Interpretació i redacció de fenòmens amb causes i conseqüències.</p>	
			Instruments d'avaluació	
			<p>Control de les pràctiques realitzades des de diversos àmbits: contingut geogràfic, vocabulari específic, redacció i expressió.</p>	

UNITAT 1 : LITOLOGIA I RELLEU D'ESPANYA				
SABERS BÀSICS 2.1 i 2.2		COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE3, CE4, CE5		COMPETÈNCIES CLAU: CMCT CSC, SIIE
		MESURES INCLUSIÓ a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es pot personalitzar la qualificació i també la flexibilització de la duració de les proves. Localització en lloc preferent de la classe. b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, per afavorir el desenvolupament personal i social de l'alumnat.		CRITERIS D'AVALUACIÓ 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5
Temporització	Espai d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
10 sessions. Setembre	Aula	-Presentacions i audiovisuals. -Notícies d'actualitat.	Comentari de gràfiques, perfils topogràfics i mapes físics.	Activitats del dossier : 10% Prova de sabers (model PAU): 90%

1a avaluació		-Dossier de pràctiques.		
--------------	--	-------------------------	--	--

UNITAT 2 : DIVERSITAT CLIMÀTICA I RISCS NATURALS		
SABERS BÀSICS 2.1 i 2.2	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE3, CE4, CE5	COMPETÈNCIES CLAU: CMCT CSC, SIIE
	MESURES INCLUSIÓ a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es pot personalitzar la qualificació i també la flexibilització de la duració de les proves. Localització en lloc preferent de la classe. b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment	CRITERIS D'AVALUACIÓ 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5

			curricular i, per afavorir el desenvolupament personal i social de l'alumnat.	
Temporització	Espai d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
16 sessions. Octubre 1a avaluació	Aula	-Presentacions i audiovisuals. -Notícies d'actualitat. -Dossier de pràctiques.	-Realització, interpretació i localització de climogrames. -Mapes de situacions atmosfèriques. -Anàlisi de riscos climàtics i les seues conseqüències. -Notícies de desastres naturals. -Observació d'AVAMET.	Activitats del dossier : 10% Prova de sabers (model PAU): 90%

UNITAT 3: HIDROGRAFIA I VEGETACIÓ		
SABERS BÀSICS 2.1 i 2.2	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE3, CE4, CE5	COMPETÈNCIES CLAU: CMCT CSC, SIIE

			<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es pot personalitzar la qualificació i també la flexibilització de la duració de les proves.</p> <p>Localització en lloc preferent de la classe.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, per afavorir el desenvolupament personal i social de l'alumnat.</p>	<p>CRITERIS D'AVALUACIÓ</p> <p>5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5</p>
Temporització	Espai d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
<p>10 sessions.</p> <p>Principi de novembre.</p> <p>1a avaluació</p>	<p>Aula</p>	<p>-Presentacions i audiovisuals.</p> <p>-Notícies d'actualitat.</p> <p>-Dossier de pràctiques.</p>	<p>-Localització de rius i divisòries.</p> <p>-Mapes de conques hidrogràfiques.</p> <p>-Gràfiques sobre usos de l'aigua.</p> <p>-Anàlisi de riscos climàtics i les seues conseqüències.</p> <p>-Regions vegetals.</p>	<p>Activitats del dossier : 10%</p> <p>Prova de sabers (model PAU): 90%</p>

UNITAT 4: PAISATGES NATURALS I MEDI AMBIENT				
SABERS BÀSICS 2.1 i 2.2		COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE2, CE4, CE5		COMPETÈNCIES CLAU: CMCT CSC, SIIE
		MESURES INCLUSIÓ a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es pot personalitzar la qualificació i també la flexibilització de la duració de les proves. Localització en lloc preferent de la classe. b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, per afavorir el desenvolupament personal i social de l'alumnat.		CRITERIS D'AVALUACIÓ 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5
Temporització	Espai d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions. Final novembre 2a avaluació	Aula	-Presentacions i audiovisuals. -Notícies d'actualitat. -Dossier de pràctiques.	-Comentari de paisatges naturals. -Gràfiques sobre contaminació. -Notícies sobre desastres naturals.	Activitats del dossier : 10% Prova de sabers (model PAU): 90%

UNITAT 5: EL SECTOR PRIMARI : AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA				
SABERS BÀSICS 2.1 i 3.2		COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE4, CE5, CE6, CE7		COMPETÈNCIES CLAU: CMCT CSC, SIIE
		MESURES INCLUSIÓ a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es pot personalitzar la qualificació i també la flexibilització de la duració de les proves. Localització en lloc preferent de la classe. b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, per afavorir el desenvolupament personal i social de l'alumnat.		CRITERIS D'AVALUACIÓ 1, 4, 5, 6, 7
Temporització	Espai d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
12 sessions. Desembre 2a avaluació	Aula	-Presentacions i audiovisuals. -Notícies d'actualitat. -Dossier de pràctiques.	-Gràfiques i mapes de coropletes a partir d'estadístiques sobre els sabers. -Notícies sobre el sector 1.	Activitats del dossier : 10% Prova de sabers (model PAU): 90%

UNITAT 6: EL SECTOR SECUNDARI : INDÚSTRIA I ENERGIA				
SABERS BÀSICS 2.1 i 3.2		COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE4, CE5, CE6, CE7		COMPETÈNCIES CLAU: CMCT CSC, SIIE
		MESURES INCLUSIÓ a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es pot personalitzar la qualificació i també la flexibilització de la duració de les proves. Localització en lloc preferent de la classe. b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, per afavorir el desenvolupament personal i social de l'alumnat.		CRITERIS D'AVALUACIÓ 1, 4, 5, 6, 7
Temporització	Espai d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
12 sessions. Gener 2a avaluació	Aula	-Presentacions i audiovisuals. -Notícies d'actualitat. -Dossier de pràctiques.	-Gràfiques i mapes de coropletes a partir d'estadístiques sobre els sabers. -Notícies sobre el sector.	Activitats del dossier : 10% Prova de sabers (model PAU): 90%

UNITAT 7: EL SECTOR TERCIARI : ELS SERVEIS				
SABERS BÀSICS 2.1 i 3.2		COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE4, CE5, CE6, CE7		COMPETÈNCIES CLAU: CMCT CSC, SIIE
		MESURES INCLUSIÓ a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es pot personalitzar la qualificació i també la flexibilització de la duració de les proves. Localització en lloc preferent de la classe. b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, per afavorir el desenvolupament personal i social de l'alumnat.		CRITERIS D'AVALUACIÓ 1, 4, 5, 6, 7
Temporització	Espai d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
12 sessions. Febrer 2a avaluació	Aula	-Presentacions i audiovisuals. -Notícies d'actualitat. -Dossier de pràctiques.	-Gràfiques i mapes de coropletes a partir d'estadístiques sobre els sabers. -Notícies sobre turisme, transport...	Activitats del dossier : 10% Prova de sabers (model PAU): 90%

UNITAT 8: LA POBLACIÓ ESPANYOLA				
SABERS BÀSICS 2.1 i 3.2		COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE4, CE5, CE6, CE7		COMPETÈNCIES CLAU: CMCT CSC, SIIE
		MESURES INCLUSIÓ a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es pot personalitzar la qualificació i també la flexibilització de la duració de les proves. Localització en lloc preferent de la classe. b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, per afavorir el desenvolupament personal i social de l'alumnat.		CRITERIS D'AVALUACIÓ 1, 6, 7
Temporització	Espai d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
14 sessions. Març	Aula	-Presentacions i audiovisuals. -Notícies d'actualitat. -Dossier de	-Gràfiques i mapes de coropletes a partir d'estadístiques sobre els sabers. -Piràmides de població.	Activitats del dossier : 10% Prova de sabers (model PAU): 90%

3a avaluació		pràctiques.	-Notícies sobre l'envelliment.	
--------------	--	-------------	--------------------------------	--

UNITAT 9: EL POBLAMENT				
SABERS BÀSICS 2.1 i 3.2		COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES: CE1, CE4, CE5, CE6, CE7		COMPETÈNCIES CLAU: CMCT CSC, SIIE
		MESURES INCLUSIÓ a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es pot personalitzar la qualificació i també la flexibilització de la duració de les proves. Localització en lloc preferent de la classe. b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, per afavorir el desenvolupament personal i social de l'alumnat.		CRITERIS D'AVALUACIÓ 1, 6, 7
Temporització	Espai d'aprenentatge	Materials i recursos	Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge	Instruments d'avaluació
8 sessions.	Aula	-Presentacions i audiovisuals.	-Gràfiques i mapes de coropletes a partir	Activitats del dossier : 10% Prova de sabers (model PAU): 90%

<p>Abril</p> <p>3a avaluació</p>		<p>-Notícies d'actualitat.</p> <p>-Dossier de pràctiques.</p>	<p>d'estadístiques sobre els sabers.</p> <p>-Comentari de plànols urbans.</p> <p>-Notícies sobre el tema.</p>	
----------------------------------	--	---	---	--

<p>UNITAT 10: DESEQUILIBRIS TERRITORIALS I INTEGRACIÓ EUROPEA D'ESPANYA</p>				
<p>SABERS BÀSICS</p> <p>2.1, 4.1 i 4.2</p>		<p>COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:</p> <p>CE1, CE4, CE5</p>	<p>COMPETÈNCIES CLAU:</p> <p>CMCT CSC, SIIE</p>	
		<p>MESURES INCLUSIÓ</p> <p>a) Per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, es pot personalitzar la qualificació i també la flexibilització de la duració de les proves.</p> <p>Localització en lloc preferent de la classe.</p> <p>b) Per a l'alumnat amb altes capacitats, es poden establir mesures d'enriquiment curricular i, per afavorir el desenvolupament personal i social de l'alumnat.</p>	<p>CRITERIS D'AVUACIÓ</p> <p>1, 6, 7</p>	
<p>Temporització</p>	<p>Espai d'aprenentatge</p>	<p>Materials i recursos</p>	<p>Activitats a partir de les situacions d'aprenentatge</p>	<p>Instruments d'avaluació</p>

<p>5 sessions.</p> <p>Maig</p> <p>3a avaluació</p>	<p>Aula</p>	<p>-Presentacions i audiovisuals.</p> <p>-Notícies d'actualitat.</p> <p>-Dossier de pràctiques.</p>	<p>-Gràfiques i mapes de coropletes a partir d'estadístiques sobre els sabers.</p> <p>-Notícies sobre el tema.</p>	<p>Activitats del dossier : 10%</p> <p>Prova de sabers (model PAU): 90%</p>
--	-------------	---	--	---